LETO XX. ŠT. 34 (948) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 3. SEPTEMBRA 2015

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

foto dpd

V Ljubljani počastili 102. rojstni dan Borisa Pahorja

Zmeraj trdno zavezan slovenstvu, Trstu in človeku

V sreda, 26. avgusta, so tudi letos pri Mladinski knjigi in Cankarjevi založbi priredili v najlepši in največji slovenski knjigarni Konzorcij v Ljubljani slovesnost, ki je bila letos že četrtič zapored in je bila tudi tokrat posvečena rojstnemu dnevu tržaškega pisatelja Borisa Pahorja, ki nas vse, ki redno hodimo na te slovesnosti, vedno znova več kot samo preseneča.

Tudi tokrat je bilo tako, saj je 102-letni tržaški pisatelj znova presenetil s svojo svežino, zavezanostjo slovenstvu, Trstu, človeku, ki se v današnjem globalnem in globaliziranem svetu kaj hitro lahko zgubi. Tudi tokrat je pisatelj, ki je zaslovel v svetu in preko slave v tujini končno le dočakal poznavanje ter priznanje v Italiji, kjer med nami živi, poudaril svojo temeljno pripadnost slovenskemu narodu, istovetnosti in pa seveda visoki laični drži izobraženca, ki tudi v današnjih časih ve, da se je treba spominjati grozljivih časov uničevalnih taborišč predvsem zato, ker je prav zgodovinski spomin tisti, ki vsem nam omogoča, da ne bi ponovili strašnih zločinov, ki jih je Boris Pahor preživel.

Tokrat so prireditelji Borisa Pahorja počastili z izidom dveh knjig, pri Cankarjevi založbi je izšla pomembna *Rdeči trikotniki*, ki jo je iz italijanščine prevedla zvesta pisateljeva spremljevalka prof. Tatjana Rojc, urednik je bil Zdravko Duša, prav tako pri Cankarjevi založbi pa so izdali tudi eseje z lanskoletnega rojstnodnevnega simpozija v čast Borisu Pahorju z naslovom *Slovenska tržaška literarna šola*. Simpozij je bil lani v Mestni hiši v Ljubljani in je bil posvečen tudi 90-letnici rojstva drugega tržaškega velikana, Alojza Rebule.

Tatjana Rojc, Boris Pahor in Zdravko Duša (foto JMP)

/ str. 2

Jurij Paljk

Jubilejni študijski dnevi na Općinah

Poslanstvo Drage se še ni izčrpalo!

Geslo, ki so ga prireditelji letošnje jubilejne 50. Drage izbrali, da bi simbolno spremljalo študijske dni, se je s svojim močnim idejnim nabojem spajalo s sporočilnostjo intelektualnega foruma: ta se je v polstoletni zgodovini vselej posvečal iskanju resnice, prav tako je vedno težil k spremembi slovenske družbe in njenemu napredku.

Resnica, izrečena z ljubeznijo, nikdar ne rani. Je pot, ki vodi k spremembi in napredku – je namreč zapisal slovenski misijonar Pedro Opeka.

In to je bilo izhodišče, na podlagi katerega se je razpredel celotni program, ki je v Park Finžgarjevega doma na Općinah od petka, 28., do nedelje, 30. avgusta, privabil lepo število zvestih spremljevalcev Drage iz našega zamejskega okolja, matične domovine in zdomstva.

PETEK, 28. AVGUSTA

Ravno te tri geografske razsežnosti slovenstva so se strnile na uvodni okrogli mizi Drage, ki je bila usmerjena v prežemanje sporočilnosti polstoletnih študijskih dni, v iskanje njenih morebitnih zaslug za demokratizacijo Slovenije in odgovorov glede tega, ali je prispevala h krepitvi kulture dialoga med Slovenci. Pa še: kakšen je njen smisel danes, kakšno vlogo pa naj Draga odigra jutri?

Pred tem pa so se pred mikrofonom zvrstili pozdravi nekaterih gostov, med katerimi so bili poslanka **Tamara Blažina**, Generalna konzulka Republike Slovenija **Ingrid Sergaš**, deželni predsednik Sveta slovenskih organizacij **Walter Bandelj**, predsednik SSO za Trst **Igor Švab**, predsednik SSO za Goriško **Julijan Čavdek**, pokrajinski predsednik SKGZ za Tržaško **Tomaž Ban**, predstojnik Urada za slovenske šole **Igor Giacomini**, nekdanja generalna konzulka v Trstu **Jadranka Šturm Kocjan**.

Deželni tajnik SSk **Igor Gabrovec** je kot podpredsednik deželnega sveta prinesel pozdrave predsednika skupščine Franca Jacopa. V svojem izvajanju se je Gabrovec spomnil polstoletne zgodovine Drage in ugotavljal, da se je forum ohranil tako dolgo, ker ni bil to prostor natolcevanja, cenene propagande ali demagogije: "Draga je govorila o temeljnih vrlinah naše družbe: govorila je resnico, razglabljala je o svobodi in krščanstvu".

Občinski odbornik za gospodarski razvoj **Edi Kraus** je poudaril velike zasluge prirediteljev študijskih dni, ki so forumu namenjali v vseh teh desetletjih veliko prostovoljnega dela. Občinstvo je še spomnil na lepo novico, in sicer na končno poimenovanje trga pred kapelico na Lajnarjih po nepozabnem rojanskem dušnem pastirju g. Stanku Zorku, za kar gre zasluga poleg domačinom tudi svetniku SSk Igorju Švabu.

Rudi Merljak, državni sekretar v vladnem Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu in vodja sektorja za Slovence v sosednjih državah, je prinesel pozdrave načelnika urada, ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazda Žmavca. Dejal je, da v slovenskem merilu ni manifestacije, ki bi tako dolgo ohranjala svoj pomen in kakovost: Draga je namreč ostala trdoživa, ker je bila v svojem izhodišču pravilno zastavljena.

Repentabrski župan in pokrajinski tajnik SSk za Tržaško **Marko Pisani** je na povabilo Sergija Pahorja, predsednika DSI, to je ustanove, ki Drago prireja, sintetično analiziral sedanje politično dogajanje z ozirom na učinke reforme krajevnih uprav. Ob načelnem zadovoljstvu glede prvih pogajanj, med katerimi je tržaška občina z županom Cosolinijem izkazala posluh za potrebe in zahteve manjših enot, je Pisani prepričan, da statut t. i. Julijske medobčinske teritorialne unije dodeljuje manjšim občinam avtonomijo pri odločanju v zvezi s potrebami lastnih območij.

/ str. 9

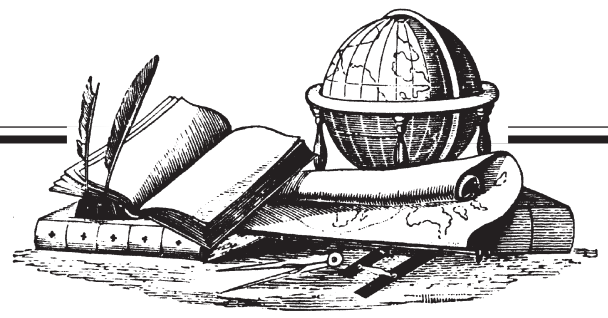

S 1. strani

Zmeraj trdno ...

Slovesnost v Konzorciju je bila občutena, lepa, vodila sta jo prof. Tatjana Rojc in urednik Cankarjeve založbe Zdravko Duša, predvsem pa je bil protagonist pisatelj Boris Pahor, ki je tudi tokrat blestel s svojim povednim slogom in vsebinami, resnicoljuben do konca in vsem tistim, ki zmajujejo z glavo, češ da poznajo že vsebine njegovega govorjenja in pisanja, mirno povem, da se motijo, saj je Boris Pahor vedno svež in vedno izveš kaj novega. Tokrat smo lahko spet slišali njegovo neomajno stališče, da od nekdanjega italijanskega predsednika Napolitana ni hotel odlikovanja, ker le-ta ni hotel navesti z besedo fašizma, ampak je skušal zamegliti vse z neoprijemljivim "totalitarnim režimom", kajti, tako Pahor: "Hotel sem, da jasno napiše, da je meni fašizem ukradel mladost"! Ker tega ni storil, je pisatelj zavrnil odlikovanje. Prav tako je Boris Pahor povedal, kako je prišlo do oživitve pojma "slovenska tržaška literarna šola", tudi do tega preko Francije in še in še bi lahko naštevali, saj je Boris Pahor med dveurnim posegom zelo nazorno tudi opozoril, kako zmotno je, če mladi prisegajo na neko neopredeljivo človeškost in ne na narodno identiteto, saj je lepo, če veš, kdo si, "ker je lepo biti skupaj, nekomu pripadati". Nevarnost globalizirane družbe je v njeni vodoravnosti, ki nima globine, ne pozna duhovnega, le-to pa edino osmišlja človeka.

Tako urednik Zdravko Duša kot prof. Tatjana Rojc, oba zelo dobro poznata Borisa Pahorja, saj to niso njune prve knjige o pisatelju ter s pisateljem Pahorjem, sta našega velikega moža v Ljubljani slikovito in lepo predstavila: Rojčeva je svoj krasni poseg poklonila tudi svojemu očetu, ki je bil prav tako kot pisatelj rdeči trikotnik. To znamenje so namreč imeli taboriščniki ...

Predsednik uprave Mladinske knjige Peter Tomšič, ki vsako leto nagovorja in v imenu vseh čestita pisatelju, nam je obljubil, da bodo z našim Borisom Pahorjem še kaj naredili, živahen, kot je, nas bo pri 102 letih še presenetil.

Ministrica za kulturo Republike Slovenije mag. Julijana Bizjak Mlakar, ki je bila prisotna v Konzorciju, je pisatelju Borisu Pahorju ob njegovem 102. rojstnem dnevu v jutranjih urah v prostorih ministrstva podelila častni naziv kulturni ambasador Republike Slovenije in "goloba miru" oblikovalca Oskarja Kogoja ter ob tej priložnosti povedala besede, ki jih zaradi izjemnega pomena v celoti objavljamo:

"Spoštovani gospod Boris Pahor, pisatelj, svetovljan, Slovenec v pravem pomenu te besede, v veliko veselje in čast mi je, da ste danes z nami. Ne le zaradi visoke častitljive starosti ob vašem današnjem praznovanju 102. rojstnega dneva, za katerega vam iskreno čestitam, temveč tudi zato, ker nas navdušujete z bistrim duhom in svežino misli o preteklih dogodkih, s presojami današnje stvarnosti in z jasnim pogledom v prihodnost ter tudi zaradi vsega tistega, kar vas dela posebnega.

Krutost nacionalistične, raznarodovalne ideologije, ki ste ji bili priča v mladosti, in trde življenjske izkušnje v času druge svetovne vojne in po njej so vas izoblikovali v neizprosnega borca za slovenski materni jezik, v humanista, idealista in angažiranega umetnika. Zavedam se, da je v tem kratkem nagovoru težko zaobjeti bogastvo in pestrost pomembnih dogodkov, ki sestavljajo mozaik vašega življenja.

Zato mi dovolite, spoštovani gospod Pahor, da ob tem svečanem trenutku posebej omenim vaše delo v okviru revije Zaliv, ker sem zaradi najinega nedavnega pogovora prepričana, da vam je obdobje dela pri reviji Zaliv še posebej drago.

Naj ostalim prisotnim pojasnim, da je to revija za književnost in kulturo, ki je izhajala v Trstu od leta 1966 do 1990, katere ustanovitelj ste bili. Revija Zaliv je širila demokratično kulturo, svobodno polemiko, se zavzemala za demokratizacijo Jugoslavije in za krepitev položaja Slovenije znotraj Jugoslavije. Zaliv je leta 1975 izdal knjigo Edvarda Kocbeka, v kateri je ta spregovoril o povojnih pobojih in jih obsodil. Polemika, ki je sledila, je imela za posledico tudi to, da so vam prepovedali vstop v Jugoslavijo. Kasneje ste prav vi z izdajo spominov na Edvarda Kocbeka pripomogli k njegovi rehabilitaciji.

Verjetno je bila bitka za demokracijo, ki ste jo bili z Zalivom, ena vaših pomembnejših bitk z državnim sistemom, čeprav vaše življenje sestoji iz neštetih bitk z nedemokratičnimi sistemi, ki kratijo svobodo ljudi. Spoštovani, vaše življenje vas kot neutrudnega borca za slovenski jezik in slovensko kulturo ter kot buditelja narodne zavesti uvršča med velikane slovenstva. Resnico o zgodovini in kulturo našega naroda ste kot najboljši ambasador slovenskega naroda ponesli v svet.

Danes imam posebno čast, da vam lahko podelim najvišje priznanje v državi, ki ga lahko podelim kot ministrica za kulturo Republike Slovenije. V zgodovini samostojne Slovenije bo danes prvič podeljen častni naziv kulturni ambasador Republike Slovenije.

Spoštovani gospod Boris Pahor, za vaš neprecenljivi in iskreni boj za slovensko kulturo in pravice slovenskega jezika, za zvestobo slovenskemu narodu ter prizadevanje za demokracijo in samobitnost Slovenije in slovenske kulture, kar ste dolga leta izražali tudi v reviji Zaliv, vam podeljujem častni naziv kulturni ambasador Republike Slovenije. Iskrene čestitke in hvala za vaše dragoceno delo".

Pisatelju Borisu Pahorju seveda iz srca čestitamo tudi mi, mu v svojem in v imenu naših bralk in bralcev voščimo veliko lepega in dobrega tudi v prihodnje, predvsem pa smo mu iskreno hvaležni za vse, kar je v svetu, matični domovini in na tujem naredil za vse nas Slovence s svojo jasno besedo, kleno držo in nenehnim vztrajanjem pri etični drži in pripadnosti slovenski narodni identiteti!

Boris Pahor in ministrica za kulturo Republike Slovenije mag. Julijana Bizjak Mlakar

Tragedija Evrope

Na Dunaju so se v ponedeljek z mašo in množičnim shodom, ki se ga je udeležilo kakih 20.000 ljudi, spomnili 71 beguncev sirske narodnosti, ki so se na vzhodu Avstrije nedavno zadušili v tovornjaku, medtem ko so v upanju na boljše življenje hoteli v Evropo. Maše v dunajski katedrali sv. Štefana so se po poročanju nemške tiskovne agencije dpa udeležili tudi številni predstavniki avstrijske vlade, med njimi tudi kancler Werner Faymann: sveto mašo je daroval dunajski nadškof, kard. Christoph Schönborn.

Ovčja vas / Sodelujejo SSO, Združenje don E. Blankin in ZSKP

Oktobra bo odprt sedež združenja don Mario Černet

V sredo, 26. avgusta, so se v Ovčji vasi srečali predstavniki Sveta slovenskih organizacij in združenja Don Mario Černet. Glavna tema srečanja je bilo delovanje združenja v Kanalski dolini, ki traja že petnajst let. Prav v zadnjih letih pa je delovanje združenja dobilo večji zagon, za kar so zaslužni domačini, med katerimi je tudi kar nekaj mladih. Poseben pomen ima za društvo možnost koriščenja prostorov oškega župnišča, kjer so si člani združenja Černet uredili društvene prostore. V tem smislu so med srečanjem izrekli priznanje domačemu župniku Mariju Gariupu, ki podpira prizadevanja združenja za dobrobit slovenskega življa v Kanalski dolini.

Predstavniki SSO Walter Bandelj, Ivo Corva in Julijan Čavdek ter predsednik združenja E. Blankin, Giorgio Banchig, so se seznanili s prihodnjim delovanjem društva Černet, ki jim ga je predstavil predsednik Anton Sivec. Poleg predsednika Sivca so bili prisotni še Luciano Lister, Mitja Jalen in Sara Ehrlich.

Srečanja se je udeležila tudi predstavnica Zveze slovenske katoliške prosvete Katja Dorini, kateri je bila zaupana režija uradnega odprtja sedeža združenja Černet, ki bo v Ovčji vasi v soboto, 24. oktobra 2015, ob 16. uri. To pa je pomemben znak sodelovanja, saj bodo v organizacijo tega pomembnega dogodka aktivno vključeni poleg Sveta slovenskih organizacij še Združenje Don E. Blankin in Zveza slovenske katoliške prosvete. Odborniki združenja Černet upajo, da bodo odprtje sedeža podprle tudi krajevne javne uprave, s katerimi bodo v teh dneh stopili v stik.

Organizacija uradnega odprtja sedeža v Ovčji vasi je bila tudi priložnost, da so se predstavniki SSO in združenja Don Mario Černet pogovorili o stanju slovenske narodne skupnosti v Kanalski dolini. Sodelovanje z rojaki iz Benečije, Gorice in Trsta je zelo pomembno in ga bo nadalje potrebno še razvijati in dopolnjevati, da bi se zares izkoristile vse možnosti, ki jih nudi tisto področje, na katerem so Slovenci avtohtona narodna skupnost. Glavna skrb pa mora biti še vedno namenjena poučevanju slovenskega jezika v šoli.

Večje možnosti za nove zamisli in sodelovanja bi se lahko razvile s slovenskimi rojaki, ki živijo na avstrijskem Koroškem. Slovenci na avstrijskem Koroškem in v Kanalski dolini imajo namreč več skupnih točk, kot so podobnost območja z jezikovnega, zemljepisnega in gospodarskega vidika, zgodovina in razdalja. Zato bo Svet slovenskih organizacij dal predlog srečanja s sestrsko krovno organizacijo, z Narodnim svetom koroških Slovencev. Prva priložnost bo verjetno že ob prihodnjem zasedanju izvršnega odbora SSO v Kanalski dolini, ki bo predvidoma v prvi polovici septembra.

Povejmo na glas

Pribežniki ali usodno razpotje

Z vse večjim navalom pribežnikov se je znašla Evropa in s tem vsi mi pred velikansko preizkušnjo, ki bo usodno zaznamovala našo prihodnost. Nemara v tem trenutku ni umestno ugotavljati, zakaj je do tako množičnega preseljevanja sploh prišlo in ki so ga nekateri napovedovali, namreč naj si ne mislimo, da posledice vojne na Bližnjem vzhodu ne bodo pljusknile tudi k nam. Dejstvo je, da pribežniki prihajajo v vse večjih valovih, in to ne samo po morju, ampak tudi po kopnem, kar je prelomno zaostrilo problem. Kot rečeno, preizkušnja je ogromnih razsežnosti in nas oziroma Evropo postavlja pred razpotje: ali pribežnike sprejeti ali jih zavračati in zavrniti s silo. Ni presenetljivo, da je najprej nastopilo nekakšno na pol prepričanje in tako ni prišlo do odločitve, naj pribežnike sprejmemo, tudi pa ni prevladala tista druga možnost, naj pribežnike zavrnemo, če bo potrebno tudi grobo. In prav to, da ni takoj prevladala zavrnitev, je bilo že dobro znamenje. Nismo se torej mogli hitro odločiti za prvo možnost, za sprejetje, kar pa je seveda razumljivo: to namreč pomeni prihod desettisočev in stotisočev, ki bodo tako ali drugače spremenili naše življenje. Namigi za ostro zavrnitev pribežniškega vala pa so bili, in so marsikje še vedno, zelo nasilni in takšni, ki jih od evropske kulture in vere ni bilo mogoče pričakovati. Pustimo ob strani najrazličnejša populistična ščuvanja in se spomnimo, kako Madžarska gradi bodečo ograjo na meji s Srbijo in kako je Bolgarija na svoje meje poslala vojsko z oklepniki. Višek te trde roke so vsekakor nemški neonacistični požigi stavb, v katerih naj bi bili pribežniki nameščeni, in pa osupljiva izjava angleškega predsednika Camerona: "Pribežniki so roj (!), ki prihaja preko morja v iskanju boljšega življenja". Na srečo je Italija kot država zavzela drugačno stališče in pribežnikov ni nehala sprejemati. Izkazala se je Italijanska škofovska konferenca, neizpodbitno in jasno povedano opredelitev za sprejem ljudi, ki prihajajo z uničevalnih vojnih prizorišč, je izpovedal papež Frančišek. In po vsej verjetnosti je odločilno potezo za sprejem ljudi v stiski napravila Nemčija, ki ne bo vračala prišlekov v države, v katerih so stopili v Evropsko unijo, ampak jim bo ponudila azil. Nemčija, in to je njeno veliko dejanje, se je nemara zavedela, da mora preseči krivdo, ki si jo je v času druge svetovne vojne nakopala s pregonom in dobesednim izločanjem ter usmrčevanjem Judov. Njena sedanja odločitev bo lahko vplivala, da se bo vsa Evropa obrnila v pravo smer, v smer človečnosti in razumevanja za druge. V nasprotnem primeru se bomo mi vsi pogreznili v nov somrak, ki ga poznamo iz izkušenj dveh svetovnih vojn. Somrak sile, brezčutnosti, mračne zaprtosti vase, zastraženih meja. In tu smo veseli, da se je Slovenija opredelila za dostojanstveno in humano stališče in se kot država in posamezniki pripravlja na pričakovane večje pribežniške valove.

Janez Povše

Stranka SSk za spremembo deželnega zakona 26/2014

Težave ob odobritvah statutov novih unij

Prejšnji teden se je končala prva faza udejanjanja deželne reforme krajevne uprave v FJK, o kateri je bilo v prejšnjih mesecih veliko govora. Z odobritvijo statutov medobčinskih teritorialnih unij, za katere so glasovali župani 18 unij, so bili ustanovljeni novi upravni organi, ki jih predvideva deželni zakon 26/2014. Glasovanje se ni izteklo povsod pozitivno in kar v nekaj primerih bo za odobritev statuta moral poskrbeti komisar, ki ga bo imenovala deželna uprava FJK. Komisar bo moral odobriti statut tudi za nekatere posamezne občine, pri katerih so njihovi župani glasovali proti odobritvi statuta. Ko pa bodo komisarske obveznosti končane, bodo statute morali potrditi še posamezni sveti občin, ki sestavljajo medobčinske unije.

O stališču glede odobravanja statutov medobčinskih unij se je izrekla tudi stranka Slovenska skupnost, ki je v petek, 28. avgusta 2015, na sedežu stranke v Trstu priredila tiskovno konferenco; na njej so nastopili deželni tajnik Igor Gabrovec ter pokrajinska tajnika za Tržaško in Goriško, Marko Pisani in Julijan Čavdek. Ob ocenah, ki sta jih glede dveh posameznih pokrajin posredovala Čavdek in Pisani, je deželni tajnik Gabrovec izpostavil dejstvo, da je deželni zakon 26/2014 potreben nujnih sprememb, ki morajo v prvi vrsti zagotoviti, da se enakovredno izvajajo zaščitna načela, ki so v zakonu zapisana. Za tržaško unijo je bil dosežen zadovoljiv statut, kar je bilo seveda odvisno od tega, ker so v uniji štiri slovenske občine na skupnih šest, za ostale unije pa to ne velja, kar pa je nesprejemljivo, so poudarili trije predstavniki SSk.

Do prejšnjega petka je statut odobrilo enajst medobčinskih unij, šest ga je zavrnilo, ena unija pa se o statutu ni izrekla, ker skupščina županov ni bila sklepčna in torej ni moglo priti do glasovanja. Med tistimi unijami, ki so zavrnile statut, najbolj izstopa Videmsko, v katero spada občina Videm. Nasprotovanje so izrazili župani tistih občin, ki so po odobritvi deželnega zakona 26/2014 vložili priziv na deželno upravno sodišče. V glavnem so to župani, ki pripadajo desnosredinskim koalicijam. Priziv sta vložili tudi slovenski občini Števerjan in Dolina. Po napovedih pa naj bi se deželno upravno sodišče o prizivu izreklo med oktobrom in novembrom.

Deželni zakon 26/2014 je bil vseskozi deležen precejšnjih kritik. Dodaten razlog za napetosti pa je pisni poziv pristojnega deželnega odbornika Paola Panontina na občine, ki so statut zavrnile. Na podlagi pisma imajo te uprave še pet dni časa, da statute sprejmejo, drugače jih bo doletela komisarska uprava.

Julijan Čavdek, Igor Gabrovec in Marko Pisani (foto IG)

Odobravanje statutov medobčinskih unij je bilo in je še vedno zelo pomembno za vse tiste občine, v katerih živi slovenska narodna skupnost. Gre za 32 občin: te so vključene v seznam, ki ga je na podlagi 4. člena iz zaščitnega zakona 38/2001 odobril predsednik republike z odlokom z dne 12. februarja 2007. V deželni zakon 26/2014 so bila z nemajhno težavo vključena sicer le načelna določila, da se morajo v izvajanju reforme spoštovati zaščitna določila za slovensko narodno skupnost. Težave, ki jih je marsikdo znotraj slovenske manjšine napovedoval, v prvi vrsti stranka Slovenska skupnost, pa so se pokazale že pri odobravanju statutov.

Glavni problem je v tem, da v le-teh ni enakovredne ravni zaščite in da je obravnavanje prisotnosti slovenske manjšine spet prepuščeno volji politične večine, ki sestavlja skupščino združenja.

Če gremo po vrsti, lahko ugotovimo, da je za Slovence najboljši statut, ki ga ima tržaška Julijska unija; odobrila ga je v ponedeljek, 24. avgusta. Statut so podprli župani iz občin Devin-Nabrežina, Milje, Repentabor, Trst in Zgonik. Dolinski župan Sandy Klun se je vzdržal, ker je občina vezana na priziv proti deželnemu zakonu.

Na Goriškem je bilo drugače: tu sta bili s statuti ustanovljeni dve uniji: unija Carso Isonzo Adriatico – Kras Soča Jadran, ki šteje deset občin, med katere spada tudi Doberdob, in unija Collio Alto Isonzo, ki šteje petnajst občin, med katere spadata tudi Sovodnje ob Soči in Števerjan. V obeh statutih, ki sta bila odobrena tudi v slovenskem izvodu, so navedena načela za zaščito slovenske manjšine. Problem pa je nastal na Goriškem, kjer je obveljala zahteva goriškega župana Ettoreja Romolija, ki je hotel le italijanski naziv unije. Temu je žal botrovala tudi nekoliko presenetljiva pasivnost ostalih furlanskih županov, ki so v glavnem izraz levosredinskih uprav. Proti statutu so tako glasovale občine Dolenje, Sovodnje ob Soči in Števerjan. Skupščina županov pa je soglasno podprla zahtevo, naj deželni svet FJK določi, kako mora biti uveljavljena zaščita znotraj medobčinskih unij.

Še drugače je za tri unije, v katere spadajo slovenske občine na Videmskem. Za vse tri velja, da je bilo v statutih zelo pomanjkljivo zapisano izvajanje zaščite za slovensko manjšino. Župani pa so zavrnili statute za Nediško unijo in za unijo Kanalske in Železne doline, za kar bo sedaj moral poskrbeti komisar. Sprejet pa je bil statut unije za Terske doline, v katerem Slovenci niso niti omenjeni, v uniji pa je pet občin, ki spadajo v izvajanje zaščitnega zakona 38/2001. Kot piše v štirinajstdnevniku Dom, "upajmo, da bosta komisarja v oba statuta vnesla pravice Slovencev, kakor je zagotovila predsednica Furlanije Julijske krajine Debora Serracchiani slovenskemu veleposlaniku v Rimu Iztoku Mirošiču". To pa bo moralo veljati tudi za statut unije Terskih dolin, kjer je iz protesta zaradi neupoštevanja Slovencev in potreb goratega področja odstopil podžupan v Tipani Elio Berra.

@JulijanCavdek

Politično ozračje v Italiji

Vroč politični september ob reformi senata in civilnih zvez

V septembru se bo spet obnovilo politično delovanje v rimskem parlamentu in ravno ta zadnji del poletja bo verjetno še najbolj "vroč". Poleg velikega problema s pribežniki čaka poslansko zbornico in senat nekaj občutljivih zakonskih obravnav, ki vzbujajo veliko pozornost. Poleg vsebine zakonskih osnutkov je politična "vročica" odvisna predvsem od vprašanja, ali bo vzdržala večina, ki podpira vlado Mattea Renzija. To je še posebej občuteno v senatu, v katerem je levosredinska večina manjša kot v poslanski zbornici. Obstoj levosredinske večine pa je predvsem odvisen od Demokratske stranke, v kateri leva struja že nekaj mesecev napoveduje razkol.

Polemike in razprava se najbolj osredotočajo na ustavne reforme, ki zadevajo predvsem nov senat. Opozicija in del senatorjev Demokratske stranke zahtevata, da se ohranijo neposredne volitve za sestavo senata. Drugo vprašanje zadeva skoraj 600 tisoč popravkov ustavne reforme, ki jih je predstavila Severna liga. Vlada je prepričana, da ne bo težav in da se bo ustavna reforma nadaljevala. Da pa ni vse tako enostavno, dokazujejo intenzivna zakulisna pogajanja, ki potekajo že od avgusta.

Druga pomembna tema, ki živahno razvnema razpravo v parlamentu in tudi izven njega, je zakonski predlog o civilnih zvezah. Kljub nasprotovanju vladnih zaveznikov iz stranke ministra Angelina Alfana in predsednika Italijanske škofovske konference Angela Bagnasca je predsednik ministrskega sveta Matteo Renzi odločno poudaril, da bodo civilne zveze uzakonjene. Pri tem je največje jabolko spora ravno možnost, da bi istospolne zveze lahko posvojile otroke, in to zaradi dvomljivega zakonskega besedila, ki bi dovoljeval posluževati se nadomestnega materinstva oziroma maternice v najemu.

V ospredju vsedržavnega političnega dogajanja bo v jesenskih dneh tudi to, kar je obljubila rimska vlada: postopno znižanje davkov in ukinitev nekaterih taks, kot npr. davek na nedeljive storitve (TASI) in enotni občinski davek (IMU). O tem bo prav gotovo govor, ko se bo začela razprava o zakonu za stabilnost. Znižanje davkov in nadaljnje udejanjanje zakona o delu, ki ga bolje poznamo kot Jobs act, sta namreč vezani na zmožnost finančnega ministra, da dobi zadostno denarno kritje. To pa ni enostavno zaradi visokega državnega finančnega primanjkljaja, ki ga mora Italija zmanjšati tudi zaradi zahtev Evropske unije.

Italijansko javnost še vedno pretresa mafijska afera, v katero se je zapletla rimska občinska uprava. Vse se je začelo z odmevnim pogrebom mafijskega veljaka Casamonice, ki je spravil v veliko zadrego rimsko občino, notranje ministrstvo in rimske cerkvene kroge. Škandal je zadobil tako velike razsežnosti, da je vlada rimskemu županu Ignaziu Marinu poslala prefekta Franca Gabriellija. Rim se namreč pripravlja na sveto leto, ki ga je razglasil papež Frančišek, in Italija si ne more dovoliti, da bodo priprave na ta svetovni dogodek tarča mafijskih apetitov.

@JulijanCavdek

Kratke

Avdicije za deželni zakon o deželnih in krajevnih muzejih in knjižnicah

V 5. stalni komisiji deželnega sveta FJK so v ponedeljek, 31. avgusta, potekale avdicije za nov deželni zakon, ki bo urejal področje deželnih in krajevnih muzejev in knjižnic. Na predlog podpredsednika deželnega sveta FJK in deželnega svetnik SSk Igorja Gabrovca sta bili na avdicijo povabljeni tudi obe krovni organizaciji. Za Svet slovenskih organizacij je bil prisoten predsednik Walter Bandelj, medtem ko je SKGZ zastopal Martin Lissiach. Avdicij se je udeležil tudi pristojni deželni odbornik za kulturo Gianni Torrenti.

Predsednik SSO Walter Bandelj, ki je nastopil prvi, se je predsedniku komisije Vincenzu Martinesu zahvalil za povabilo na avdicijo, kar je znak pozornosti Dežele FJK do slovenske narodne manjšine. Predlagal pa je, da bi se v prihodnje ta vabila razpošiljala malce prej, saj je bilo treba obdelati precej zakonskega gradiva, to pa zahteva nekaj časa. Predsednik SSO Bandelj je poudaril tudi, da se v muzejski sistem vnese uporaba šumnikov, kar je še marsikje pomanjkljivo. Opozoril je na težavo, ki bo lahko nastala ob ustanavljanju medobčinskih unij, kjer veljajo konvencije med občinskimi knjižnicami, ki spadajo k različnim unijam. Tak je namreč primer knjižnice v občini Devin-Nabrežina, kjer je v veljavi pogodba z občinsko knjižnico v Tržiču. Dobro bi bilo, da se lahko te pogodbe ohranijo, kljub pripadnosti različnim medobčinskim unijam. Bandelj se je tudi dotaknil upravljanja mrež, v katere so povezane krajevne knjižnice in muzeji. To zahteva strokovno osebje, ki ga je mogoče koristiti tudi preko večjih kulturnih ustanov, ki imajo to mrežo že vzpostavljeno. Pri tem pa je treba zagotoviti, da strokovno osebje pozna slovenski jezik in kulturo.

S predlogi predsednika SSO Walterja Bandlja se je strinjal tudi predstavnik SKGZ, ki je poudaril, da je tudi na tem področju treba izvajati določila iz zaščitnega zakona 38/2001.

Deželni prispevek za zgodnje otroštvo

Deželna odbornica za zdravstvo Maria Sandra Telesca je sporočila, da bodo družine, ki bodo letos vpisale otroke v jasli ali bodo koristile druge oblike storitev za zgodnje otroštvo, imele takoj na voljo deželni prispevek za znižanje vpisnin. Tako z novim šolskim letom 2015/2016 staršem ne bo treba več čakati konca pouka za povračilo stroškov.

Družine lahko izkoristijo to novo možnost, s tem da čim prej predstavijo prošnje na občinske urade, ki so pristojni za socialno skrbstvo, in sicer najkasneje do 7. septembra. Prošnje, ki bodo vložene po tem roku, pa bodo obravnavali glede na razpoložljiva sredstva.

Pravilnik, podrobne informacije in postopek za predstavitev prošenj so že objavljeni na spletni strani www.regione.fvg.it, na voljo pa je tudi telefonska številka 0432 223522 – int. 3.

Pravico do take oblike prispevka imajo vse družine, pri katerih ISEE ne presega 30.000 evrov in vsaj eden od staršev živi in dela v deželi FJK. Prispevek je namenjen otrokom od rojstva do tretjega leta.

Srečanje predsednikov deželnih svetov avtonomnih dežel

Dežele s posebnim statutom so prejšnji teden v mestu Aosta potrdile, da želijo odigrati aktivno vlogo pri ustavni reformi, ki poteka v Italiji. Sestanek je sklical predsednik deželnega sveta Franco Iacop, ki je tudi koordinator Konference deželnih svetov dežel s posebnim statutom. Prav on je zastopal Deželo FJK. Srečanja se je udeležil tudi ministrski podtajnik za deželna vprašanja Gianclaudio Bressa.

Prisotni predsedniki deželnih svetov so enotno zahtevali, naj bo posebna avtonomija posebnost in ne privilegij. V naslednjih mesecih bodo oblikovali kar nekaj predlogov glede ustavne reforme in prihodnosti avtonomnih dežel. Podrobno so tudi pregledali osnutek ustavnega zakona, ki na novo ureja spremembo posebnih statutov in izvršilnih norm.

EU slovarček: dejavnosti Evropske unije

V Novem glasu, ki je izšel 30. julija 2015, so se končale kratke predstavitve organov, ki sestavljajo Evropsko unijo. Iz teh kratkih besedil smo lahko dobili sintetični pregled, kako razvejena je struktura unije, katere del smo tudi mi.

Kot lahko ugotovimo, gre za razsežnosti, ki so večkrat težko dojemljive, predvsem za tiste ljudi, ki niso neposredno vpleteni v dogajanja EU. Pomembno pa je, da smo s tem čim bolj seznanjeni, saj gre za našo unijo, v katero spadamo kot Slovenci in kot narodna manjšina, skupaj z ostalimi evropskimi državljani.

Da pa naše znanje še bolj poglobimo, moramo vsaj v širokih obrisih poznati, katera so **področja delovanja EU**. Pri tem vlada verjetno še nekoliko nejasnosti o tem, kaj določa EU in kaj urejajo posamezne države članice. Večkrat gre za prepletena področja, ki pa vedno bolj vplivajo na naše vsakdanje življenje. Kot lahko ugotovimo na spletni strani **www.europa.eu**, izvaja Evropska unija obširno paleto dejavnosti, ki zaobjemajo celotno družbeno stvarnost. V tem smislu odločbe, ki jih pripravijo in odobrijo organi EU, stopijo v veljavo v državah članicah in se nato prenesejo v naš vsakdan.

Kljub vsem težavam in razlikam, ki so še vedno prisotne v delovanju ustanov EU, nam prav njihove dejavnosti kažejo, kako stopamo po poti vedno večje integracije. Ta pa ima cilj, da evropski narodi nastopajo skupaj pri uveljavljanju tistih idej, načel in vrednot, na katerih se je Evropa obnovila, potem ko je klonila pod težo tragedij, kakršni so bili dve svetovni vojni v 20. stoletju in trije totalitarni režimi.

Dejavnosti Evropske unije pa so odvisne tudi od nas samih. Delovanje EU je namreč z Lizbonsko pogodbo osnovano na predstavniški demokraciji, soudeležbi in transparentnosti v odločitvenih postopkih, prav zaradi tega ga bomo v naslednjih tednih nekoliko podrobneje opisali.

Ljubljanski nadškof msgr. Stanislav Zore na jubilejnih študijskih dnevih na Opčinah

"Draga je eden od izrazov Božje dobrote za slovenski narod"

Nedeljski del petdesetih študijskih dnevov Draga 2015 se je 30. avgusta v parku Finžgarjevega doma na Opčinah začel z jutranjo mašo. Za zlati jubilej so prireditelji, Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta, povabili novega ljubljanskega nadškofa, msgr. Stanislava Zoreta. V pozdravnih besedah se je ta obrnil na vse navzoče, ki skušajo, "zajemajoč iz Božjih globin in iz globin modrosti, odkrivati, kako naj današnji človek in kristjan živi v tem zahtevnem obdobju in na kakšen način naj usmerja danes, da bo danes doživel svoj jutri". Zahvalil se je vsem, ki so skozi pol stoletja organizirali študijske dneve, ter s svojim razmišljanjem, raziskovanjem, pokončnostjo in tudi pogumom razvijali svojo misel. Upali so si biti pošteni in iskreni tudi takrat, ko to ni bilo najbolj cenjeno. V homiliji je poudaril, da je Draga dočakala 50 let, "ker je potrebna". Stvari, ki niso potrebne, prej ali slej zamrejo. To, kar neko okolje, skupnost ali narod potrebuje, pa ostaja, dokler je potrebno. "In če je Draga potrebna, je Draga tudi živa. Ker je dočakala svojo 50-letnico, pomeni, da je potrebna". Ta misel "naj vam daje pogum in oporo, da jo boste razvijali naprej, da bo prinašala svoje sporočilo v ta svet, ki je drugače zahteven, kot je bil pred 50 leti, pred 25 leti ali kakor bo čez 20 let. Spremembe so silno hitre in potrebujejo prave odgovore. Iščite te prave odgovore"!

O iskanju pravih odgovorov je prejšnjo nedeljo govorila tudi Božja beseda. Kako jih iskati? "Najprej tako, da se zavedamo, da je za vsem stvarstvom in za vsakim človekom Bog in njegova dobrota". Bog je oče vseh, nam je blizu, kadarkoli ga kličemo. Svojo bližino izkazuje na različne načine: "Draga je eden od izrazov Božje dobrote za slovenski narod". Ko je bilo nemogoče svobodno spregovoriti, se je zgodila Draga. "Bog vedno da možnost za to, da ohranjamo dostojanstvo in pokončnost".

Niso vsi zakoni v naši moči in oblasti. Božje zapovedi ostajajo Božje in jih lahko še tako zanikamo ali spreminjamo po okusu časa, ostajajo pa Božje zapovedi, temelj dobrega in zdravega razvoja posameznika in skupnosti. Ko temelj družbenega življenja ni več Bog, takrat vsak dogodek, vsak zakon lahko postane svojevoljnost. Takrat začnemo v imenu ideologije, napredka, znanosti

ali komodnosti teptati pravice posameznikov, skupin, pa tudi celih narodov. "Vse te stvari so nam od blizu znane", je poudaril msgr. Zore. Zato je pomembno, da vsakdo najprej preveri sam pri sebi, ali je v njem, v njegovem srcu poenotena Božja volja z vsem, kar sam razmišlja, išče in skuša živeti. Ali je temelj vsega njegovega delovanja Božja volja ali ne. Ali si v resnici prizadeva živeti po Božjih zapovedih ali ne. "Bog se namreč razodeva v mojem srcu". Naša težava pa je v tem, je še dejal ljubljanski nadškof, "da prevečkrat pričakujemo, kako bodo vsi drugi ljudje živeli v skladu z Božjo voljo, kako bodo spoštovali človekove pravice". Zato: ne bodimo kot farizeji, ki zanemarjajo Božjo postavo in prisegajo na človeške zakone! Potem bo naša prihonost težavna. "Če se odločimo, da bo Gospodova postava vodilo našega življenja, vezivo naših medsebojnih odnosov, potem pa imamo prihodnost. In ta prihodnost bo blagoslovljena. Ne samo, da ima potem prihodnost Draga, prihodnost ima vsak izmed nas, prihodnost ima tudi naša Cerkev in naš narod", je sklenil nadškof.

Mašo ob jubilejni Dragi je spremljalo petje zbora Sv. Jernej z Opčin, ki ga je vodil Janko Ban. / DD

Okrog 300 slovenskih vernikov iz tržaške škofije in goriške nadškofije se je v ponedeljek, 31. avgusta, udeležilo skupnega romanja v Marijino svetišče na Barbani. V čudovitem poznopoletnem dnevu jih je nagovoril upokojeni nadškof msgr. Marjan Turnšek. Več prihodnjič.

Gre za čudovito resničnost, ki rojeva sanje

Trije dnevi brez meja

Ravno smo se vrnili s tedna počitnic v Catanii: sonce, morje, zabava, ledene pijače in krasne specialitete... Ne moremo se zadržati. Čim več ljudem bi radi posredovali izkušnjo, ki smo jo doživeli in ki postavlja na laž toliko predsodkov. Ravno zato želimo jasno in preprosto poudariti: skupno življenje je mogoče!

Skupaj z Mladimi za mir iz Catanie in drugih sicilskih krajev, iz Padove, Trevisa in Rima smo preživeli nekaj dni med igrami in tekmami, predvsem pa smo se družili in prijateljevali. Prireditev *Tregiornisenzafrontiere – Trije dnevi brez meja* – je bila res taka, po imenu in po vsebini: brez meja strahu, jezika, barve kože. Bilo je čudovito, saj smo lahko spoznali toliko mladih "novih Evropejcev". Videli smo, kje živijo. Razumeli smo, da so srečni, čeprav imajo manj sreče od nas. Ne gre za mlade, ki jih oskrbuje Skupnost sv. Egidija, ampak so njeni pravi člani. Pomagamo jim, a kot v pravi družini skupaj z nami pomagajo še potrebnejšim. Čisto pomešajo se tisti, ki prejemajo pomoč, in tisti, ki jo dajejo. Kot v objemu se meje med ljudmi razblinjajo. V tem tednu smo okusili, da smo res enaki. Vsakdo ima svoje sanje, rad se igra in se šali. Čeprav so preživeli strahote plovbe prek Sredozemlja, so se ti "mladi za mir, ti "novi Evropejci" z nami zabavali na plaži, in to v tistem morju, ki je tolikim postalo grob. Ko spoznavaš zgodbe teh otrok, razumeš, da ni nič samoposebiumevnega, da nismo do ničesar z gotovostjo upravičeni, da je dobro, če cenimo to, kar imamo.

Na Sicilijo smo šli, da bi se zabavali, in zabavali smo se, a veseli smo, da smo jih s svojo prisotnostjo osrečili in da smo občutili, da velja tudi nasprotno, da so oni osrečili nas. Ko smo igrali odbojko na mivki, ali smo uprizorili lov na zaklad, smo razumeli, da je med novimi Evropejci in Italijani zavladalo prijateljstvo, ki lepša življenje vseh. Najbolj nas je presenetilo, ko smo odkrili, da naši prijatelji novi Evropejci kljub prestanemu trpljenju premorejo tako notranjo moč in voljo do življenja, da so nas z njima okužili. Namesto da bi od njih zahtevali, naj se vrnejo v izvorne dežele, ali naj sploh ne bežijo pred vojno, bi jih lahko mi mladi Italijani vzeli za zgled, da bi uresničevali svoje sanje, kot oni hrepenijo po mirnem in dostojnem življenju.

Evropa mora res "stisniti tiste roke, ki molijo iz čolnov, ker upajo in iščejo rešitev, in so vlažne, kot bi morale biti spet vlažne naše oči" zaradi njihovega trpljenja. Tako nam je dejal škofov vikar iz Catanie msgr. Genchi med molitvenim srečanjem Umreti zaradi upanja. Duh gostoljubnosti, ki preveva evropske "mlade za mir" in nove Evropejce, širi dobroto in na enak način polni s srečo njihova srca ter srca tistih, ki jih sprejemajo na sredozemskih obalah.

Potem ko smo doživeli "tri dni brez meja", sanjamo o tem, da bi tega duha prenesli tudi v naše mesto. Vse tesneje bi radi vpletli v službo za pomoč najrevnejšim in v mestno mrežo solidarnosti tudi tiste nove Evropejce, ki prosijo za pozornost in prijateljstvo. Za nekatere že vemo, poznamo jih zaradi naših tečajev italijanskega jezika in kulture, saj že mesece obiskujejo z nami železniško postajo, da bi ponesli konkretno pomoč tistim, ki so je potrebni, pa naj bodo Italijani ali ne. Tako v Catanii kot v Trstu ime srečanj *EstateSolidali – Poletje v vzajemnosti* – ni bilo zgolj geslo, saj živi dalje. Gre za čudovito resničnost, ki nam rojeva sanje!

Tržaški udeleženci
Mladih za mir: Anna Alberti, Mattia Donati, Anna Giulianini

Pierre Teilhard de Chardin (60 let od smrti)

"Vesolje je usmerjeno razvojno, njegovo središče je Kristus"

Letos mineva 60 let od smrti nemirnega jezuitskega duha, Pierra Teilharda de Chardina. Rojen je bil v francoskem mestecu Sarcenet 1. maja 1881. Po mamini strani je bil v sorodu z Voltairom. Polnoleten je vstopil v Družbo Jezusovo. Kratek čas je poučeval na liceju v Kairu fiziko. Na pariški Sorboni je končal paleontologijo. Zaradi kritičnih stališč, ki jih je zastopal v predavanjih, je zapustil pariški Katoliški inštitut in se, kot se lepo reče, leta 1923 "umaknil" na Kitajsko. Naslednja leta je krožil od kontinenta do kontinenta in sodeloval pri najrazličnejših ekspedicijah v zvezi s pomembnimi znanstvenimi odkritji. Po drugi svetovni vojni ga za kratek čas zasledimo v Franciji, zadnja leta pa je preživel v New Yorku in tam umrl na Veliko noč l. 1955.

Pravijo, da je Teilhardova strogo znanstvena dela prekril prah, čeprav je še vedno zelo veliko citiran v najrazličnejših razpravah. Ostal pa bo nesmrten v mistično-duhovnih spisih, ki odražajo izredno pričevanje vere v Jezusa Kristusa. Bil je vedno zvest Cerkvi, redu, ki mu je pripadal, in tudi človeku. Od vodstva Cerkve kot tudi od svojega reda je doživljal velika nasprotovanja. Pri vsem tem je zanimivo, da so v nekrologu v Osservatore Romano 10. 6. 1981, torej le nekaj dni po Teilhardovi smrti, zapisali: "Sodobni čas bo znal ceniti pričevanje poenotenega življenja tega človeka, ki ga je v globini prežel Kristus".

Slovencem pa tudi Jugoslovanom je bilo Teilhardovo pojmovanje sveta desetletja nepoznano. Živeli smo za železno zaveso, kamor drugi miselni tokovi razen marksističnih sploh niso prišli. Šele ko smo dobili v hrvaščini in pozneje v slovenščini prevode njegovih del, smo ga počasi odkrivali. Leta 1950 so se v zahodni Evropi zelo širili Teilhardovi krožki, kjer so brali, razpravljali, pa tudi meditirali njegova dela. Danes jih skoraj ni več, pa ne zato, da bi Teilhard ne bil aktualen, pač pa zato, ker je po eni strani kot pisec zahteven, čeprav veliko stvari pove zelo preprosto, po drugi strani pa je njegovo duhovnost zasenčil pokoncilski duh. Kot zanimivost lahko povemo, da so v pastoralni konstituciji *Cerkev v sodobnem svetu*, *Veselje in upanje*, njegove misli, kot je ta: "Kristusa in Cerkve si ni več mogoče predstaviti zunaj sveta in zunaj človeškega snovanja". Tu vidimo razlog, zakaj so se mnogi oklenili Teilhardovih misli – prav zaradi te globinske potrebe.

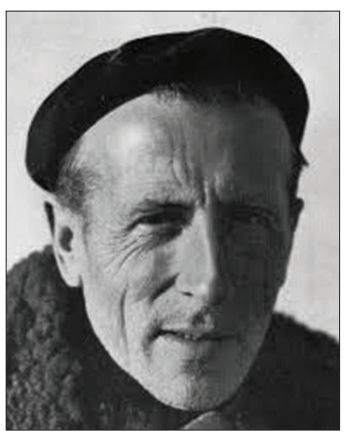

Med njegovimi pomembnimi zaslugami je tudi ta, da je v svojih spisih skladno združil pogled modernega znanstvenika in modernega vernika. Dokazal je, da tudi moderni svet lahko spet postane skupno živo svetišče. Ta "kozmična zavest" pri sodobnem človeku ni več v ospredju tako kot v času, ko je Teilhard živel. Sodobni človek išče in je že našel nove simbole Smisla. Svet kozmosa se je sodobnemu človeku oddaljil, ker mu je bližji psihosocialni svet.

Vernik danes lažje doživi Kristusa v občestvu – verski skupnosti sester in bratov. Človeku ni več "odskočna deska" k Bogu kozmos, ki ga obkroža, ampak skupno bratsko življenje ali občestvo verujočih.

Teilhard nas je opozarjal, da mora človek določiti smisel svojega bivanja v okviru sodobnega pojmovanja sveta. Ob tem mora človek sam določiti svoj odnos do vesolja, in to danes, ne šele za stoletja, ko bo takratna znanost odkrila še kdo ve kaj novega. Prav tako je tudi človek z razumom dolžan izreči svojo besedo, če ne želi zanikati človekovega dostojanstva, vrednote človekove zavesti in pomena Boga.

Ambrož Kodelja

SINJI VRH NAD AJDOVŠČINO 21. likovna kolonija Umetniki za Karitas

"Veselite se življenja!"

Gospo Jožico Ličen, dušo vsakoletne likovne kolonije Umetniki za Karitas, ki na Vidmarjevo domačijo na Sinji vrh nad Vipavsko dolino privabi vrsto umetnikov, sem povprašal, ali mi lahko pove, kako sama ocenjuje letošnjo izvedbo, in bila je jasna: "Skratka, če sem lahko neposredna, statistika je letos taka: skupaj so letošnji udeleženci na Sinjem vrhu naredili za Karitas 43 umetniških del, ki jih je strokovna komisija ocenila za vrednost 18.990 evrov. Strokovni sodelavci so sami dodali 14 umetniških del v vrednosti 10.320 evrov. Nekdanji udeleženci naše kolonije so letos darovali 39 likovnih del v vrednosti 30.405 evrov, tu so še ostali darovalci, ki so dali 57 del v vrednosti 5.540 evrov. Vseh skupaj je torej letos bilo 92 avtorjev, ki so darovali 153 umetniških del, skupna vrednost vseh je 65.255 evrov".

Ti suhi podatki ne povedo vsega o likovni koloniji Umetniki za Karitas, ki jo vsako leto imamo v gosteh tudi pri nas v Gorici v galeriji Ars in v Trstu v Društvu slovenskih izobražencev, saj so gole številke le številke, za njimi pa je veliko dela, predvsem pa prijaznosti, srečevanj in radodarnosti.

Še nikdar nisem prišel na Sinji vrh na Vidmarjevo domačijo, kjer je vsako leto likovna kolonija, ne da bi me lepo sprejeli vsi, od gostitelja Hieronima z družino, do gospe Jožice in likovne kritičarke Anamarije Stibilj Šajn, ki je tudi letos pripravila strokovne zapise o vseh udeležencih, da o umetnicah in umetnikih niti ne govorim.

Tudi letos sem šel na Dan odprtih vrat, kot imenuje gospa Jožica Ličen dan, ko se zvečer s slovesnostjo sklene likovna kolonija, in dan, ko se na Sinjem vrhu zberejo vsi, ki bi radi pomagali.

Foto JMP

Krasen dan je bil četrtek, 20. avgusta, s Sinjega vrha si videl Jadransko morje, Furlansko nižino, Vipavsko dolino, pobočje Nanosa, Javornika in seveda Čavna, pri Vidmarjevih je res lepo. Umetniki so delali povsod, celo v drvarnici najdejo svoj kotiček in slikajo, tako so tudi letos slikali povsod, nekateri tudi na prostem.

Bogdan Soban, Anamarija Stibilj Šajn in Janez Štros (foto JMP)

Od 17. do 21. avgusta je namreč na Sinjem vrhu nad Ajdovščino potekala že 21. mednarodna likovna kolonija Umetniki za Karitas pod geslom *Veselite se življenja*. Izkupiček prodanih del bo letos šel v "Sklad Bogdana Žorža za pomoč otrokom".

Dan odprtih vrat se je zvečer končal s kulturnim programom in predstavitvijo nastalih del. Umetnike in njihova dela sta predstavili Jožica Ličen in likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn. Umetnike in obiskovalce so nagovorili koprski škof dr. Jurij Bizjak, ajdovski župan Tadej Beočanin ter novi v. d. ravnatelja Škofijske karitas Koper Slavko Rebec. Nastopili so mladi z Gore in Komorni zbor Grgar – Nova Gorica pod vodstvom Andreja Filipiča.

Samo nekaj misli iz nagovorov.

Škof dr. Jurij Bizjak: "Vedno si iskan in vedno nekaj iščeš, tudi v umetnosti in tudi v dobrodelnosti. Veliko je žalostnih, težkih sporočil, zato iščimo lepoto in veselje in geslo Umetnikov za karitas 'Veselite se življenja' je kot nalašč za današnji čas".

Anamarija Stibilj Šajn, Jožica Ličen in Jožica Gregorčič (foto JMP)

Župan Tadej Beočanin: "Kot župan bi bil vesel, da bi bilo med nami čim manj ljudi, ki rabijo pomoč, vendar tudi v najboljših časih je bilo približno 5% ljudi nezaposlenih. Zato bo Karitas vedno potrebna. Hvaležen sem za ta izvirni projekt, ki ljudi seznanja z novimi tokovi v umetnosti, istočasno pa ponese glas o Sinjem vrhu v slovenski in širši prostor".

Veljko Toman (foto JMP)

V. d. ravnatelja koprske Karitas Slavko Rebec: "Hvala umetnikom, ker me s svojim ustvarjanjem spominjate na Stvarnika. Sodelavce Karitas pa ob nastopu nove službe prosim, naj mi s svojimi izkušnjami uravnavajo pot k dobremu in temu, kamor nas kliče Bog".

Letošnji udeleženci kolonije so bili: Barbara Demšar, Črtomir Frelih, Lara Likar, Adel Seyoun, Karmen Smodiš, Lucija Stramec in Veljko Toman; iz tujine pa Marija Efremova (Rim), Brigitte Kollegger (Gradec) in Tanja Tanevska (Skopje).

Z veseljem pa lahko povem, da niso bili na Sinjem vrhu po več dni samo omenjeni udeleženci, bilo je več takih, ki so prišli gor za dan, dva, da so tam slikali predvsem zato, ker se radi družijo z lepimi in dobrimi ljudmi in tudi kaj dobrega žrtvujejo. Morda najlepše je to, da pridejo v kolonijo slikat, ali pa darujejo svoja dela, tudi taki umetniki, ki nimajo milosti vere, a zaupajo organizaciji Karitas, ker vedo, da bodo njihova dela prodana v prave roke in bo denar šel vedno v dober namen. To je najlepše, saj sem na Sinjem vrhu v vseh letih srečal skoraj ves cvet slovenskih likovnih umetnikov in vsako leto se tudi spomnimo tistih, ki odidejo v večnost, a so bili nekoč dejaven člen velike družine kolonije Umetniki za Karitas.

Razstava vseh del bo na Sinjem vrhu na ogled ves september, tja organizatorji vabijo tudi vse umetnike, ki bi radi še darovali kako sliko, naj jo prinesejo, kot seveda vabijo vse, ki bi radi kako umetniško delo kupili, si olepšali dom, morda koga osrečili z umetnino, predvsem pa pomagali tistim, ki so malce manj srečni, kot smo mi.

Gospa Jožica mi je tudi naročila, naj zapišem tole: "Lepo povabljene družine in posamezniki, da z obiskom Sinjega vrha doživijo pogled od gora do morja ter začutijo gostoljubje družine Vidmar. Povabljeni v atelje k ogledu razstave in nakupu likovnih del. Če kdo želi v spomin na pokojnega psihologa in psihoterapevta Bogdana Žorža darovati svoj dar, lahko nakaže na: Škofijska karitas Koper, Skalniška 1, Solkan, TRR SI56 2450 0900 4155 438, sklic: SI00 29024, namen: "Sklad Bogdana Žorža za otroke".

Tone Seifert (foto JMP)

Sporočilo je jasno: Dejanja torej, ne besed!

Jurij Paljk

Nova rubrika – cerkveni in družbeni antislovar (0)

A kot ANTISLOVAR - naše družbe in Cerkve

Naš urednik Jurij mi je predlagal, da bi pričel novo rubriko, zato sem čez poletje tuhtal, kje in kako začeti, kakor tudi s čim. Ob tem tuhtanju in prebiranju določenih knjig sem se spomnil neke knjige, po svoje zanimive, zagotovo pa izvirne, ki sem jo kupil pred leti in jo postopoma tudi bral, gre pa prav za neki "antislovar", saj je njen naslov *Antidizionario dell'Occidente*, knjigo je napisal nekdanji italijanski profesor sociologije na bolonjski univerzi Gianfranco Morra. Pomislil sem, da bi tudi sam lahko pričel v Novem glasu pisati, in sicer v nadaljevanjih, neke vrste antislovar. To seveda ne bi bilo le kopiranje in povzemanje omenjenega profesorja, ampak bi skušal tako samo sistematično podati bralcem določene pilule za pomoč pri razmišljanju o tem, kaj se je v naši zahodni družbi in Cerkvi spremenilo, kaj ne gre, kaj smo ovrgli, zavrgli, zaklenili v ropotarnico med staro šaro, pa bi tja morda vendarle ne spadalo ... Vem, da ne bom zvenel ravno izvirno, a povem vse to, ker želim biti iskren in odkrit z bralci, kakor želim tudi takoj na začetku stvari razjasniti, da ne bi prihajalo kasneje do kakih nesporazumov, o čem bo tekla beseda in v katero smer bo šlo moje pisanje ter razmišljanje. Zdi se mi pa tudi škoda, da z bralci našega tednika ne bi delil tega, kar preberem ali kako drugače zasledim. Četudi je res, da je tako veliko knjig in tako malo časa, kakor je pisalo na majici tistega človeka, ki ga je Jurij nekje srečal, pa se vendarle najde kar nekaj zanimivih tematik in zadev, o katerih bi veljalo pisati, še lepše pa bi bilo, če bi o njih razmišljali, še veliko lepše in boljše pa bi bilo, če bi o njih stekla tudi javna beseda, ki bi bila iskrena, kritična, pa tudi avtokritična, če govorimo o družbi in institucijah. Raje kot "protislovar" uporabljam besedo "antislovar" zato, ker se pač začenja s prvo črko abecede, pa mi tako pride prav, sicer se bom pa potrudil, da bom spoštoval tudi naš lepi slovenski jezik, pa da potemtakem ne bo preveč tujk, če bo mogoče. Žal so ne le včasih, ampak kar pogosto, tujke v slovenščini nekaj neizogibnega, ker nimamo ustreznejšega izraza. Zakaj torej "antislovar" in ne slovar, če pa bomo šli po črkah abecede? Ker bomo skušali iti malo proti nekim stvarem, proti toku, torej. Šli bomo proti toku, ker ne bomo ravno prizanesljivi oziroma korektni, če si izposodimo besedo iz angleške besedne zveze "political correctness", ki označuje ravno plutje s tokom, kar zadeva izražanje, pisanje, razmišljanje in tudi govorjenje. Ne bomo pa korektni v več ozirih, ne le političnem – vsaj trudili se bomo za to. Kdaj pa kdaj je slišati očitke, kako smo nekateri preveč konservativni, tradicionalni, zastareli in še ne vem kaj. Prav mogoče, a danes je tisti, ki ga tako označijo, praviloma, kdor plava proti toku. Spremembe in novosti za vsako ceno? Nikakor. Nekateri smo mnenja, seveda tudi sam, da to ni dobro, čeprav spet drugi mislijo, da je vse prejšnje za v smeti, vse novo pa vedno samo dobro. Nič čudnega, saj nam takšno mišljenje narekuje družba, v kateri živimo. Živimo pa tudi, priznajmo si, v globoki krizi. To je kriza identitete, vrednot, odnosov, vere ... Prevladal je mrk na mnogih področjih, vsekakor lahko rečemo, da na področju mišljenja, saj smo razmišljanje, refleksijo kar izklopili. Živimo v moralnem razkroju, pravnem direndaju, Boga ni več. Kljub vsemu temu pa vendarle še vedno vlada v ljudeh dobre volje vsaj majhna lučka ali vsaj malo nostalgije po smislu in nekih vrednotah, ki so nekoč veljale in bile temelj naše družbe, pa tudi Cerkve. Prav zato to naše pisanje ne bo slovar, temveč protislovar ali antislovar. Skušali se bomo dotakniti vidikov, ki škodijo naši zahodni kulturi, ki je kljub vsemu krščanska. Če pa stvari škodijo kulturi, škodijo gotovo tudi človeku, prebivalcu tega Zahoda, ne le kristjanu. Skušali pa bomo izbrskati še dobre strani in vidike, kakor tudi kako dobro pot, da bi se lahko zahodni človek spet prebudil ter zaživel. Upam, da bo to pisanje in razmišljanje za vse nas vsaj malo koristno.

Andrej Vončina

Kratke

Vendimnšca

V nedeljo, 6. septembra 2015, ob 16. uri, bo romanje v božjepotno cerkev Device Marije na Vrhovlju pri Kojskem. Sv. mašo bo daroval g. Oskar Rodriquez iz največjega romarskega središča Naša Gospa iz Guadalupe, zavetnica Mehike. Marijine pesmi bo prepeval cerkveni zbor iz Kojskega.

Slovesno praznovanje sv. Lovrenca v Ronkah

Na dan sv. Lovrenca je bilo tudi letos slovesno praznovanje v Ronkah v Laškem.

Bogoslužje je vodil goriški nadškof msgr. dr. Carlo Redaelli ob somaševanju številnih duhovnikov. Častni gost je bil metliški prošt msgr. Jože Plibernik, ker je Metlika pobratena z Ronkami. Pri maši so bili prisotni vsi civilni predstavniki oblasti z županom na čelu.

Pri mašni daritvi je bila prisotna tudi slovenska beseda, za kar gre zasluga slovenskemu društvu Jadro, ki tu deluje, in prof. Karlu Mučiču, ki mu predseduje. / Thomas Peric

Kratke

Tradicionalni koncert v Ronkah na predvečer sv. Lovrenca

Kot vsako leto je tudi letos Ženski pevski zbor iz Ronk v sodelovanju z župnijo sv. Lovrenca pripravil celovečerni orgelski koncert, da bi primerno počastili farnega zavetnika sv. Lovrenca.

Glasbeni dogodek je 9. avgusta lepemu številu poslušalcev podaril g. Mirko Butkovič. Tokrat se ni predstavil le kot zrel poustvarjalec del znanih glasbenih mojstrov, ampak tudi kot avtor. Zaigral je namreč tudi dve svoji skladbi, Hostija sem v tvoji roki (Ostia, sono nelle tue mani, Gesu', mio Signore!), Marija, glej (Guarda o Maria, congiungo le mie mani). Na doživetem koncertu je zbrane v imenu ronške občine pozdravil občinski svetnik Pisapia Francesco. Na lepem glasbenem večeru je s solističnimi pevskimi točkami sodelovala tudi sopranistka Enza Pecorari.

Prejeli smo

O zapravljeni možnosti

Spoštovani, v Doberdobu je sekcija SSk spremljala z veliko zaskrbljenostjo potek reforme krajevnih uprav. Naj spomnimo, da je večina v občinskem svetu gladko zavrnila predlog opozicije o kraški uniji, v katero bi bile vključene vse slovenske občine od Sovodenj do Doline.

Žal, veselje nekaterih političnih predstavnikov glede rezultatov statuta Medobčinske teritorialne unije Kras Soča Jadran, v katero je bila vključena tudi Občina Doberdob, ni sprejemljivo. Ostajamo mnenja, da bo reforma izredno negativno vplivala na ves slovenski življenj.

Pomislimo le na to, da smo edina slovenska občina v celi uniji, in kljub členom, ki jamčijo dosedanjo stopnjo zaščite, je sodelovanje v taki uniji po vsej verjetnosti prvi korak k ukinitvi slovenske občine. S to reformo ne bomo več sami odločali na primer o usodi šolskih poslopjih in niti o nadobčinskem prostorskem načrtovanju. S statuti pa ni mogoče popraviti bistvenih določil zakona in si s tem ni treba delati večjih utvar. Problem je v zakonu samem. / S spoštovanjem, Marko Jarc, Dario Bertinazzi

In memoriam

Lina Scattolin vdova Marinčič

V torek, 25. avgusta, se je na Goriškem kmalu razširila vest, da je umrla gospa Lina Scattolin vdova Marinčič. Pogrebne maše 29. avgusta pri sv. Ivanu so se udeležili svojci, prijatelji in številni znanci, saj je pokojnico veliko ljudi poznalo kot prisrčno in dobro ženo. Župnik Marijan Markežič je v svojem nagovoru poudaril, da je smrt izhod iz tega življenja, vrata v onstranstvo. Vse, kar je dobrega storila za družino in skupnost, je dejal, ne bo minilo, bo večno ostalo. Zato je mašnik izrazil željo, "da bi se odslej navadili na drugačno srečanje z njo".

Gospa Lina se je rodila 22. septembra 1927 Amaliji Ipavec iz Anhovega in Angelu Scattolinu, po rodu iz Veneta, ki se je zaposlil v cementarni. Trgovsko poklicno šolo je opravila v Gorici. Po razmejitvi se je vsa družina preselila v Italijo, najprej v Gradež, nato pa v Gorico. Gospa Lina je vse do poroke s tigrovcem in, kasneje, novinarjem Ivom Marinčičem leta 1957, delala v znani kavarni Bratuž, zbirališču goriških Slovencev. Mož ji je umrl leta 1975 in jo zapustili z odraščajočima otrokoma. Kljub izgubi očeta sta oba dosegla univerzitetno diplomo in se uspešno odpravila na poklicno pot. Njima dvema, kolegu, časnikarju Marku, in Nadji, profesorici na klasičnem liceju, njunima družinama ter vsem svojcem izražamo iskreno sožalje.

2. septembra 2015 praznujeta zlato poroko

CARMEN

in

ROBERTO FAGANEL.

Iz srca jima čestitamo vsi, ki ju imamo radi.

Poletno središče Štandrež 2015

Ščepec učenja ob razigranih igrah

Iz župnijskega parka v Štandrežu se je v petek, 28. avgusta 2015, razlegal veseli živžav. Ura je odbila deset in čas je bil za malico za približno dvajset otrok, ki so zadnje dni avgusta preživljali v živahni družbi v *Poletnem središču Štandrež 2015*. Zabavno počitnikovanje v domači vasi je za štandreške otroke, pa tudi iz sosednjih Sovodenj in z Vrha Sv. Mihaela (nekdo prihaja celo iz Šlovrenca), priredila župnija Štandrež ob podpori Fundacije Goriške hranilnice. Kot nam je pojasnil g. župnik in dekan Karel Bolčina, je letos edini organizator tega dvotedenskega poletnega centra v Štandrežu župnija sv. Andreja apostola. Navadno so namreč pri tem sodelovala tudi vaška društva. A ker je vse preveč birokratskih zahtev in zapletov za prošnje za finančno podporo, se je župnija odrekla sodelovanju z raznimi ustanovami in tudi z goriško občino. Tako stroške (zavarovanje, malica, didaktične potrebščine, izleti) krijejo s tedensko vpisnino otrok, ki znaša dvajset evrov, s prostovoljnimi prispevki in s pomočjo župnije. Če ima kaj sredstev na razpolago, sodeluje pri organizaciji kakega izleta tudi društvo *sKultura*, ki mu predseduje Marjan Breščak. Udeleženci središča, otroci od šestega do trinajstega leta, osnovnošolci in srednješolci, se sicer imajo prav lepo tudi v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič, kjer kot vsako leto zjutraj poldrugo uro namenjajo ponavljanju in utrjevanju v lanskem šolskem letu predelane učne snovi. Kdor ni še izpolnil vseh poletnih nalog, ki so jim jih naložile učiteljice, lahko to stori sedaj. Vse izdelke, kot je že v navadi, shranjujejo v mapicah. Najboljše se počutijo, ko lahko zdirjajo na lepo urejeno igrišče ob župnijskem domu in se tam sprostijo ob igranju odbojke, košarke in nogometa. Včasih se zadržujejo tudi v župnijskem parku, kot so se prav v petek, ko smo jih obiskali. V veliki kuhinji, ki služi za pripravo jedi ob domačem *Prazniku šparglje*v ali ob pogostitvi gostujočih skupin ali pa za kuho slastnih dobrot za prireditev *Okusi ob meji*, so ob skrbnem vodstvu gospe Anice Leban zamesili maslene piškote, jih okrasili in jih dali v pečico. Lepo rumeno zapečeni so se ohlajevali na pladnjih in širili vabljiv vonj, da so se kar cedile sline. Vsak mali pek je svoje pecivo lahko odnesel dom. Z gospo Anico so po malici pripravili tudi mafine, ki jim gredo še posebno v slast. Poleg delavnice peke, pri kateri so se preizkusili tudi v pripravi nekakšnih ruskih "tortellinov" s pomočjo gospe iz Rusije, ki dela tu v Italiji, so se in se bodo zvrstile še druge. V likovni delavnici so s Španko izdelali lepljenko po Gaudijevi umetnini. Ker je letošnje središče namenjeno spoznavanju različnih držav, se vsak dan soočajo z drugo državno realnostjo. Ob izobešanju zastave in ob himni obravnavane države spoznavajo njeno politično sliko, gospodarske in družbene razmere.

Lepo vreme jih je te dni zvabilo v goriški bazen, kjer so po mili volji uživali v plavanju, pa tudi na raft v spremstvu izkušenih kajakašev društva Šilec po strugi naše prelepe Soče, ki je vse premalo znamo "izkoriščati" v športne oz. rekreacijske namene. Za otroke, ki prihajajo v središče od ponedeljka do petka od 8. - 8.30 in odhajajo ob 12.30 -13.00, skrbi kakih dvajset animatorjev in njihovih pomočnikov. Vsak teden je nekdo odgovoren za vse. Upravičeno je g. župnik Bolčina zadovoljen z njimi, saj so to svoje delo vzeli zelo resno, zrelo in odgovorno. Kot je sam povedal, so se primerno pripravili za to na dveh tridnevnih srečanjih v koči sv. Jožefa v Žabnicah, v marcu in juliju. Ti mladi imajo v ta namen sestanke vsak mesec. V župniji namreč pomagajo vse leto. Ko imajo npr. starši kakšna srečanja, poskrbijo oni za varstvo otrok. Prvi teden so v središču pazili na male in večje razposajene udeležence vaškega "letovišča" višješolci Erik Berlot, Alex Terpin, Erika Kosič, Kaja Paulin, Nikolaj Pavletič, Lorenzo Marussi in Ester Sclauzero. Vsi so bili oblečeni v oranžne, modre ali roza majice: le-te so lahko kupili tudi otroci v župnijskem uradu.

Letos so prvič, poskusno, brez velike reklame, organizirali štiridnevno - od 15. do 19. junija – središče v župnišču v Sovodnjah ob Soči. Obiskovalo ga je deset otrok, ki so se v njem prav dobro počutili. Zato bo župnija ponovila to izkušnjo tudi prihodnje leto. Tako bo takoj po koncu pouka središče zaživelo v sovodenjskem župnišču, pred začetkom pouka pa v štandreškem.

Zadnji teden *Poletnega središča Štandrež 2015* otroci preživljajo ob prostih in vodenih skupinskih igrah in na krajših izletih. Ogledali si bodo tudi kmetijo in spoznali delo na njej.

Iva Koršič

Malovše pri Črničah

Spominsko slavje ob 80-letnici smrti msgr. Leopolda Cigoja

Dne 7. avgusta 2015 je minilo 80 let, odkar je v Malovšah pri Črničah umrl msgr. Leopold Cigoj, dolgoletni spiritual v takratnem goriškem Malem semenišču, pobudnik Marijinih družb na Goriškem in njihov škofijski voditelj, borec za poučevanje slovenskega krščanskega nauka na osnovnih šolah in sploh za spoštovanje verskih in narodnih izročil ter svoboščin slovenske skupnosti na Primorskem pod fašizmom.

Da bi njegov lik znova oživili in ga predstavili tudi tistim, ki danes živimo na Primorskem, je letos 9. avgusta, na obletnico njegovega pogreba, v cerkvi v Malovšah potekalo spominsko slavje. Poleg domačinov, ki so popolnoma napolnili cerkvico, je bil prisoten upokojeni koprski škof msgr. Metod Pirih, ki je podal referat zgodovinarja g. Franceta Barage. V izčrpnem poročilu je bila poudarjena predvsem velika zasluga, ki jo je msgr. Cigoj imel pri ustanavljanju in širjenju Marijinih družb, še zlasti po prvi svetovni vojni, saj je ta poleg velike škode, ki jo je pustila na uničenih domovih, pustila ravno tako velike rane tudi v dušah in srcih ljudi, posebno mladih. Prav zato so takrat tudi Marijine družbe bile močna opora, saj so v veliki meri pripomogle, da so mladi in preko njih njihove družine spet našli notranje ravnovesje in nov zagon v verskem in tudi narodnem pogledu.

Sledilo je nato poročilo učiteljice Marize Perat, ki ga je podal frančiškan p. Vid Lisjak, doma iz Malovš. Poročilo je prikazalo splošno delovanje msgr. Cigoja predvsem v zvezi s poučevanjem slovenskega krščanskega nauka na osnovnih šolah.

Leta 1920 so namreč slovenski in hrvaški duhovniki obnovili v Gorici društvo *Zbor svečenikov sv. Pavla*, ustanovljeno v Trstu leta 1899.

Društvo je bilo razdeljeno na odseke. G. Cigoju, takrat župniku v Štomažu, so zaupali odsek za šolstvo, ki je skrbel za poučevanje krščanskega nauka na osnovnih šolah in za krščansko vzgojo otrok. G. Cigoj je v Zborniku, društvenem glasilu, v zvezi s tem objavil vrsto člankov. Nadškof Sedej, ki se je z vsemi močmi zavzemal, da bi na osnovnih šolah duhovniki verouk poučevali v slovenščini, in sicer kot obvezen predmet, kot je to bilo pod Avstrijo, medtem ko italijanski zakon tega ni predvideval, se je pri tej svoji zahtevi opiral na omenjeni odsek in na članke g. Cigoja. Nadškof je končno uspel in tako so duhovniki do leta 1927 verouk poučevali v slovenskem jeziku. Pozneje se je to poučevanje nadaljevalo v Sedejevih "farnih šolah", to je v zakristijah in župniščih, kjer so duhovniki poleg verouka otroke poučevali tudi branja in pisanja v slovenščini.

Podani sta bili nato še poročilo o delovanju msgr. Cigoja v času, ko je ta vodil slovensko Marijino družbo v Gorici, ter sestavek msgr. Kazimirja Humarja, ki se g. Cigoja spominja kot spirituala v goriškem Malem semenišču.

Po svečanosti so prisotni obiskali še grob msgr. Cigoja na domačem pokopališču in tudi s tem počastili spomin velikega rojaka.

Naj bi njegov duh med nami živel tudi danes in nas bodril, da bi tudi v našem času ostali zvesti izročilu prednikov!

Zasedalo je goriško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti

Nesprejemljiva zaprtost do specifike goriškega ozemlja

Dejstvo, da je goriški župan Ettore Romoli proti večjezičnemu nazivu medobčinske teritorialne unije, nikogar ne preseneča, ugotavlja pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti za Goriško v tiskovnem sporočilu. "Dovolj je, da pogledamo, kje je Gorica napredovala pri izvajanju zaščitnih določil iz zakona 38/2001". Zgovorno je tudi dejstvo, da se zaščita omejuje na tri nekdanje mestne četrti, Pevmo-Oslavje-Štmaver, Podgoro in Štandrež, ko prav vsi dobro vemo, da živimo Slovenci na celotnem ozemlju goriške občine. V tem slogu goriška občinska uprava tudi tolmači sprejemanje trojezičnega naziva medobčinske unije, ko ga označi za nepravilno širitev izvajanja zaščite. Vsem pa je dobro znano, da je zaščita vezana na že zakoličeno področje 32 občin, od katerih štiri spadajo v unijo Zgornjega Posočja in Brd. "Zavračanje večjezičnega naziva je nesprejemljivo, ker krši jezikovno in narodno specifiko goriškega teritorija in družbe", trdi tajništvo SSk. "S takim vsiljevanjem je občina Gorica naredila hud prekršek, ki je že zadosten razlog, da se statut zavrne.

SSk zavrača izjavo goriškega župana Romolija, da je bil o trojezičnem nazivu obveščen zadnji trenutek. Županji iz Sovodenj in Števerjana sta to zmeraj zahtevali, žal pa za trojezični naziv nista imeli od ostalih županov prihodnje unije prepričane podpore. Očitno je bilo, da niso hoteli sporov z goriškim županom.

Stranka SSk in njeni izvoljeni upravitelji na Goriškem so, kljub vloženemu sodnemu prizivu, sodelovali, da bi goriški in tržiški statut čim bolje udejanjala izvajanje zaščitne zakonodaje in ohranjala upravno avtonomijo slovenskih občin. Kar nekaj predlogov SSk je bilo sprejetih. Na podlagi izkušnje pa stranko SSk skrbi, da se je največ truda vložilo le v načela in se ni upoštevala specifika posameznih členov. To se pozna v besedilu deželnega zakona 26/2014 in v besedilih statutov dveh goriških unij.

Pokrajinsko vodstvo stranke SSk pričakuje konkreten odziv deželne predsednice Debore Serracchiani na pismo treh slovenskih županov, dveh predsednikov krovnih organizacij SSO in SKGZ ter predstavnikov SSk in slovenske komponente DS. Slovenski predstavniki so jo pred odobritvijo statuta pozvali, naj zagotovi spoštovanje deželnega zakona 26/2014 in da bo enak nivo zaščite v vseh unijah, v katere so vključene občine iz seznama za izvajanje zaščitnega zakona.

SSk ostaja pri stališču, da je deželni zakon 26/2014 zelo problematičen v odnosu do izvajanja zaščite, ker bo slovenski manjšini zelo okrnil upravno avtonomijo v tradicionalno slovenskih občinah na Goriškem, Tržaškem in Videmskem. Na upravnem področju je to dodaten udarec, ki sledi ukinitvi rajonskih svetov v Gorici in pokrajin. Tudi zaradi tega SSk obžaluje, da ni bilo mogoče med Slovenci doseči soglasja za zahtevo vsaj goriško-tržaške unije sedmih slovenskih občin, za kar so predstavniki SSk v Doberdobu in Sovodnjah vložili osnutek sklepa", še piše v tiskovnem sporočilu.

Prejeli smo

Televizija in 45. Števerjanski festival

Že teden po festivalu sem si na slovenskem programu tretje mreže Rai ogledal finalni del med Borovci, in sicer nastop vseh ansamblov in celotno nagrajevanje. Prav posebno lepo in ganljivo je bilo, ko se je napovedovalka z lepimi priložnostnimi besedami spomnila prav tisti teden preminulega velikana narodno-zabavne glasbe Slavka Avsenika. Ko je med borovci zaplavala Avsenikova melodija Veter nosi pesem mojo, so jo vsi prisotni stoje poslušali in na koncu z dolgim aplavzom še enkrat pozdravili tega velikega moža. Povedati moram, da se je to zgodilo že tudi na obeh predfinalnih večerih, tako v soboto in še prej v petek, ko je festival obiskal sam predsednik Republike Slovenije Borut Pahor. S tem poklonom so organizatorji festivala (SKPD F. B. Sedej) želeli izkazati svoje sočutje g. Slavku Avseniku ml., ki je bil več let član strokovne komisije za glasbo števerjanskega festivala.

Ko sem mesec kasneje gledal posnetek festivalskega finalnega večera na 1. programu Televizije Slovenija sem presenečen ugotovil, da so ta prizor in del nagrajevanja rezali. Ker me je to zelo razjezilo, sem telefoniral odgovornemu režiserju, Janu Leopoliju (sicer uredniku na slovenskem programu RAI v Trstu), ki je oddajo pripravil. Rekel mi je, da je iz Ljubljane prejel naročilo, naj oddaja ne preseže določeno število minut. Povedal mi je tudi, da je to določil odgovorni urednik razvedrilnega programa TV Slovenija, Mario Galunič, nad katerim je Ljerka Bizilj, direktorica TV Slovenija. Zelo me preseneča, da oddaje ni bilo mogoče podaljšati in poslati v eter celotnega finalnega večera, kot se je to zgodilo na našem slovenskem programu na kanalu RAI 3 BIS, ali ga vsaj za tri minutke podaljšati ter obdržati poklon Slavku Avseniku. Vsi dobro vemo, da je oddaja, ki jo vodi Galunič in v kateri redno gostuje tudi Boris Kobal, na zelo "visoki" kulturni ravni ter da ciklus teh oddaj pomeni več desetin ur programa. Zato se sprašujem in ponavljam, zakaj so odgovorni na TV SLO skrajšali posnetek festivalskega finalnega večera, ko je šlo le za tri minutke. Če so s tem hoteli razočarati števerjansko mladino in organizatorje, jim je to odlično uspelo in jim moram čestitati. Vendarle pa upam, da bodo Števerjanci na to tudi hitro pozabili in se začeli pripravljati na 46. Festival med Borovci.

Vi pa, g. Slavko, tam gori počivajte v miru in na vašo "hohnerco" zaigrajte še kako veselo. Bodite prepričani, da bosta čez kako leto Galunič in Bizilj čisto pozabljena. Vaše melodije pa bodo še razveseljevale nas, preproste ljudi, še mnoga desetletja.

Simon Komjanc

Izlet Društva slovenskih upokojencev za Goriško

Izletniki so preživeli dan v prijetnem naravnem okolju

Člani Društva slovenskih upokojencev za Goriško so se z dvema skoraj polnima avtobusoma peljali v soboto, 1. avgusta, na že tradicionalni letni piknik. Tokrat so se odločili za izlet v Pesariis v občini Prato Carnico. Naklonjeno sončno vreme jih je že zgodaj zjutraj spremljalo na poti v čudovito karnijsko pokrajino do slikovitega naselja Pesariis. V tej vasici, ob vznožju ošiljenih karnijskih grebenov, je bilo zaznati zanimivo preteklost, delo marljivih in iznajdljivih ljudi. Tu so si upokojenci ob izčrpni razlagi vodičev ogledali v bogatem muzeju urarstva zbirko ur, ki zaobjema izdelavo raznih mehanizmov od 16. stoletja do današnjih dni, posebno tistih za nihalne ure, zvonike in novejših standardov. Dodati je treba, da so prvotno domači obrtniki izdelovali ure zgolj za domačo rabo, po letu 1725 pa je ta dejavnost dosegla pravi industrijski razmah. Sledila sta vodeni ogled naselja in sprehod po t. i. monumentalni poti urarstva, kjer so na ogled številne nadvse zanimive ure različnih vrst (vodne, s pomanjkljivimi lopaticami, sončne, astronomske itd.). Kasneje je udeležence čakalo kosilo v hotelu Aplis v Ovaru, kjer so jih pogostili z domačimi dobrotami in dobro kapljico. V tem prelepem okolju je sledilo

druženje ob prijetni glasbi, ki se je končala z bogatim srečelovom. V neposredni bližini so si izletniki lahko še dodatno ogledali presenetljivo bogat naravoslovni muzej, znan po živalstvu, žagah in najrazličnejših vrstah lesa. Za krajši sprehod je peljala izpred hotela tudi urejena steza ob sotočju dveh gorskih potokov do dveh umetnih jezerc. Izletniki so se v poznih popoldanskih urah z velikim zadovoljstvom zaradi lepo preživetega dneva odpravili proti domu.

(in)

Obvestila

Slovensko planinsko društvo Gorica vabi v sklopu Kekčeve poti (lažji pohodi namenjeni otrokom in družinam) izlet na Mali Golak na Trnovski planoti v nedeljo, 13. septembra 2015. Zbirna točka udeležencev bo parkirišče pri (nekdanjem) mejnem prehodu Rdeča hiša v Gorici ob 8.45, odhod z lastnimi prevoznimi sredstvi ob 9.00. Za katerokoli podrobnejšo informacijo in prijavo na izlet: Fanika gsm št. 347 6220522 ali e-naslov fanika@spdg. eu.

Prosvetno društvo Štandrež vabi ljubitelje gledališča, naj se pridružijo dramskemu odseku. Dodatne informacije na tel. 3286669048 (Božidar) in 3479748704 (Vanja).

Prosvetno društvo Štandrež organizira 13. septembra izlet v Prlekijo in Varaždin. Dodatne informacije na tel. 3286669048 (Božidar) in 3479748704 (Vanja).

Mešani pevski zbor Štandrež toplo vabi nove pevce v svoje vrste.

Jus Vrh sporoča, da se prebivalci Vrha lahko včlanijo v organizacijo s pisno prošnjo, ki jo lahko naslovijo na Jus Vrh (Devetaki 26, 34070 Sovodnje ob Soči - GO) ali pa pustijo v poštnem nabiralniku ŠKC Danica.

Mladinski dom vabi otroke od 10. do 14. leta na pripravo na šolo: ŠOLA ZA ŠALO (1. - 11. september), UVOD V SREDNJO (7. - 11. september). Informacije na tel. 0481-280857, 366-6861441, e-mail: mladinskidom@libero. it

Kulturni center Lojze Bratuž, Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič in Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta prirejajo v okviru Srečanj pod lipami potovanje z avtobusom, ki bo v nedeljo, 4. oktobra, ob 70-letnici povojnih pobojev popeljal udeležence na vsakoletno SPOMINSKO SVEČANOST NA TEHARJE. Sledil bo obisk Hude jame. Avtobus bo odpeljal iz Gorice, za tržaške udeležence bo postanek pri Fernetičih. O povojni moriji na Teharjah in pobitih, ki so natrpani v Barbarinem rovu, bo spregovoril zgodovinar Renato Podbersič. Informacije in prijave izključno v uradu Kulturnega centra Lojze Bratuž od ponedeljka do petka med 8.30 in 12.30, na telefonski številki 0039 - 0481 – 531455 ali po elektronski pošti info@centerbratuz.org.

Pisarna svetovalcev za delo išče vestnega kandidata/ko za upravljanje osebja in vodenje plač. Zaželena je najmanj dvoletna izkušnja v tem sektorju. Zahteva se znanje slovenskega in angleškega jezika ter uporabe računalnika. Življenjepis pošljite na mail: info@consulenzelavoro. it

Iščemo pridne trgače za letošnjo trgatev. Tel. št. (+39) 334 9312227.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. štev. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na štev. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Urejena in zaupanja vredna 54-letna gospa išče delo za čiščenje vašega stanovanja, lahko tudi kuhanje kosila ali odhod v trgovino. Želela bi delati za izobražene, spoštljive in čustveno inteligentne osebe na območju Gorice. Lahko pokličete v dopoldanskem času na GSM: 041 787 506.

Gospa z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3 letne izkušnje. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. štev. 0038640484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijanščine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinjskih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 390244.

Čestitke

Mamica Danja in očka Mitthia sta **novorojenčka Evana** dobila. Babico Doriano in dedka Franka razveselila. Ob dogodku tem posebnem pa smo veseli tudi mi, zato kličemo vsi skupaj: mnogo sreče za vse tri! CePZ Vrh Sv. Mihaela

Angeli naj čuvajo nežno bitje, božja roka naj jo vodi po življenjski poti. MePZ Rupa-Peč čestita družini Pintar ob rojstvu **male Irene**.

Darovi

Ob 36. obletnici smrti drage tete s. Ahacije Kacin darujeta nečakinji Marija in Metka 100 evrov za Zavod Sv. Družine.

Za Cerkev v Sovodnjah daruje Cerkveni pevski zbor 100 evrov v spomin na pokojnega Jožka Peteanija.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 4.9.2015 do 10.9.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 4. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 5. septembra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 6. septembra, ob 12. uri: Ponovitev sobotne oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 7. septembra (v studiu Andrej Baucon): V poletje z narodno-zabavno in zabavno glasbo - Novice iz Slovenije - Humor.

Torek, 8. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 9. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: V svetu dinozavrov II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 10. septembra (v studiu Andrej Baucon): V poletje z vročo lahko glasbo - Zanimivosti iz sveta glasbe, filma in britanskega dvora - Humor.

Pogovor / Pavla Jarc

"Želela bi, da bi Nova Gorica in Gorica zaživeli kot odprto večkulturno mesto"

Direktorico Kulturnega doma iz Nove Gorice, Pavlo Jarc, smo povabili na pogovor predvsem zato, ker se bo tudi v novogoriškem kulturnem hramu v kratkem pričela nova sezona. Pa tudi sicer je gospa Pavla Jarc že vrsto let redna spremljevalka kulturnega delovanja naše narodne skupnosti v Gorici in širšem prostoru.

Gospa Pavla, kako ste se v Kulturnem domu pripravili za letošnjo novo sezono?

Letošnje leto je za nas še posebej slovesno, saj Kulturni dom Nova Gorica praznuje 35. obletnico svojega delovanja. V tej petintridesetletni zgodovini je naša koncertna hiša gostila veliko izjemnih koncertov in drugih dogodkov, ki so ponesli glas o Novi Gorici kot pomembnem žarišču glasbene kulture tako v slovenski kot širši mednarodni prostor. In prav s spoštovanjem do te bogate tradicije, z veliko ljubezni do glasbene muze in pozornosti do naših zvestih poslušalcev smo oblikovali tudi novo koncertno sezono.

Nam lahko v glavnih obrisih prikažete načrte delovanja Kulturnega doma v prihodnji sezoni, saj vemo, da zajema kulturno delovanje od prireditev do glasbe in razstavne dejavnosti?

V času, ko kultura vse bolj izgublja pomen in človeštvo slepo tava v blodnjaku pretiranega materializma, je toliko bolj pomembno stremeti k pravim vrednotam in iskati pravo harmonijo v življenju. V želji po iskanju lepote in odmiku od vsakdanje negotove realnosti smo oblikovali letošnjo 35. sezono, ki prinaša pestro paleto koncertov, razstav, filmskih predstav in drugih umetniških dogodkov.

Ljubitelji klasične glasbe se bodo zagotovo razveselili bogatega in raznolikega programa znotraj Glasbenega abonmaja, v katerem bomo imeli priložnost slišati izjemne slovenske in tuje soliste, priznane orkestre in zasedbe ter mikavne in tehtne koncertne programe, v katerih si bodo priljubljena dela klasične glasbene literature podajala roko z manj znanimi in svežimi partiturami. Posebno pozornost pa bomo namenili slovenski glasbeni ustvarjalnosti. Veliko dobre glasbe bo tudi v ciklu komorne in solistične glasbe - Grajske harmonije, Glasbi z vrtov svetega Frančiška, ki je prvenstveno namenjena mladim goriškim glasbenikom, in raznoliki izvenabonmajski ponudbi, kjer se bomo srečevali z drugimi, "lahkotnejšimi" glasbenimi zvrstmi.

Programsko podobo bosta pomembno zaznamovala tudi projekta, ki prinašata v Novo Gorico in okolico utrip festivalskega življenja: Mednarodno srečanje saksofonistov z 8. mednarodnim tekmovanjem mladih saksofonistov in Pixxelpoint – mednarodni festival medijskih umetnosti.

Nova sezona bo tudi zaznamovana z najrazličnejšimi razstavami v Mestni galeriji Nova Gorica, kjer bomo predstavljali predvsem najnovejšo likovno produkcijo slovenskih in tujih umetnikov ter tistih, ki izhajajo iz našega goriškega prostora. Ljubitelje umetniškega filma pa bomo ponovno nagovorili z abonmajem Filmsko gledališče in drugimi filmskimi projekcijami, ki bodo potekale skozi vse leto. Glavno težo bogatega in raznolikega filmskega programa bo tudi v novi sezoni nosil prav abonma Filmsko gledališče, ki ima na Goriškem že dolgo tradicijo. Z njim želimo predstaviti dosežke sodobne in aktualne filmske umetnosti, pri čemer pa nismo pozorni le na kakovost izbranih del, pač pa tudi na vsebinsko, avtorsko, geografsko, kulturno in žanrsko raznolikost. Poleg Filmskega gledališča ljubiteljem filma ponujamo na ogled tudi druge kratke zaokrožene filmske cikle. Že v oktobru bo tako na sporedu cikel komedij, poimenovan Komedija na platnu.

Foto Matej Vidmar

Kako navdušiti mlade za umetnost? To v teh časih postaja svojevrsten izziv, ki se ga lotevamo v naših kulturno-vzgojnih programih. Glasbena mladina, Filmski vrtiljak in šolski filmski program ter Otroške likovne ustvarjalnice bodo še naprej tisti programi, ki bodo navduševali mlado občinstvo Goriške tudi v prihajajoči sezoni.

Kulturni dom v Novi Gorici je ena osrednjih točk delovanja na področju kulturnega življenja na Goriškem. Kako vi ocenjujete kulturni utrip v sedanjem času, se gospodarska, finančna kriza pozna?

Ja, lahko rečemo, da je Kulturni dom Nova Gorica, ki leži na občutljivem stičišču različnih kultur, s svojo bogato in razvejeno umetniško dejavnostjo pomembno regionalno kulturno središče, odprto za različne umetniške pobude, nove pristope, povezovanja in čezmejna sodelovanja, vse s ciljem razvijanja in spodbujanja ustvarjalnosti in drugih kulturnih potencialov, ki jih v našem okolju ni malo. Finančna kriza se vsekakor pozna, saj se za kulturo iz leta v leto namenja manj denarja, in to postaja velik problem. Kultura preprosto ni več vrednota, zato po mojem prepričanju tudi takšen odnos do nje. Kriza pa je lahko tudi izziv. Že v letu 2011, ko smo začeli ugotavljati, da bodo nacionalna in lokalna sredstva začela počasi usihati, smo iskali dodatne vire financiranja v evropskih razpisih. Sedaj je pred vrati nova evropska finančna perspektiva, torej nova priložnost, ki jo bo potrebno izkoristiti. A mene kljub vsemu še bolj skrbi duhovna kriza, vsesplošna kriza temeljnih moralnih vrednot, iz katere se že dalj časa ne moremo izviti in našo družbo potiska v vedno slabši položaj. Vse bolj postajamo tudi ujetniki na eni strani globalnih zgodb, na drugi strani banalnih tračev, nesmislov in brezglavega potrošništva, ki prodira v vse pore našega vsakdana.

Zakaj je danes pravzaprav še kako potrebna kultura?

Prav zaradi takšnega stanja duha je danes kultura oz. umetnost še kako pomembna in potrebna, saj nas nagovarja ter spodbuja k lepemu in dobremu. Morda se to sliši idealistično, a verjamem, da umetnost lahko spreminja posameznika in da z umetnostjo lahko spreminjamo svet na bolje, odpiramo prostor dialoga, širimo miselne horizonte in vzpodbujamo prave vrednote.

Se dogaja tudi vam, tako kot pri nas, da ljudje nekako nismo več veseli družbe, da se premalo družimo?

V tem prehitrem tempu življenja imamo ljudje vedno manj časa zase in se premalo družimo, pogovarjamo, zato tudi verjetno toliko osebnih stisk in navidez brezizhodnih situacij. Zaradi vse večjega individualizma postajamo tudi vse bolj zaprti in neobčutljivi za stiske drugih. Kako malo je včasih potrebno, da koga razveselimo. Prijazna beseda, lepa spodbudna misel, razgovor po telefonu ali klepet ob kavi ... Tega se premalo zavedamo.

Katere prireditve bi radi v Kulturnem domu izpostavili?

Poleg že utečenih glasbenih programov, kjer ima Glasbeni abonma osrednjo vlogo, bi na tem področju želela izpostaviti bližajoče se DNEVE STARE GLASBE, ki bodo v Frančiškanskem samostanu na Kostanjevici in na Gradu Kromberk od 18. do 20. septembra. V letošnji peti ediciji festivala bo poudarek predvsem na renesančni glasbi in izvajalcih iz naših krajev. Izpostaviti moram še tri zanimive dogodke, ki se bodo do konca leta v naši veliki dvorani, in sicer: glasbeno-gledališko predstavo MI HA IŠ – KDO SI ČLOVEK z našo priznano igralko Polono Vetrih v glavni vlogi, ki bo na sporedu 2. oktobra. Z lepoto klezmerskih in sefardskih pesmi ter duhovitimi anekdotami nam bodo izvajalci približali nekaj najlepših judovskih navad. 19. novembra bo na sporedu izviren slovenski muzikal CVETJE V JESENI. Brezčasna ljubezenska zgodba Ivana Tavčarja bo tokrat zaživela v glasbeno-gledališki preobleki. 16. decembra pa k nam ponovno prihaja legendarni RADE ŠERBEDŽIJA s svojo skupino Zapadni kolodvor, ki bo predstavil svoj novi album Vrijeme je, draga, vrijeme je. Novost v letošnji glasbeni ponudbi, ki se je bodo razveselili predvsem ljubitelji jazza, je OKTOBER JAZZ, pet koncertov priznanih domačih in tujih jazz izvajalcev.

V filmski dejavnosti je potrebno opozoriti na dodaten torkov abonma Filmsko gledališče, ki smo ga letos uvedli zaradi velikega zanimanja za umetniški film.

Z novo sezono začenjamo tudi serijo pogovornih srečanj, ki smo jo poimenovali POTOHODCI, v katerih bodo o svojih doživetjih spregovorili popotniki, publicisti, raziskovalci tujih kultur, ekstremni športniki, inovativni podjetniki, raznovrstne zanimive osebnosti, ki ubirajo samosvoje življenjske poti ter tako opogumljajo in navdihujejo naš vsakdanjik. Na prvem večeru bo gost Matevž Lenarčič, slovenski pilot, alpinist, fotograf in avanturist.

Skratka, pri nas bo pestro in zanimivo skozi vse leto.

Kako je z obiskom prireditev v vašem kulturnem hramu z naše strani? Imate redne obiskovalce iz Italije?

V lanskem letu smo v Kulturnem domu Nova Gorica in drugih prizoriščih izvedli 426 dogodkov, ki so pritegnili nekaj več kot 46.000 obiskovalcev.

Kar nekaj rednih obiskovalcev je tudi iz sosednje Italije, vendar bi si jih želeli veliko več. Ko smo načrtovali letošnjo sezono, smo razmišljali, kako bi lahko sosede, ki hodijo k nam po bencin, v nakupovalna središča in v igralnico, pritegnili še na kulturne dogodke. Zato smo letos prvič naredili predstavitveno knjižico naših abonmajev tudi v italijanskem jeziku, spletno stran smo prevedli v italijanščino in načrtujemo še nekaj promocijskih aktivnosti v sosednji Gorici. Upajmo, da bomo tako postali bolj prepoznavni v sosednjem mestu in bodo italijanski ljubitelji umetnosti začeli v večjem številu prihajati na naše koncerte in razstave. Glasbena in likovna govorica sta namreč univerzalni, ne potrebujeta nikakršnih prevodov, zato resnično ni ovir, da se ne bi srečevali tudi na kulturnih dogodkih.

Kulturni dom skrbi za delovanje edine poklicne likovne galerije na Goriškem, poklicne v smislu, da je za njenim delovanjem država, da ima kustosinjo, in tako naprej. Prihodnji načrti galerije?

V Mestni galeriji Nova Gorica, enem izmed osrednjih razstavišč za sodobno vizualno umetnost na Primorskem, ki predstavlja opuse pretežno mlajše in srednje generacije likovnih umetnikov, bomo tudi v 18. sezoni nadaljevali predvsem predstavljanje najnovejše likovne produkcije izbranih slovenskih in tujih umetnikov. Razstave nimajo enostranskega, kakršnegakoli ožje tematskega ali drugače zamejenega koncepta, temveč narekujejo predvsem kompleksen, na kakovosti temelječ vpogled v slovensko in tujo umetniško produkcijo. S svojo umetniško zbirko ter s programom, ki ga skušamo naravnati čim bolj sodobno in multimedijsko, tako pomembno sooblikujemo dogajanje v slovenskem likovnem prostoru. Z bogatim razstavnim in pedagoškim programom, predavanji ter različnimi spremljevalnimi dogodki, ki povezujejo različne generacije ter kulturne in izobraževalne institucije, si prizadevamo, da je naša galerija prostor iskanja, odkrivanja in sprejemanja različnih pristopov v sodobni vizualni umetnosti. Galerija bo v novo sezono vstopila v petek, 25. septembra, z razstavo najnovejših krajinskih fotografij priznanega goriškega fotografa Jerneja Humarja.

/ str. 15

Jurij Paljk

KULTURNI DOM NOVA GORICA | Glasba | Galerija | Film

Glasbeni ABONMA

35. koncertna sezona

Vpis za nove abonente od 31. avgusta do 2. oktobra 2015.

10. oktober 2015
ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE
Anton Nanut, *dirigent*
Boštjan Lipovšek, *rog*
Barbara Jernejčič Fürst, *mezzosopran*
V sodelovanju s festivalom Kogojevi dnevi.

9. november 2015
ZAGREBŠKI SOLISTI (Hrvaška)
Antal Zalai, *violina*

7. december 2015
CAPPELLA ISTROPOLITANA (Slovaška)
Dušan Sodja, *klarinet*

18. januar 2016
SIMFONIČNI ORKESTER RTV SLOVENIJA
Radovan Vlatković, *rog, dirigent*

29. februar 2016
Trobilni kvintet SiBRASS
Gost: Reinhold Friedrich, *trobenta*

21. marec 2016
Godalni kvartet
ARTIS-QUARTET VIENNA (Avstrija)

18. april 2016
ALEKSANDER GADŽIJEV, *klavir*

9. maj 2016
ZBOR SVETEGA NIKOLAJA LITIJA
Helena Fojkar Zupančič, *zborovodkinja*

Redna cena: od 73 do 83€
Upokojenci: od 54€ do 70€
Študenti, dijaki, brezposelni: 36€ do 40€
Možno plačilo na obroke.

Urnik blagajne:
Pon.-pet.: 10.00-12.00,
15.00-17.00 in uro pred predstavo

Kulturni dom Nova Gorica
Bevkov trg 4
T 05 335 40 16
W www.kulturnidom-ng.si

S tem kuponom imate 25% popust pri nakupu glasbenega abonmaja.

S 1. strani

Poslanstvo Drage ...

V tem vidiku bo potrebno sestaviti primeren pravilnik delovanja in ga izboljšati v primeru, da ne bi jamčil potrebnih zaščitnih zagotovil za slovensko manjšino. To je namreč garancija, da ne bi bila usoda naše narodne skupnosti nekega dne odvisna od milosti oziroma nemilosti vladajočih garnitur: danes je namreč v vseh občinah tržaške pokrajine na vladi leva sredina, jutri pa se morda politično težišče premakne na desno. Prav zato je Pisani predlagal, da bi odobren statut JMTU postal osnova za vse ostale statute unij v FJK, kjer živimo Slovenci. Pokrajinski tajnik SSk se je obenem zaustavil pri vprašanju priseljeništva, ki je zajel tudi repentabrsko občino: ta problem pa na občinskem območju rešujejo s pravšnjimi

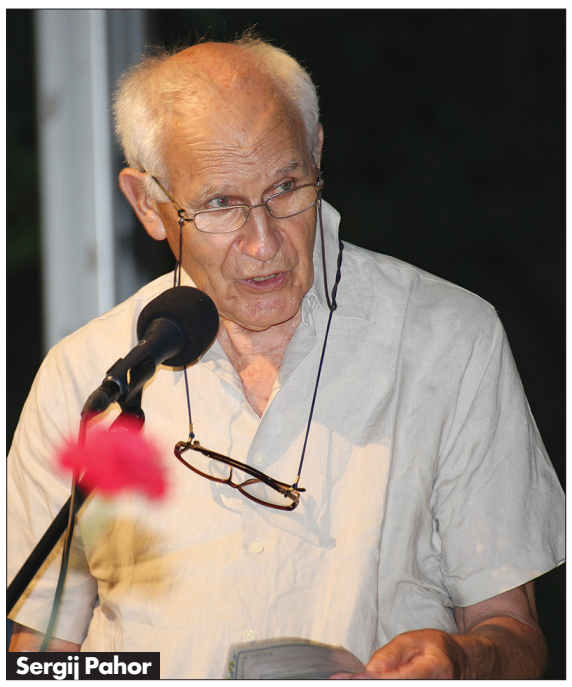
Sergij Pahor

sredstvi in s strpnim pristopom.

Okrogla miza z naslovom Zakaj Draga?

Na povabilo voditelja okrogle mize **Tomaža Simčiča** so svoj pogled na preteklost študijskih dni in misli o pomenu, ki ga Draga ima danes in v prihodnje, podali pesnik, pisatelj, esejist, nekdanji minister v prvi demokratični slovenski vladi Demos ter diplomat **Andrej Capuder**, pravnica in predsednica Slovenske kulturne akcije iz Argentine **Katica Cukjati**, filozof in sociolog ter nekdanji odgovorni urednik Nove revije **Tine Hribar** in predsednik Društva slovenskih izobražencev **Sergij Pahor**.

Vsi so v vlogi predavateljev na Dragi že nastopili v preteklosti.

Uvodni poseg je pripadal **Sergiju Pahorju**, ki je po smrti prof. Jožeta Peterlina postal eden izmed osrednjih prirediteljev Drage. V svojem zgodovinskem orisu se je spomnil na stalne idejne napetosti, ki so na nasprotnih nazorskih polih obravnavale Drago: vse ekstremne opredelitve ("pretirane kritike, češ da izvajamo kulturo vrtače, se pravi zapiranja, in pretirana odobravanja, češ da smo slovenski parlament") pa niso zrcalile idejne podlage foruma. "Nihče nas ni pogojeval, pri našem delu smo bili vedno svobodni", je dejal Pahor in dodal, da je bila Draga preprosto arena, "kjer so lahko vsi svobodno izražali svoja mnenja in jih posredovali vsem 'trem Slovenijam'", se pravi matični domovini, zamejstvu in zdomstvu. Spomnil je, "da je Draga vedno ustvarjala dialoško vzdušje tudi z drugimi okolji", nikoli ni bila avtoreferenčna. Predsednik DSI je nato zgodovino Drage razdelil na tri obdobja.

Prvo je bilo spoznavnega značaja, ko so se Slovenci različnih nazorov, zlasti manjšinci, začeli srečevati. Drugo obdobje sega od srede 70. let do slovenske osamosvojitve. Pred 30 leti je namreč postalo jasno, da se vodilni krogi v jugoslovanski Sloveniji otepajo dialoga: "Takrat je Draga stopila tudi na nevarna tla politike", je dejal Pahor in spomnil, da je na forumu v tistem vmesnem obdobju predavalo kar nekaj jugoslovanskih intelektualcev (npr. Predrag Metvejević). Tretja doba Drage gre od osamosvojitve do današnjih dni. "Mislili smo, da bodo v novem obdobju nastopila na Dragi zlasti manjšinska in zdomska vprašanja, a zavedali smo se in se še danes zavedamo, kako je še aktualno vprašanje o slovenski identiteti tudi v matični domovini", je pojasnil. Razmere v Sloveniji so se v 25 letih močno spremenile, naša republika je vpeta v mrežo evropskih in svetovnih dogajanj. Prav zato se danes Draga ukvarja z občečloveškimi problemi, kot so gospodarska, finančna in družbena kriza, dekadenčnost evropske družbe in njenih institucij ter vprašanje pribežnikov (še nikdar tako aktualno kot danes!). Vse te tematike pa ohranjajo tisti idejni predznak, ki je spremljal Drago od samega začetka: ob slovenstvu pa še svoboda, demokracija in krščanstvo.

Ob predstavitvi **Katice Cukjati** je Simčič spomnil, da je bila predavateljica povabljena na Drago leta 1981 kot prva predstavnica slovenske politične emigracije. Svoje izvajanje je Cukjatijeva osnovala na prepričanju, da se je na Dragi vselej izpričevala "univerzalna slovenska dimenzija", ki se je udejanjala na področju identitete, verskih in socioloških problemov, v vprašanjih, ki so obravnavala tematiko svobode, zamejstva, zdomstva. Vprašala se je tudi, zakaj je Draga vzklila ravno v Trstu, torej v našem zamejskem prostoru. Najbrž zato, ker je bil to prostor grobega italijanskega nacionalističnega nasilja in je bila slovenska organiziranost na Tržaškem po vojni izraz reakcije na predhodno fašistično akcijo. Gotovo je bila tudi lega zalivskega mesta pravšnja: blizu matične domovine in ostalih zamejstev. Draga je tako bila v polstoletni zgodovini sposobna sooblikovati kulturno in socialno ter politično ozračje v Sloveniji. "Najpomembnejšo nalogo je Draga izvedla do osamosvojitve matične domovine, odtlej pa se njeno poslanstvo ni izčrpalo". Draga je nekoč bila in je tudi danes še prostor združevanja dobrovoljnih Slovencev, željnih dialoga. Taka razsežnost se bo ohranila tudi v prihodnje, ko bodo mlajše generacije nadaljevale dosedanje delo. Tudi argentinska Slovenka se je namreč zazrla v položaj evropske in splošne zahodne družbe, v katero je vpet tudi slovenski človek. Tudi nad horizontom slovenstva se namreč porajajo vprašanja etične in svetovnonazorske

Občinstvo na sobotni 'mladinski Dragi' (foto IG)

narave, ekumenizma, moralne premočrtnosti in relativizma ter gospodarske neenakosti. Naj bo Draga tudi tem vprašanjem kos, kot je bila doslej drugim tematikam.

Tine Hribar se je spomnil negativnega slovesa, ki ga je bila Draga v matični domovini deležna v času jugoslovanskega režima. Za nekatere v Sloveniji pa je bila vselej izraz neke drugačne miselnosti, take, na podlagi katere je nato vzklilo seme slovenske samostojnosti. "Ta miselnost se je počasi širila, a vse bolj razločno". Hribar se je vprašal, zakaj so študijski dnevi uspevali vse do danes. "V Sloveniji je vselej veljala zmotna miselnost, da kdor ni z nami, je proti nam. Geslo Drage pa je vedno bilo: Kdor ni

Katica Cukjati

proti nam je z nami". Moč kohezije, namreč ...

Andrej Capuder je svoj poseg začel z analizo stopnje dialoga v slovenski družbi. Res je, da se je slovenski človek iz kulture *oporekanja* po padcu berlinskega zidu vedarle prebil v kulturo *izrekanja*. Ta pa se je nehote ali pa morda tudi načrtno spremenila v kulturo *prerekanja*. "Kali je bilo čutiti že v Demosovi vladi", je ugotavljal predavatelj. Po tisti izkušnji se je slovenska politična scena razdelila na dvoje: na eni strani javni junaki, ki so si zagotovili vzvode oblasti, na drugi pa poraženci. Se pravi na eni strani predstavniki levice, na drugi pa desnice. Capuder je kot primer navedel dejstvo, da v Sloveniji ni enega samega dnevnika z desnim predznakom, spomnil je na sodno usodo Janeza Janše in na negativen renome slovenskega sodstva. Govornik je svoje grenko miselno izvajanje nategnil do morebitne ugotovitve, da je bila demokratizacija Slovenije najbrž le državni udar levice: "Nismo imeli potrebne politične moči za lustracijo ...", je pripomnil. Posledica političnega *prerekanja* je po njegovem mnenju *dvoumno izrekanje*, ki vodi v demoralizacijo družbe. Negativno vzdušje doma kvari podobo slovenstva v svetu. "Optimizem pa je vedno na delu", je dejal in seme pozitivnega mišljenja vsadil v slovensko zemljo, ki jo slovenski človek vselej neguje. Sklepno misel je namenil Dragi: "Potrebujemo nov idealizem. Na njem mora stati Slovenija. In Draga daje temu idealizmu metaforičnega značaja svoj delež".

Debata

Med debato so predavatelji imeli možnost, da dodatno dopolnijo svoje razmišljanje. Sergij Pahor je na vprašanje Tomaža Simčiča o tem, da je bila Draga prostor snidenja t. i. treh Slovenij, ugotavljal, da študijski dnevi niso bili nikoli militantno antirežimski, "na njih smo vedno govorili propozitivno in nikoli rušili nazore drugačnega značaja", je dejal in pripomnil, da je bila Draga morda privlačnejša za rojake iz matične domovine in zdomstva kot pa za domačine. Cukjatijeva pa takole: glede na to, da je bilo v matični domovini vedno malo posluha za zdomske Slovence, je bila Draga ključen element v mreži dialoga matica-zdomstvo. Med debato se je oglasil časnikar, pesnik in javni delavec **Marij Čuk**, ki je v svojem občutenem posegu izpostavil pomanjkanje etnične pre-

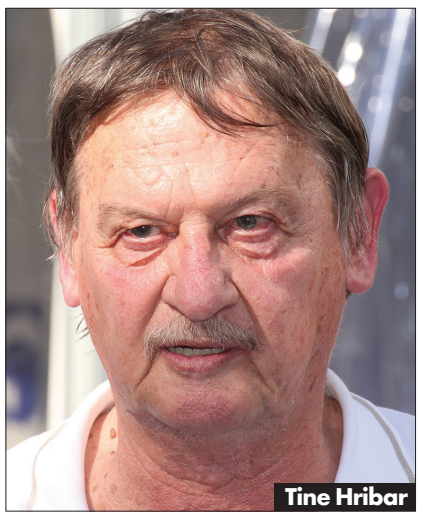
Tine Hribar

močrtnosti zamejskega človeka, kar se odraža na gospodarskem, šolskem in političnem področju. Ta krhkost privede tudi do tega, da nam deželni odborniki vsiljujejo svojo politiko združevanja, kar dejansko pomeni ukinjanje pluralizma. S svojimi besedami je Marij Čuk jasno podprl politično opcijo, ki sloni na etničnih temeljih, in obsodil protislovja, ki nastajajo znotraj ostalih političnih opcij: oster je bil zlasti do odnosa slovenske

Mladi so se predstavili na sobotnem dnevu Drage: na posnetku Sanja Vogrič in Jernej Šček (foto Damj@n)

komponente Demokratske stranke do narodnostnih vprašanj.

Damjan Paulin pa se je vprašal, zakaj so slovenski kulturniki opustili svoj intelektualni politični naboj, ki je tolikšen pomen imel v času osamosvajanja, in kakšna je vloga slovenske Cerkve zlasti v procesu narodne sprave. Na to temo se je odzval Sergij Pahor in poudaril, da imajo umetniki in laiki v Cerkvi dolžnost izvrševati svoje poslanstvo. "Vtis pa imam, da v Sloveniji prevladuje apatičnost oziroma da politika pogojuje intelektualno delo v prid skupnemu dobremu. Cerkev pa je itak šibka zaradi moralne krize v družbi". / IG

SOBOTA, 29. AVGUSTA

Z voščilom Dragi mladi stopajo v ospredje

Sestavljenko gradijo številni in različni koščki, v njej pa ima prav vsak delček svoj točno določeni prostor. Vsak izmed nas, s svojim vsakdanjim delovanjem, ne bogati le sebe, ampak tudi okolje, v katerem živi. Sobotni del jubilejne, 50. izvedbe študijskih dnevov Draga 2015 je potekal v dinamični in inovativni režiji mladih. Delovna skupina Drage mladih, ki je v zadnjih letih obnovila in utrdila svoje moči, je namreč pripravila svojevrsten kulturni dogodek - ne predavanje, niti gledališko igro -, v kateri so se prepletali prispevki mladih Slovencev iz Italije v besedi, sliki in videoposnetkih.

Na prireditvi z naslovom *Petdeset delcev še ni celota*, ki jo je briljantno vodila mlada Goričanka **Sanja Vogrič**, so svoje misli v obliki literarnega prispevka predstavili **Jadranka Cergol** (tekst je prebrala igralka MOSP Ksenija Vremec), **Jernej**

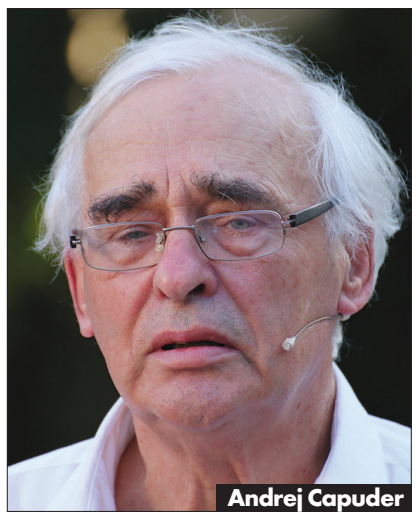
Andrej Capuder

Šček, **Primož Sturman** in **Andrej Černic** (prispevek je prebrala članica MOSP Jasmina Gruden). Beseda se je stapljala s sliko, in sicer s predvajanjem izdelkov likovne razstave, ki je krasila stranske prostore šotora v parku Finžgarjevega doma. Mladi umetniki **Roberta Busechian, Martina Furlan, Sanja Mikac, Jakob Jugovič** in **Matej Jazbec** so svoje raznolike poglede na ključne besede, ki jih za organizatorje predstavlja Draga, izrazili v različnih likovnih "jezikih", od fotografije in grafike do klasične slike. Dragi ob njenem jubileju in Dragi mladih so po barvitih videoposnetkih voščili evropski manjšinci, ki jih je na ta račun motiviral predsednik mladinske organizacije YEN **Matic Grmovšek**. Voščila so poslali koroški Slovenci, Slovenci iz Hrvaške, Nemci iz Slovaške, Danci iz Nemčije, Lužiški Srbi in krimski Tatari.

Štirje prispevki so številnim obiskovalcem - mladi obrazi se počasi, a vztrajno množijo – ponudili vrsto raznolikih razmišljanj, ki jih združuje duhovna in intelektualna moč študijskih dnevov.

Jadranka Cergol je v svojem prispevku razgrnila nove preizkušnje rabe in zlorabe slovenskega jezika v okolju globalnosti in narodne pluralnosti. Na podlagi teoretičnega znanja in osebnih izkušenj je kljub vsakodnevnim težavam potrdila, kako je, vrednotno in praktično, možno slovenščino gojiti in razvijati tudi v italijanskem okolju.

Prispevek **Jerneja Ščeka** je s širšim humanističnim dahom v vprašanje aktualnosti Drage vnesel elemente filozofije, to je – najbolj osnovno – ljubezni do čudenja, učenja, raziskovanja. Sporočilo dogodka je, da mladi potrebujejo Drago in jo hočejo ponesti v prihodnost z novim pristopom h klasičnim vrednotam. Drago hočemo zato, pravi Šček, ker širi obzorja in kot prostor preizpraševanja omogoča človeku, da se razvija. Drugič, potrebna je v informacijski družbi, v kateri sta dinamičnost in ažurnost znanja najpomembnejši pogoj za socialno in kulturno preživetje. Obenem pa ga na Drago veže srce, to pomeni osebna prepričanja in vrednote.

Primož Sturman bi brez študijskih dnevov Draga ne bil to, kar je danes. Predstavil je idejne reference in zgodbo likov, ki so ustvarili Drago, hkrati pa opozoril na težave mladih, pri katerih angažiranost in kompetence niso dovolj v boju za zaposlitev.

Nazadnje so poslušalce besede **Andreja Černica** z antičnimi metaforami spomnile, da si človek mora upati in pogledati onkraj. Petje siren vabi danes mlade v svet, le zakaj se resno ne vprašamo o zagotavljanju pogojev za to, da bi najboljši mladi kadri prevetrili in okrepili slovensko realnost v Italiji? / JŠ

Z 9. strani

Poslanstvo Drage ...

Že izbira nedeljskih gostov in tem jubilejne 50. Drage je povedala jasno besedo o tem, kakšne so idejne smernice, s katerimi Društvo slovenskih izobražencev želi stopiti v drugo polovico prvega stoletja openskih študijskih dnevov.

NEDELJA, 30. AVGUSTA, ZJUTRAJ

Nedeljsko dopoldansko predavanje so organizatorji letos zaupali **Alenki Rebula**, ki je svojemu razmišljanju dala naslov: *Moč dvojine: preobrazba moškega in ženske za narodno rodovitnost*. Neva Zaghet je o gostji povedala, da je "vedno prijetna in prodorna sogovornica", označujeta jo"tankočutnost in toplina". Psihologinja, pesnica, pisateljica, voditeljica delavnic za osebni razvoj in predavateljica je v nedeljo razčlenila tri glavne teme; govorila je o vitalnosti, o tem, zakaj je srečanje med moškim in žensko danes tako pomembno, zakaj potrebujemo kulturo miru. Vse tri teme so povezane tudi z vlogo mladih. Govori se, da mladi odhajajo iz našega okolja iz ekonomskih razlogov, "je pa še druga resnica: pogosto gredo zato, ker se tukaj ne da dihati, ker ni pravega ozračja, ker se ne počutijo na pravi način ovrednoteni".

Vitalnost je "sposobnost, da nenehno obnavljamo življenje". Pravi pojem vitalnosti zajema rojevanje in umiranje v nekem ciklusu, ki vedno podpira nadaljevanje življenja in njegovo moč. "Kdor odide, odda dobro, tisti za njim lahko živi od tega, kar je bilo prej". Organizem je vitalen, kadar je sposoben obrambe pred napadom, samoobnove in rodovitnosti. Vitalno je drevo, ki da sad, v katerem je zdravo seme, da se bo iz tistega nadaljevalo življenje v novih oblikah. "Vitalnost je zato veliko več kot to, da imamo veliko otrok". Odpornost zahteva od mene, da se srečujem z ljudmi, ne da se izničim. "Tega dostikrat ne znamo; ker se ne znamo srečevati z drugačnimi na pravi način, se raje umikamo". Regeneracija oz. samoobnova pomeni, da življenjske procese, ki so v meni in v mojih odnosih, varujem in hranim s tem, kar jim daje moč. Rodovitnost terja "nekaj zelo zahtevnega: pustiti, da me oplodijo". V našem času skokovito narašča neplodnost med pari in izginjajo čebele, ki oplajajo svet; veča se sovraštvo do vsega, kar ni naše; vedno manj smo odporni, vedno manj znamo zajemati moč iz sebe in odnosov... Farmacevtska industrija se ni usmerila v iskanje zdravil, ki bi zdravila redke bolezni, ampak poživil, da ljudje dajo več od sebe. "Kako je potem mogoče, da se življenje v teh okoliščinah rojeva in celo potencira"? Pozorni smo na zunanjega sovražnika in ne prepoznavamo tega, kar nam in naši skupnosti jemlje moč. "Zelo pogosto se v družinah dogaja, da starši želijo otrokom predati stvari, namesto da bi jih poslali v življenje, naj iščejo"... Mlade dostikrat upregamo v svoje vojne, sporočilo je to: bori se naprej za tisto, za kar sem se jaz! Humus pa dehti od življenja: humus pomeni to, da je nekdo odstopil svoj prostor, opustil oblike, v katerih je živel, zato da raste novo. Gre za to, da bi znali biti na vseh ravneh resnično rodovitni, da bi vsak naredil, kar je potrebno, da goji in neguje življenje.

Odnos v paru lahko skupnost oživlja ali pa jo zavira. V vitalnem paru moški podpira vitalnost vseh dimenzij svoje ženske, ženska podpira vse dimenzije svoje moškega, oba pa podpirata vitalnost otrok. Ta vitalnost je močno vezana na spoštovanje drugačnosti, srečanje, ki rodi sad. "Otrok ni ne moj ne tvoj". Vprašanje je, koliko je dovoljeno vsakemu v družini, da je drugačen, da pove svoje; "koliko je to tolerirano in koliko ljubljeno". Ljubezen do drugačnosti je polje zaupanja, kjer se rojeva rodovitnost. Polje zaupanja pomeni, da drugemu sporočam: tvoj notranji svet me zanima, mi je pomemben in ga ne poznam; ti si zame nekaj, kar šele odkrivam. V odnosu moški-ženska naj bi torej bilo globoko zaupanje za notranji svet drugega, za katerega priznamo, da ga ne poznamo, da se nenehno spreminja in da smo mu lahko kos, samo če vztrajno negujemo zanimanje in pozornost.

Tudi v t. i. dobrih družinah v preteklosti med očetom in materjo pogosto ni bilo globokega zaupanja ne čustvene intimnosti. "Si nista povedala, kar sta imela v srcu", nista drug v drugem iskala najgloblje utehe. "Skušala sta biti samo dobra, prijazna, delavna, uslužna in požrtvovalna". Tako so bile družine navzven tudi zgledne, a navznoter polne tihega trpljenja, za katerega ni bil nihče kriv. Danes gre za to, da izstopimo iz tega modela in si povemo nekaj preprostih resnic. Prejšnji model ni dober: če gledamo statistike alkoholizma ali samomorov, ni nobene razlike med vernimi in nevernimi. Alkohol je v bistvu "zatekanje k nekomu, ki te potolaži in ki ga ni zraven tebe, čeprav te ima rad. Tudi samomor je v bistvu odgovor na to, da ni nikogar, ki mu lahko zaupam svojo stisko, ker gre za neizgovorljive stvari". Kdor se ubije, je prepričan, da ga nihče ne more razumeti in podpreti v tem, kar doživlja. V prejšnjem rodu je bilo narobe to, da "so bili usmerjeni v dolžnost in vlogo namesto v pozornost do drugega". Osredotočen si bil na dolžnost do drugega in ne na drugega; oba sta bila zelo zgledna in zelo sama. "Izpolnjevanje dolžnosti ne prinaša topline in veselja v družino; to ne pride iz pospravljene hiše, krasnega vrta, odličnega kuhanja".

Drugi te oplodi, če dovoliš, da se te dotakne nekaj, česar ne poznaš. Drug drugemu sporočata: Pojdi v življenje, uresniči se, ker te podpiram in ker je zame pomembno, da živiš polno! To je vitalnost para, v katerem so otroci samo eden od vidikov plodnosti. "Ploden je lahko tudi par brez otrok ali moški in ženska, ki nista v paru". Drugi bo zame ostajal vedno in do konca življenja prvi. "To pomeni, da ne bosta živela za otroka ali za kaj drugega, ampak da je prva stvar v paru drugi... Drugače se par izvotli". Par lahko daje otrokom prave stvari, samo če je živ, v nenehni preobrazbi in živosti. Mit o popolnosti uničuje! Ne gre za to, da žena oz. mati skuša zadovoljiti moža oz. otroka, ampak za to, "da drugega slišim, čutim in da izmenjujemo podporo drug drugemu". Most med spoloma je bil v zgodovini porušen. Ljudje pa smo dovolj različni, da se najdemo taki, ki lahko skupaj postanemo rodovitni. Družina lahko postane rodovitna skupnost sejalcev, ki gredo in sejejo, vsak na svojem področju, življenje po svoji meri. Gre za to, da začnemo zaupati in graditi zaupanje, da brez plahosti iščemo resničnost in pristnost, čustveno intimnost, ki sloni na zaupanju in iskrenosti.

Neva Zaghet in Alenka Rebula

Kultura miru je poseben način srečevanja med ljudmi, ki vključuje komunikacijo, gledanje na drugega, trud za ustvarjanje skupnega prostora. Za tako kulturo še nismo usposobljeni, je dejala Alenka Rebula. Nezaupanje žensk v moške je nekaj prvinskega, ženska je težko iskrena, težko se jasno izraža. Zato naj bi si prevzela odgovornost za dialog in za iskrenost. Za moškega naj bodo misli in delo ženske enako pomembni kot lastni. Naj bo sposoben občudovati njo in otroke, ko so ustvarjalni in drugačni od njega. To je moški, čigar telo ni več "stroj za delo, kot je bilo v tradiciji, ampak organizem ljubezni", in ki je sposoben čutiti globoko in pretanjeno, kaj se mu dogaja. "To lahko ustvarja novo vzdušje med nami in nam preprečuje, da ne bi več bilo v našem slovenskem prostoru toliko nasilja nad žensko". Poročila o nasilju na Slovenskem so namreč zelo žalostna. "In vera sama ljudi ne zaščiti pred najhujšimi stvarmi". Vera ne more zdraviti osebne patologije: če je v odnosih nekaj hudo bolezenskega, mora človek iti v prenovo, na kateri lahko potem zrase zdrava vera. "Onečaščeni, prestrašeni in mučeni ljudje ne morejo biti v nobenem smislu rodovitni". "Kultura brez kulture miru ne živi", v vojni nič ne raste, v njej uničimo vse pridobitve preteklosti, vse, kar je bilo lepega med nami. Odpovejmo se izražanju medsebojnega prezira! Iskati dobro je zahtevno delo. Zlo je zelo lahko, ni lažjega kot ubijati upanje, trgati vezi med ljudmi, sramotiti, uničevati. "Veliko in vseživljenjsko delo pa je potrebno, da postanemo ljudje miru, da gradimo, da znamo sprejeti navdih iz krogov, ki niso naši, da ustvarjamo zavetja za izražanje". Alenka Rebula je svoj poseg, ki mu je sledila pestra razprava, sklenila s pozivom: razglasimo konec vsake vojne v srcu! Počastimo življenje lepih mladih bitij in jim dajmo prostor! Stari naj se umaknejo in pustijo prostor mladim, ki naj gradijo, "ker verjamemo vanje".

NEDELJA, 30. AVGUSTA, POPOLDNE

Višek je jubilejna Draga dosegla z zadnjim predavanjem. **P. Edvard Kovač** je govoril na temo *Že danes je jutri ali slovenska prihodnost*. Avtorja je predstavil, razmišljanje uvedel in srečanje moderiral Martin Brecelj. Vrednote, iz katerih smo živeli, zaupanje v družbene in državne ustanove ter tudi sosedske prijateljske odnose: vse se je sesulo, je zatrdil filozof in teolog. In vere v prihodnost ni bilo več. Pa vendar se v takšnih trenutkih pojavi neka dobrota, takšna, ki se zdi utopična, nelogična in nerealna. Pojav dobrote v katastrofalnih dogodkih pomeni, da apokalipsa ne pomeni zgolj trenutka, ko zlo pokaže svoj pravi obraz ter zasvoji posameznike in množice; ne, "apokalipsa je tudi razodetje miline, odpuščanja, dobrote, za katero smo bili prepričani, da je ni več". Globalna ekonomija, finančne spekulacije, klimatske spremembe, znanost, ki hoče manipulirati skrivnosti začetka in konca življenja, izgubljanje smisla za širše kulturno življenje, etika, ki pomeni le uveljavljanje individualnih teženj, ali pa duhovnost, ki postaja potrošniško blago, naval množice beguncev: vse to so poteze apokalipse, ki jo danes doživljamo. Slovenci smo v tej pesimistični viziji predstavljeni le kot hitro kupljivi ali zamenljivi drobiž, ki ne šteje veliko. Na nebu in v naših dušah švigajo zastrašujoče razsežnosti, težko je načrtovati uspeh, zadovoljstvo in srečo.

Edvard Kovač in Martin Brecelj

In vendar je treba iskati "prvine prihodnosti, svetlobo, ki je morda neopazna, pa vendar biva med nami in jo lahko zaznamo". V iskanju lepega, upajočega in čudovitega, ki se javlja že danes, je p. Kovač najprej želel pokopati slovenski mit o majhnosti, žalosti in nemoči. "V sebi nosimo prvine radosti in veselja, to je naša istovetnost"! Na prvi pogled se zdi, da smo preveč jokajoč narod, da nas zaznamujeta otožnost in žalost nad našo majhnostjo. Osebno je prepričan, da je to "določena mitizacija naše zgodovine in da bi pogled v našo resnično preteklost ali tudi globlji uvid v našo dušo pokazal nekaj drugega". Žalost ni naša poglavitna značilnost! Otožnost in milino narodnih napevov lahko razložimo tudi s slovenskim religioznim občutjem. Glasba nam je izraz globin, hkrati pa tudi ustvarjalnosti duha, s katero obidemo tegobo, potrtost in nemoč ter se predamo milini, ljubezenskemu občutju in zanosu ter sežemo v duhovno presežnost. V slovenski kulturi se prepletata predkrščanska tragičnost in krščansko veselje. Globina slovenske duše je po svoji naravi religiozna, "ne pa tudi vedno versko krščanska". Slovenska stara religija je bila izrazito sakrificielna, pogosto so opravljali krvave daritve. Ta praksa je bila zelo razširjena, to temeljno religiozno občutje se je s pokristjanjevanjem sicer spremenilo, in vendar ostalo na neki način navzoče v naši kulturi. "Če Slovenci na novo sprejmemo temeljno vrednoto krščanstva, ki je usmiljenje in odpuščanje, bomo zmogli spremeniti grobišča iz krajev nasilja v kraje upanja". Na evangeljskih temeljih je mogoče graditi novo omiko, civilizacijo miru in novih prijateljskih odnosov. "Gre za vprašanje, ali naša kultura premore vero v čudež ljubezni". Odpuščanje je čisti dar, ne moremo ga pogojevati. Če Slovenci želimo stopiti v prihodnost, smo povabljeni k svobodi srca, ki jo je mogoče doseči s svobodno ljubeznijo in odpuščanjem.

Prihodnost Slovencev je tudi v prebujanju zavesti, da lahko le preko svojega jezika vzpostavimo pristne medosebne odnose in z njim obogatimo tudi širšo družbo. Trubarjevo jezikovno, kulturno in nacionalno prebujanje je izhajalo iz etičnih zahtev, ki so izvirale iz njegovega duhovnega izkustva.

Od moderne dobe sekularizacija hoče imeti svojo avtonomnost. Problem nastane, ko absolutno samostojnost zahteva ekonomija, ki se kaže kot absolutna znanost, čeprav to ni. Treba je ponovno združiti finance in gospodarstvo v soodvisnost, spet uvesti gledanje na človeka, ki je ustvarjalec, ki dela. Delo je treba na novo ovrednotiti! Vsako delo je častno, človeku daje dostojanstvo. "Prihajamo pa v fazo, ko vsako delo ne bo moglo biti plačano ali nagrajeno". Potrebna je nova delovna, stanovska, komunikacijska etika. Socialna omrežja gradijo novo komunikacijo, nov neposredni dostop, graditev nove družbe. "Do eksplozije v pozitivnem smislu lahko pride, če bo v družbi etični naboj".

Še eno vprašanje: kako ohraniti ta svet? Etičnega odnosa do narave ni mogoče doseči z moraliziranjem. Povabljeni smo, da uvedemo novo duhovnost: potrebno je, da v naravi vidimo dar, da se čutimo obdarjene. Mogoče je naravo etično ohranjati takrat, ko sprejmem, da sem sam izvoljen, enkraten, izjemen, da mi je dana enkratna narava, izjemna lepota. "Začeti je treba pri človeku, ki je pred menoj". Če se bomo ukvarjali samo s seboj, bomo šli v svetobolje in narcisoidnost. Sami se ne moremo spremeniti, "spremeni me lahko tisti, ki je ob meni". Filozof Emmanuel Levinas, "ki je bil navdušen nad Cankarjem in nad dvojino", je dejal: "Tisti, ki me korigira, tisti, ki bo iz mene naredil človeka, ki ga bo sram lastnih tegob in se bo odprl navzven, je najprej otrok", tisti otrok, ki pove resnico, zna biti vesel malih stvari. Otrok, ki je berač in potrebuje pomoči, "je moj učitelj, me uči igrivosti, ustvarjalnosti in radosti". V omiki prihodnosti, kjer bo imel otrok svoje mesto, bo ženska učila svojo, drugo logiko, "logiko ljubezni, kjer jaz ni prvi sklon". Ostaja zavest, da je človek samo človek. "Najlažje bo berač, ko sprejme drugega prosjaka, ko v drugem vidi nekoga, ki ga potrebuje in mu mora nekaj dati, ker me bo drugi prebudil v moji enkratnosti in izjemnosti". Slovenci se sami ne moremo oklicati za izjemne; to lahko storijo drugi, če jih bomo sprejeli, zanje skrbeli in jim prišli naproti. V tem duhu je možna nova civilizacija etike, prijateljstva in ljubezni. "Ko lahko rečemo, da smo majhni, a smo ljudje; in če smo ljudje v najvišjem smislu, naša roka lahko daje toplino, prijateljstvo in zagotavlja jutrišnji dan, kajti danes je jutri", je sklenil dr. Kovač. / DD

Rebulov zbornik in četrta Peterlinova nagrada

Nedeljski popoldanski spored Drage 2015 se je pod velikim šotorom v parku Finžgarjevega doma začel s krajšo predstavitvijo **Rebulovega zbornika**; ob pisateljevi 90-letnici ga je izdala založba Mladika skupno s Slavističnim društvom Trst-Gorica-Videm. Zbornik vsebuje predavanja z Rebulovega simpozija, ki je potekal lani na Opčinah, je v imenu založbe povedala Nadia Roncelli. Urednica prof. Marija Pirjevec, predsednica omenjenega društva, pa je podrobneje orisala vsebino in tematske poudarke knjige.

Sledil je posebno slovesen trenutek: **podelitev četrte Peterlinove nagrade**. Priznanje v spomin na nepozabnega kulturnega in prosvetnega delavca je letos prejela Slovenska kulturna akcija iz Buenos Airesa, ki že 60 let deluje v slovenski diaspori v Argentini, je dejal Sergij Pahor. Utemeljitev je prebral Marijan Kravos, priznanje "za nesebično in kvalitetno delo v kulturi" pa je predsednici SKA Katici Cukjati izročil Boštjan Žekš ***(na sliki)*** kot svetovalec slovenskega predsednika Boruta Pahorja; akademik je med drugim napovedal, da bo predsednik Pahor 15. septembra letos v Ljubljani podelil Društvu slovenskih izobražencev visoko državno odlikovanje za splošno delovanje in za Drago. Anka Peterlin je gostji iz zdomstva izročila še grafiko Edija Žerjala.

Tu so Piščanci in Lajnarji

Trg poimenovan po msgr. Stanku Zorku

Na rebrastih terasah se med Rojanom in Obeliskom nahajata zaselka Lajnarji in Piščanci. Nekoliko odročno in strmo je tam, zato pa toliko lepše. Z razgledom na morje in v objemu sonca še vedno rastejo vinske trte in pridelki vseh vrst, ki jih lokalni prebivalci med letom ponujajo v številnih osmicah.

Minulo nedeljo so domačini teh dveh tržaških okrajev doživeli izpolnitev večletnih sanj: uradno slovensko preimenovanje okrajev s postavitvijo krajevnih, turističnih oznak, hkrati pa bo trg pred kapelico na ul. dei Molini odslej poimenovan po dolgoletnem rojanskem duhovniku in narodnem buditelju, msgr. Stanku Zorku, ki je rojanske vernike spremljal dobrih petdeset let. Pri Lajnarjih so vaški praznik pozdravili mnogi domačini, prijatelji, skavti in javni upravitelji, pa tudi glasbe, spominov in molitve ni manjkalo.

Nedeljsko popoldne se je začelo s sveto mašo, ki jo je daroval Zorkov naslednik, rojanski dušni pastir msgr. Franc Vončina ob petju cerkvenega zbora pod vodstvom Zulejke Devetak. V svoji pridigi pred kapelico Blažene Device Marije se je Vončina zahvalil Mariji za vse, kar nam daje po dobrih ljudeh. Ne gre namreč pozabiti na dediščino, ki so jo naši predniki pustili tudi v tem slovenskem okraju. Kapelica je znamenje božje navzočnosti med nami in naj nas še naprej povezuje, je še dodal Vončina, ki se je spomnil bogatega rojanskega življenja, na primer dejstvo, da je msgr. Jakob Ukmar že leta 1904 ustanovil rojansko Marijino družbo.

Moderatorka Giorgina Piščanc in glasba domačega tria Kraški šopek so pred mikrofon pospremili slavnostnega govorca. Občinski odbornik Edi Kraus je ponesel pozdrav župana, predvsem pa podžupanje Fabiane Martini, ki je odgovorna za krajevna poimenovanja. Skupina zanesenjakov je pred dvema letoma ob prizadevanju občinskega svetnika Igorja Švaba in predsednika tržaškega občinskega sveta Iztoka Furlaniča predstavila projekt za preimenovanje okrajev, ki so ga z upravnim aktom tudi soglasno sprejeli. Ob tem se je Kraus spomnil osebnosti msgr. Stanka, ki je pri Lajnarjih leta 1954 za praznik Marije Vnebovzete postavil kapelico, predvsem pa stalno nesebično delal za skupnost. Ker strmine nad Rojanom krasi vinorodni okoliš z osmicami, so postavili dve turistični tabli s slovenskima krajinskima imenoma, kar naj bi spodbudilo enogastronomski turizem v neposredni bližini mesta. Krajevno tablo z novim imenom trga in turistični tabli sta odkrila Kraus in Švab, na slovesnosti je bil prisoten tudi podpredsednik tržaške pokrajine Igor Dolenc.

Foto JŠ

Msgr. Zorku, ki je v Rojanu maševal od leta 1952 do leta 2003, so v hvaležen spomin postavili tudi dvojezično spominsko ploščo, za katero je poskrbel kamnosek Boris Zidarič. Ob prisotnosti Stankovih sorodnikov jo je odkrila nečakinja in predsednica Društva Rojanski Marijin dom Dorica Žagar.

Daljše spominsko pričevanje o liku msgr. Stanka Zorka je podal domačin Aleksander Korošic, ki je najprej prebral njegovo geslo v Primorskem slovenskem biografskem leksikonu. Rodil se je aprila 1919, po šolanju so mu kar trikrat zavrnili prošnjo za italijansko državljanstvo. Po vojni je bil premeščen na Goriško, nato v Benečijo, leta 1949 v Bazovico, od tam pa v Rojan, kjer je 1. oktobra 1952 postal slovenski dušni pastir. Leta 1954 je prav pri Lajnarjih postavil kapelico, kjer je enkrat letno tudi sveta maša, predvsem njemu pa gre zasluga za udarniško postavitev rojanskega Marijinega doma maja leta 1961. Zorko je bil velik organizator in spodbujevalec: vodil je romanja, prireditve, misijone, sodeloval pri katoliškem tisku, katehezi na osnovnih in srednjih šolah, pri pisanju učbenikov in sestavi pripomočkov za liturgijo. Leta 1965 je vzpostavil prenos nedeljske svete maše iz Rojana na valovih Radia Trst A, ki traja še danes, sodeloval je pri radijskih oddajah in objavljal. Prejel je imenovanje za monsinjorja; umrl je 1. aprila 2003. Vdani domačin Korošic se ga spominja kot vedrega, igrivega in delavnega človeka. Nekaj besed o projektu in zahvale sta izrekla tudi domačina Andrej Bole in Vlasta. Da bi končno prišlo do poimenovanja trga in preimenovanja okrajev Lajnarji in Piščanci, so pobudniki zbrali skoraj sedemsto podpisov. Krajevni tabli krasi tudi logotip. Na njem obok predstavlja prve hiše "v Kotu" pri Piščancih, vinska trta pa potrjuje tradicionalno kmečko dejavnost, s katero se še mnogi ukvarjajo in ki k Piščancem in Lajnarjem privablja številne turiste.

Jernej Šček

Obvestila

Združenje prostovoljcev Hospice Adria Onlus vabi na predavanje z naslovom Notranje ozdravljenje, ki bo v četrtek, 17. septembra 2015, ob 20. uri v Finžgarjevem domu, Dunajska cesta 23, na Opčinah. Predaval bo Boštjan Hari iz Ljubljane.

Mednarodno združenje Delavnice molitve in življenja (DMŽ) vabi na uvodno srečanje Učimo se moliti, da se bomo naučili živeti, ki bo v torek, 15. septembra 2015, ob 20. uri v Finžgarjevem domu, Dunajska cesta 23, na Opčinah. Za info: 3403864889 (Branka).

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami darujeta Sonja in Drago Ukmar 20 evrov.

Za društvo Rojanski Marijin dom darujeta Diomira in Tine Frančeški 40 evrov.

Čestitke

Naša draga Mira Bole je 31. avgusta slavila rojstni dan: odborniki Vincencijeve konference in vsi sodelavci in prijatelji, ki se je vedno radi in s hvaležnostjo spominjamo, ji iz srca vzklikamo vse najboljše in želimo zdravja, dobrega počutja in vedrine, v varstvu Gospoda, kateremu se je vedno zaupala.

OPČINE Praznovanje sv. Jerneja

Poklon domačemu zavetniku ob zvokih kakovostne glasbe

Ob praznovanju župnijskega zavetnika sv. Jerneja prirejajo vsako leto na Opčinah vrsto spremljevalnih dogodkov, ki dodatno bogatijo kulturno ponudbo. Letos so se organizatorji odločili za dva koncerta, in sicer sobotnega z baročnimi in klasičnimi melodijami s sopranom Mojco Milič, trobentačico Živo Komar in organistom Gregorjem Klančičem, ter nedeljskega z Aleksandrom Ipavcem in harmonikarsko skupino. Po številu občinstva sodeč, ki je napolnilo župnijsko cerkev do zadnjega kotička in obdarilo glasbenike z bučnim aplavzom, sta bila oba koncerta zelo dobro sprejeta.

Spored sobotnega koncerta je bil osredišč en na štiri glavne skladatelje: Bacha, Haendla, Purcella in Mozarta. Kot je v pozdravnem nagovoru dejal openski župnik Franc Pohajač, ki se je zahvalil trem glasbenikom, se je občinstvo dotaknilo treh svetov: orgle so odprle neskončna obzorja, trobenta nas je ponesla v nebo, sopranistkin glas pa je osvojil srca. Domačinka Mojca Milič je diplomirala v solopetju na konservatoriju J. Tomadini v Vidmu, se izpopolnjevala na tečajih in se specializirala v Mozartovem repertoarju. Pela je v številnih operah v Trstu, Sacileju, Vidmu, Gorici itd. Od leta 2013 poučuje solopetje na Glasbeni matici v Doberdobu. 24-letna Živa Komar je svet glasbe spoznala že pri petih letih v glasbeni šoli Pihalnega orkestra Ricmanje in s sedmimi začela igrati trobento. Po končanem študiju trobente na tržaškem konservatoriju G. Tartini je pot nadaljevala še v Ljubljani. Izpopolnjevala se je v Bocnu, obiskuje tečaje in se udeležuje državnih in mednarodnih tekmovanj. Od lani je članica orkestra Akademije Teatro alla Scala v Milanu. Zborovodja in organist Gregor Klančič je začel glasbeno izobraževanje na GŠ Nova Gorica in na Orglarski šoli v Novi Gorici. Na Akademiji za glasbo v Ljubljani je diplomiral na oddelku Glasbena pedagogika in Cerkvena glasba. Vodi več zborov, je ravnatelj in profesor na Orglarski šoli v Ljubljani.

Koncert je bil tako zasnovan, da so se izmenično oglašale orgle, ki sta se jim v naslednji skladbi pridružili še sopran in trobenta. Uglašeno sta izzveneli tudi Purcellovi skladbi *Trumpet tune* in *Trumpet voluntary* v binomu trobente in orgel.

Poseben je bil koncert harmonikarja Aleksandra Ipavca in njegove skupine, saj se ta instrument ne pojavlja pogosto v cerkvah. In prav zato ga je bil zelo vesel g. Pohajač, ki je dejal, da se lahko v cerkvi tudi harmonika dotakne srca in duhovne razsežnosti človeka.

Ipavec je začel svoj glasbeni študij harmonike s prof. Stanetom Maličem, kateremu je tudi posvetil svojo priredbo pesmi *Sinku*. Tega velikega mojstra in svojega prvega učitelja glasbe je Ipavec spoznal v mladih letih, ko je s stricem hodil v cerkev in je Malič na koru vodil cerkveni pevski zbor. S priredbo za pet harmonik je počastil tega velikega mojstra. Harmonikarsko skupino Accordion group 4-8-8-16 sestavlja pet harmonikarjev iz Benečije, Posočja, Gorice in Trsta, poleg Aleksandra Ipavca so še Martina Rossi, Alessandro Gosgnach, Renata Lapanja in Leonardo Snidaro, kar je Ipavcu v posebno zadoščenje, saj so vsi njegovi nekdanji študenti.

Na koncertu je glasbo dopolnjevala beseda oz. pomen vsake skladbe je najprej predstavil Aleksander Ipavec, nato pa so jo še zaigrali. Pet harmonik je v cerkvi izzvenelo ubrano in posebno. Zaigrali so Bachov *Contrapunctus 1*, Vivaldijev *Inverno*, Maličev *Sinku* in irsko suito v štirih delih M. Seiberja – preludio, reel, air in jig. Sledila je še ena izmed najbolj znanih Piazzollovih skladb *Oblivion*, ki so jo zaigrali v posebni priredbi, ter dve avtorski skladbi Aleksandra Ipavca: *Suite 4 elementi* in *Across The Border*. Ta je nastala, ko so padle meje med Italijo in Slovenijo. Prav zato se čuti združitev dveh svetov, zahodnega in vzhodnega v posebnih akordih, ki ponekod zazvenijo disharmonično.

Metka Šinigoj

Predstavitev knjige Igorja Omerze

"Režim se je Drage bal!"

Gotovo bodo druge lokacije, na katerih bo Igor Omerza predstavljal svoj zadnji knjižni trud, s simbolnega vidika manj primerne od tokratne. Predstavitev knjige *Karla. Udba o Dragi*, ki jo je izdala založba Mladika, je bilo gotovo pričakovati kot biserček letošnjih jubilejnih študijskih dni, kot darilo za polstoletno vztrajno pot intelektualnega foruma. Zanimanja pod šotorom v Parku Finžgarjevega doma na Opčinah je bilo v soboto, 29. avgusta, pred programom mladih, nedvomno veliko, sicer pa ne toliko, da bi se ob koncu predstavitve vnela debata: in resnici na ljubo nas je odsotnost razpravljalcev nekoliko presenetila.

"Mikrofon je odprt, če vas ni strah... ", je s svojo slovito rezko ironijo po končani predstavitvi vabil diskutante urednik Mladike in eden izmed osrednjih snovalcev Drage Marij Maver, ki je pred tem ugotavljal, da marsikaj je bilo glede prisluškovanj Udbe na Dragi znano, "nismo pa vedeli, da smo tako pomembni".

Dejansko Omerzova knjiga osvetljuje z različnih vidikov odnos, ki ga je jugoslovanska oziroma slovenska tajna politična policija Službe državne varnosti imela do Študijskih dni od njihovega nastanka leta 1966 do leta 1990, to je do slovenske osamosvojitve. Avtor se je pri snovanju dela naslonil na kopico dokumentov (tudi drugih organov tedanjega režima), ki o tem pričajo, še zdaleč pa jih ni bilo mogoče proučiti v celoti, saj so bile večina tajnih depeš in ostale dokumentacije o Dragi uničene tik pred nastopom Demosove vlade, se pravi po demokratičnih večstrankarskih volitvah leta 1990.

Udba je posebno pozornost namenjala ustanoviteljem Drage, Jožetu Peterlinu, nato pa "ultraklerikalni trojki" Pahor-Maver-Martelanc. Intenzivnega nadzora so bili deležni tudi Boris Pahor, Alojz Rebula, Franc Jeza, Vinko Levskik, Radio Trst A: svoje prisluškovanje je Udba neposredno izvajala tudi v Trstu, se pravi v tujini!

Igor Omerza in Marij Maver (foto IG)

Politična policija je informativne biltene posredovala slovenskemu političnemu vrhu (v različnih obdobjih so ga sestavljali Kardelj, Popit, Ribičič, Kučan, Marinc, Kraigher, Dolenc in drugi): material je obsegal poročila o predavanjih in razpravah, večkrat tudi sama predavanja v celoti. Zgodilo se je tudi, da je Udba predavanja ukradla že pred začetkom Študijskih dni, nekajkrat pa je za imena predavateljev izvedela, še preden so bila najavljena: pri tem je organizacija imela na razpolago večje število sodelavcev-vohunov. "Udba je uperjala svoje moči še prej kot v boj proti tujim tajnim službam zlasti notranji in zdomski opoziciji: pravi čudež je, da so se slovenske manjšine ohranile kljub tako ostremu odnosu lastne socialistične matice", je ugotavljal Omerza. Odnos Udbe do Drage se je poostril po t. i. Kocbekovi aferi marca 1975. Ofenzivo je tajna policija delala tako, da je neposredno izvajala pritisk na morebitne predavatelje, jim odsvetovala nastop na forumu itd. Dokumenti kažejo, da se je Udba za Drago 'zanimala' do februarja leta 1990. "Ideje Drage so nedvomno prodirale v matico in prispevale k misli na slovensko samostojnost in demokratizacijo. Dokumentacija kaže, da se je režim Drage bal", je sklenil Igor Omerza.

IG

V soboto, 5. septembra, bo v Porčinju slovenska sveta maša

Pred 160 leti je Marija spregovorila po slovensko

Župnija Porčinj, Benečija in cela videmska nadškofija praznujejo 160 let, odkar se je Devica Marija trikrat prikazala v Dolini pod vasjo in v farni cerkvi ter se s še ne desetletno Terezijo Dush pogovarjala po slovensko, saj kronike poročajo, da je deklica govorila in razumela samo domače narečje, ki je bilo slovensko.

Prvo prikazovanje je bilo 8. septembra leta 1855 ob prazniku Marijinega rojstva, ko je okrog poldne mala deklica s srpom v roki šla v Dolino pod vasjo, da bi požela nekaj trave za krave. Tu se ji je prikazala Mati Božja v bleščeči obleki; vzela ji je srp iz rok in sama požela majhen snop trave. Nato ji je priporočila, naj se ne dela ob nedeljah in drugih praznikih, in naročila, naj to pove vsem vaščanom. Treba je tudi spoštovati post in vigilijo. Devica Marija je dodala, naj ljudje prenehajo kleti, ker so grde besede zelo velik greh, ki Boga žalijo. Mati Božja je dodala, da, če se svet ne spreobrne in postane boljši, lakote in bolezni ne bo konca.

V Porčinju, vasi v občini Ahten, od koder se pogled na eni strani razširi na Furlansko nižino do Jadranskega morja, na drugi na Julijske Alpe s Krnom v ospredju, se je Mati Božja ali "Sveta Marija", kakor jo imenujejo domačini, še dvakrat prikazala Tereziji Dush in z njo govorila v domačem slovenskem narečju.

Drugo prikazovanje je bilo v vaški cerkvi med sv. mašo. Takrat je Mati Božja natisnila na levo roko mali križec (dolg približno tri centimetre), ki se je bleščal, kakor da bi bil iz zlata. Ostal ji je do smrti. Med tretjim prikazovanjem je Devica Marija Tereziji zaupala skrivnost, ki je deklica ni nikdar razkrila.

Nekaj mesecev potem so zaradi kuge umrli njeni starši in Terezijo je sprejel v svoj inštitut v Vidmu sedaj že sveti Luigi Scrosoppi. Ko je dopolnila 15 let, so jo poslali služit k neki družini v Čedad. Po štirih letih se je vrnila v Videm in začela noviciat. Redovnica je postala 14. septembra 1868 z imenom sestra Maria Osanna. Umrla je po hudi bolezni 16. avgusta 1870, ko še ni dopolnila 25 let.

V kraju prvega prikazovanja so zgradili kapelo ali "jankono". Ljudje znajo povedati, da je bil kraj Marijinega prikazovanja živo zelene barve tudi pozimi, ker se tam sneg najprej tali.

Ob 160-letnici prikazovanj bodo v Porčinju priredili več pobožnosti. V soboto, 5. septembra, ob 10.30 bo sveta maša v slovenskem jeziku. Pričakujejo veliko število romarjev iz sosednje Slovenije. V nedeljo, 6. septembra, ob 9. uri bo peš romanje od odcepa med vasmi Malino in Porčinjem; ob 11.15 bo slovesna sveta maša, ki jo bo daroval videmski nadškof msgr. Andrea Bruno Mazzocato; pel bo zbor iz župnije S. Martino al Tagliamento; ob 15. uri bo procesija s sveto podobo Marije v Porčinju, ki jo bo vodil pater Lorenzo Matiussi.

Dvodnevni program ob 160. obletnici Marijinega prikazovanja v Porčinju so pripravile združene krajevne fare S. Andreja apostola, Sv. Janeza Krstnika in Sv. Lucije v Ahtnu in Porčinju.

Romarjem bodo na voljo stojnice s pijačo in jedmi, za katere bo poskrbela domača Pro loco.

U. D.

V Nadiško in Kanalsko unijo bo prišel komisar

Reforma krajevnih uprav zašla v slepo ulico

Deželna reforma lokalne samouprave je tudi v Benečiji in Kanalski dolini zašla v slepo ulico. V Nadiški in Kanalski dolini bosta morala statuta pripraviti in sprejeti komisarja, v Terski dolini je odobritev statuta povzročila ostro politično polemiko.

Tipajski podžupan Elio Berra

Na seji županov 17 občin Nadiške medobčinske unije, ki je potekala 20. avgusta v Čedadu, niso dosegli potrebne večine. Predloženi osnutek je prejel 7 glasov (Buttrio, Čedad, Manzano, Remanzacco, San Giovanni al Natisone, Sovodnja in Srednje), prav toliko jih je bilo proti (Corno di Rosazzo, Grmek, Praprotno, Podbonesec, Sveti Lenart, Špeter in Tavojana), Moimacco in Premariacco sta se vzdržala, Dreka pa ni bila prisotna. Nesprejeto besedilo je imelo trijezičen naslov: *Statuto Unione Territoriale Intercomunale del Natisone – Statět Union Teritoriâl Intercomunâl dal Nadison – Statut Medobčinske Teritorialne Unije Nadiže*, med cilji je besedilo omenjalo zaščito slovenske manjšine in je predvidevalo ustanovitev "podokrožja s sedmimi beneškoslovenskimi občinami".

Tudi župani občin Čedad, Manzano, San Giovanni al Natisone, Remanzacco, ki so sicer podprli statut, niso sprejeli popravkov v prid slovenski in furlanski manjšini (na primer trijezičen uraden naziv), ki so jih pripravile občine Sovodnje, Srednje in Dreka.

Dne 21. avgusta je tabeljski župan Ivan Buzzi sklical sejo županov medobčinske teritorialne unije za Železno in Kanalsko dolino, da bi sprejeli statut. Občina Tablja se je za ta korak odločila šele potem, ko seje nista sklicali niti občina Trbiž niti občina Možnica, saj sta kot občine Dunja, Kluže in Rezija na Deželno upravno sodišče vložile pritožbo proti reformi. Zato je bilo že vnaprej znano, da bi za statut in ustanovitev unije lahko glasovale le občine Naborjet-Ovčja vas, Tablja in Bila, ki pa ne razpolagajo s potrebno večino. Zaradi tega seje županov se ni udeležil niti naborješki župan Boris Preschern, ki je menil, da bi bila njegova prisotnost nesmiselna izguba časa.

"Upajmo, da bosta komisarja v oba statuta vnesla pravice Slovencev, kakor je nedavno zagotovila predsednica Furlanije Julijske krajine Debora Serracchiani slovenskemu veleposlaniku v Rimu Iztoku Mirošiču", je napisano v uvodniku petnajstdnevnika Dom.

V Terski uniji so statut sprejeli tudi s podporo levosredinskih županov petih občin, kjer je priznana slovenska manjšina. Gre za Ahten, Bardo, Fojdo, Neme in Tipano. Spričo dejstva, da v besedilu slovenska manjšina ni niti omenjena in ni nobene skrbi za gorsko področje, je tipanski podžupan Elio Berra, ki je celih 15 let vse do lani vodil občino kot župan, odstopil. "Na svoji politični poti sem si vseskozi prizadeval za pravice Slovencev in dostojanstvo vseh ljudi, ki živijo na goratem področju. Zdaj nočem izpasti kot cirkuška žival, ki uboga ukazom trenutnega krotilca", je izjavil.

U. D.

13. maj naj bo praznik

V Ljubljani se bodo spomnili Tigra

Gibanje 13. maj organizira spominsko slovesnost kot poklon tigrovcem in vsem žrtvam fašizma. Prireditev bo v nedeljo, 6. septembra, ob 11. uri na Kongresnem trgu v Ljubljani pred univerzo. Tam je namreč že več let precej neopazen spomenik bazoviškim žrtvam (na fotografiji).

Na slovesnosti bodo peli primorsko himno *Bazovica*. Naj omenimo, da je pesem *Vstala Primorska*, ki jo mnogi štejejo za primorsko himno, dejansko plagiat *Bazovice*: refren so vzeli iz *Bazovice*, besedilo pa napisali šele več let po koncu vojne.

Vili Kovačič iz Gibanja 13. maj pravi: "Zapeli bomo tudi pesmi *Rož, Podjuna, Zila, Lipa zelenela je* in *Prišla bo pomlad*. Recitirali bomo pesmi v spomin bazoviškim žrtvam, prvi odporniški žrtvi Danilu Zelenu in vsem tigrovcem. Spregovorili bodo tudi sorodniki in znanci bazoviških junakov. Spomnili pa se bomo tudi na druge zamolčane antifašiste. Namesto rabljev in funkcionarjev je čas, da spregovorijo prizadeti ljudje. Zato polaganja vencev ne bo. Bomo pa jasno povedali svoja stališča".

Zakaj ravno Tigr? Organizatorji poudarjajo, da gre za neideološko obarvano odporniško gibanje, v katerem so bili Primorci vseh svetovnih nazorov. To pa je šlo, kot ugotavljajo mnogi zgodovinarji, partiji in partizanom v nos. To je vzrok, da je mnoge tigrovce v partizanskih vrstah pokončala partizanska roka. "Antifašizem ni bil vsiljen, ampak spontan in iz trpljenja rojen organiziran ljudski odpor. To je pravi zgled pluralnosti in sodelovanja v različnosti, tudi za današnji čas. Brez tega bomo obsojeni na vegetiranje in propad", poudarja Kovačič.

Gibanje se zavzema, da bi 13. maj postal državni praznik. Zahteva tudi, da se po toliko desetletjih končno v Ljubljani pred predsedniško palačo postavi spomenik Danilu Zelenu in prvemu antifašizmu v Evropi.

Tino Mamić

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (110)

Mariza Perat

Cerkev sv. Marije od Prikazanja v Strunjanu

Izola

Za zgodovinarja p. Teodoria Assona je ta "prepovedani jezik" bil kajpak slovenski!

Na spominsko slavje ob 400-letnici in na obnovo cerkve opozarja spominska plošča nad glavnim vhodom cerkve.

Tudi pozneje so v Strunjanu ob posebnih obletnicah Marijinega prikazovanja prihajale procesije s čolni oziroma ladjami. Tako je leta 1937 ob 25-letnici kronanja, 7. in 8. avgusta, iz Pirana priplulo šest velikih parnikov. Prva je plula ena najbolj razkošnih takratnih potniških ladij, imenovana Rex. Nanjo so postavili Marijino podobo. Na ostalih ladjah so bili duhovščina, verniki in godba. Podobo so odpeljali v Piran, kjer je Strunjanska Marija doživela veličasten sprejem. Naslednji dan, v nedeljo, 8. avgusta, so Marijino podobo spet pospremili v Strunjan.

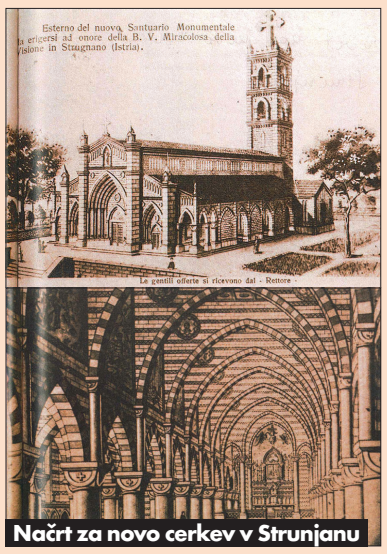

Načrt za novo cerkev v Strunjanu

Računajo, da se je procesije udeležilo vsaj 3.000 vernikov.

Množica romarjev je prišla v Strunjan tudi na obletnico prikazovanja. Kot vsako leto je bila med 14. in 15. avgustom opolnoči slovesna maša. Slovesnosti so se nato nadaljevale na sam praznik. Ob tisti priložnosti se je tu zbralo 15.000 Marijinih častilcev.

Podobne spominske proslave so pozneje potekale še večkrat, medtem ko so se procesije po morju do druge svetovne vojne obnavljale vsako leto. Nekaj let so na Veliki šmaren svojo procesijo prirejali tudi solinarji iz Sečovelj. Danes so procesije samo ob okroglih obletnicah.

Podobo Strunjanske Matere Božje so v svojo župno cerkev želeli prinesti tudi meščani iz Izole. Odpravili so se zato v Strunjan in podobo, slavnostno okrašeno, na ramenih prenesli v župno cerkev sv. Mavra.

Število romarjev je kar naprej naraščalo, zato so frančiškani po slovesnosti kronanja leta 1912 razmišljali, da bi na strunjanskem griču postavili novo, večjo cerkev. Predložili so načrt škofu Karlinu, ki se je z njim strinjal, vendar do nove cerkve nikoli ni prišlo, saj se je kmalu zatem začela prva svetovna vojna, po vojni pa so se razmere bistveno spremenile.

Frančiškani so si v Strunjanu postavili tudi samostan, ki pa je bil po drugi svetovni vojni podržavljen.

Italijanski redovniki so tu ostali do leta 1955, ko je umrl njihov zadnji sobrat.

Zatem so skrb za romarsko svetišče prevzeli slovenski frančiškani province sv. Križa iz Ljubljane. Cerkev je v tem času bila podružnica piranske župnije. Samotojna župnija je Strunjan postal leta 1961. Takrat je strunjanska božjepotna cerkev postala tudi župnijska cerkev.

Leta 1992 so frančiškani slovesno proslavili 480-letnico Marijinega prikazanja. Slovesnosti so se, poleg velike množice ljudstva, folklornih skupin in pevskih zborov, udeležili kar trije škofje, in sicer koprski škof Metod Pirih, tržaški škof Lorenzo Bellomi in nekdanji koprski škof Janez Jenko.

/ dalje

Namesto sproščenosti in veselja ob darovih narave in začetku novega šolskega leta

V Sloveniji zaskrbljenost in tudi strah pred mogočim prihodom velikega števila beguncev

V začetku vsakega meseca septembra smo navadno navajali podatke in primerjave, ki naj bi označevali začetek novega delovnega ciklusa v nekem časovnem obdobju. Z obiranjem plodov, denimo povsod na zemeljski obli razširjene pridelave grozdja in vina, je narava začela dajati ljudem svoje sadove. Največje veselje in zanimanje pa so zmeraj vzbujale skupine prvošolčkov, ki so prihajali v zgradbe učenja. Novo šolsko leto se je tudi letos začelo skoraj tako kot vedno, s približno enakim številom otrok v osnovnih šolah in dijakov v srednjih šolah. Prvič pa se je zgodilo, da je več kot sto učiteljev oziroma profesorjev ostalo brezposelnih in zdaj iščejo delo v drugih primerljivih poklicih.

Namesto da bi se veselili povedanega, pa ljudje z zaskrbljenostjo, bojaznijo in čedalje bolj tudi s strahom spremljajo napovedi o tem, da se tudi Sloveniji približujejo večje skupine beguncev iz valov, ki že preplavljajo nekatere druge evropske države. Premier Miro Cerar je v svojih izjavah, napovedih in predvidevanjih skrajno nejasen, dvomljiv in zato pristranski. Ponavlja, da bo državna meja ostala odprta, torej odprta za vse, ki bi jo hoteli prečkati po navadnih postopkih, ne pove pa, da država za sprejem velikega števila beguncev sploh še ni dobro pripravljena in najbrž tudi kmalu ne bo. Dobronamerne kritike mediji sproti utišajo in jih celo označijo za sovražnike revežev in brezdomcev, ki da v brezupu preplavljajo Evropo. Skoraj nihče se tudi ne vpraša, ali bo s prihodom določenih ideološko opredeljenih beguncev lahko ogrožena tudi varnost Slovenije.

Z jesenjo seveda nastajajo tudi novi dogodki, saj je življenje živo in ustvarjalno, v politiki pa se pogosto nadaljujejo ali poglabljajo stare zgodbe. Pričakovali bi, da se bodo oblastniki na človeško najlepši in najbolj dostojen način tudi uradno poklonili našemu najstarejšemu pisatelju in rodoljubu Borisu Pahorju ob njegovem visokem jubileju, 102-letnici rojstva. Toda zgodilo se ni nič takega, o jubilantu in velikem Slovencu je bilo iz raznih naslovov izrečenih zgolj nekaj vljudnostnih fraz, ki seveda tudi Borisu Pahorju ne morejo segati v dušo. In nadaljujmo: nekatera slovenska občila so objavila prispevke ob 50-letnici študijskih dnevov Draga. V reviji Ognjišče sta bila gosta odgovornega urednika magistra Boža Rustje idejna voditelja Drage, Sergej Pahor in Marij Maver. V dolgem pogovoru sta poudarila tudi, "da je bilo naše poslanstvo dati besedo tistim, ki je drugje niso imeli". Zagotovo je takšno poslanstvo Drage mogoče nadaljevati tudi v sedanjem času, saj je v Sloveniji še zmeraj veliko pomembnih in uglednih posameznikov, ki v javnosti nimajo besede in bi jo nemara v Dragi lahko dobili.

V Sloveniji v zadnjih dneh zelo odmeva in vzbuja različne ocene trditev dr. Dimitrija Rupla, sicer enega izmed tvorcev naše zunanje politike in dolgoletnega zunanjega ministra, "da postajamo država brez podlage". Ugotavlja, "da ima slovenski zunanji minister Karel Erjavec že dolga leta (poleg nekaterih drugih slovenskih voditeljev) počitniško hišo na Hrvaškem, od koder naj bi slovensko-hrvaške odnose usmerjal kar po mobitelu, kar posebej veseli prisluškovalce". Dr. Dimitrij Rupel nadalje razmišlja, "da glede na to, kar se je ob rehabilitaciji vse več jugoslovanskih in komunističnih vzorcev dogajalo s pristransko personalno politiko, z državnimi financami in novimi pridobitelji (tajkuni), s pravosodjem, vojsko in diplomacijo, bi lahko rekli, da je v nevarnosti sama substanca, to je podlaga slovenske države. Tu pa tam je videti, kot da se v Sloveniji spopadata aktualna država in pred četrt stoletja premagana jugoslovanska socialistična država. Spet se pojavljata zanikanje in uničevanje, vendar tokrat ni v rezervi nobene nove možne države. Potem ko se je Slovenija proslavila z znano izjavo, da bo posredovala med Evropsko unijo in Rusijo, je Slovenija izgubila skoraj ves ugled v EU ter v mednarodni politiki. Procesi nazadovanja se dogajajo pod zunanjim ministrom Karlom Erjavcem". Slovenija je dežela teme, je zaradi vsiljivega poročanja o nekaterih dogodkih, ki naj bi jih v deželah z bolj razvito demokratično kulturo, obžalovali, naša občila pa njihove avtorje opogumljajo ali pa prikrivajo, zapisal Aleš Žužek na spletni strani Planet Siol. idet., v nedeljo, 23. avgusta. Gre za poročila o tem, da slovensko sodstvo med vsemi 47 članicami Sveta Evrope najpogosteje krši človekove pravice, pa prispevke o hvaljenju Severne Koreje, njenega režima, tamkajšnjega diktatorja Kim Džong Una in vseh njenih prebivalcev, vse to ob gostovanju slovenske glasbene skupine Laibach. V Sloveniji pa noben časopis, radijska ali pa TV postaja niso pojasnili tega, zakaj se varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer ne odzove na pozive, naj odstopi, saj Slovenija med vsemi evropskimi državami najbolj krši človekove pravice. Med obiskom v Mariboru je celo pregledala častno enoto vojakov, kar je bil za mnoge najbrž mučen prizor. To se je zgodilo, potem ko je varuhinja človekovih pravic povedala, "da jo najbolj skrbi revščina med pripadniki slovenske vojske".

Razmere so postale tako krute ali pa smo ljudje postali že do kraja tako duhovno nebogljeni in brezsrčni, da v Novi Gorici nihče ni z javno besedo zaznal smrti, upal bi si reči najbrž enega najbolj izobraženih in hkrati najbolj ustvarjalnih prebivalcev, kar jih je mesto v vsej dosedanji zgodovini imelo. Poskušam biti neoseben, čeprav sva bila prijatelja. To je bil Bruno Korošak, 95-letni pater frančiškan, profesor na papeških univerzah in fakultetah v Rimu. Skoraj do smrti je delal pri računalniku in pisal o najrazličnejših teoloških in drugih vprašanjih. Izdal je veliko knjig; nekatere uporabljajo kot učbenike. Viktor Papež, nekdanji profesor papeške univerze Antonianum, je v osmrtnici, objavljeni v tedniku Družina, o patru Brunu Korošaku iz samostana na Kostanjevici tudi zapisal: "Kljub zelo široki, globoki, odprti in vsestranski sodobni teološki razgledanosti, ki ga je odlikovala, pa je pater Bruno Korošak ostal vse življenje preprost frančiškan, skromen, bratski, igriv in šaljiv in seveda iskreno pobožen, kar so sposobni narediti iz sebe samo zares veliki ljudje".

Marijan Drobež

Kratke

Natečaj GOvoRIČKA za kratko prozo

Goriški literarni klub GOvoRICA v sodelovanju z Goriško knjižnico Franceta Bevka razpisuje natečaj GOvoRIČKA za kratko prozo.

1. Tema: poljubna, vendar goriško obarvana
2. Trajanje: **od 1. do 30. septembra 2015**
3. Vsak avtor lahko sodeluje na natečaju z največ dvema besediloma. Vsak prispevek naj ima od 1000 do 1200 besed, zapisanih v pisavi Times New Roman velikosti 12 in z medvrstičnim razmikom 1,5.
4. Besedila v slovenskem jeziku morajo biti izvirna, še neobjavljena in nikoli predstavljena.
5. Natečaj je anonimen. Prispevke pošljejo avtorji po navadni pošti v 3 izvodih najkasneje do vključno 30. septembra 2015 (velja poštni žig). Večja ovojnica naj vsebuje tri izvode besedila, opremljene s šifro, in še manjšo ovojnico, označeno z isto šifro, v kateri so podatki o avtorju (ime in priimek, naslov, e-naslov, telefon in lastnoročni podpis, s katerim jamči avtorstvo prispevka). Naslov za prispevke:
Goriški literarni klub GOvoRICA
Trg Edvarda Kardelja 4
5000 Nova Gorica
s pripisom: "NATEČAJ GOvoRIČKA"
6. Komisija, ki jo imenujeta razpisnika natečaja, bo pregledala samo prispevke, ki bodo ustrezali razpisnim pogojem. Ocenjevala bo izvirnost, kreativnost, sporočilnost, jezik, slog in celoten vtis besedila. Odločitev komisije je dokončna in se nanjo ni mogoče pritožiti.
7. Avtor najboljšega besedila bo nagrajen z 200 evri, avtorja drugo- in tretjeuvrščenega besedila pa s praktično nagrado. Vsi udeleženci natečaja bodo prejeli zbornik GLK Govorica.
8. Ob razglasitvi najboljših zgodb je predvidena krajša prireditev v prostorih Goriške knjižnice Franceta Bevka, in sicer **5. novembra 2015 ob 18. uri**. Po tem datumu bo odločitev ocenjevalne komisije objavljena tudi na spletni strani Goriške knjižnice Franceta Bevka (www. ng. sik. si).

Veliko ustvarjalnosti želi Goriški literarni klub GOvoRICA
mag. Darinka Kozinc, predsednica

Vabilo na slovesnost v Sorici

V Sorici bo **6. septembra 2015**, po sv. maši, ki bo ob 10.30, odkritje spominske plošče žrtev komunizma; na njej bosta tudi imeni umorjenih duhovnikov Filipa Terčelja in Franca Krašne. Plošča bo v opomin in spomin na 24 izginulih žrtev po končani drugi svetovni vojni v vaseh Spodnje Danje, Zgornje Danje, Torka, Ravne in Sorica. Slovesnost bo vodil kardinal g. Franc Rode.

Dan prej, **v soboto, 5. septembra 2015**, bo v Kulturnem domu v Železnikih **ob 20. uri** predstavitev knjige Vasi pod Ratitovcem skozi čas. Drfe under Ratitovc durh't cajt, ki jo je pred kratkim v samozaložbi izdala Marija Gasser. V zelo obširni knjigi je osmo poglavje (Osma drfaš bek) namenjeno dogajanju po drugi svetovni vojni, kjer je na str. 111-113 predstavljena tudi življenjska zgodba duhovnikov Filipa Terčelja in Franca Krašne.

Nade v zemljo posejane
Vzklile niso iz prsti –
Čakajo pomladi nove,
Da jim v dušah up vzkali.
Upanje naše, Filip Terčelj, 1927

Pohod na Škabrijel

Iniciativa Škabrijel 2018 Nova Gorica vabi na rekreacijski pohod ali tek na goro spomina na padle, preminule in trpeče v 1. svetovni vojni (1915-1918), na Škabrijel v nedeljo, 6. septembra 2015. Prireditelji predlagajo, da se pohodniki odpravijo na pohod vsak iz svoje smeri ali s parkirišča pred Igralniško-zabaviščnim centrom Perla, in to v času, ki vsakemu najbolj odgovarja, posamezno ali organizirano.

Pohod na Škabrijel navadno traja 1-2 uri odvisno od smeri in izhodišča, ki ga pohodniki izberejo. Organizatorji predlagajo krožno pot in prihod na goro med 10.30 in 11.00. Rob Trnovskega gozda ponuja svež in čist zrak. Priporočajo pijačo in hrano iz nahrbtnika. Na samem vrhu bo kratek kulturni program. Na pohodu mora vsak sam poskrbeti za lastno varnost. V primeru slabega vremena pohod odpade.

Odgovor g. Pavlu Borštniku v ZDA s poskusi mojih obrazložitev

Četništvo je bilo vojaška sila in politična organizacija

Z zanimanjem, a najbolj z veseljem sem prebral prispevek g. Pavla Borštnika iz Ohia v ZDA, ki je zapisal, "da je v Novem glasu odkril povsem nov, a bogat vir informacij o življenju slovenskega življa pod Italijo". Tudi po njegovem mnenju je to "najboljši dokaz zdravega narodovega življenja in najboljše jamstvo, da tega življenja še zlepa ne bo konec".

Glede Vašega mnenja, spoštovani g. Pavle Borštnik, da sem s pripombo o poboju četnikov po kapitulaciji Italije jeseni leta 1943, na območju Kočevja, napačno zatrjeval, da so bili preostali četniki oziroma privrženci tega gibanja pobiti po vojni, pa naslednje. Slovensko četništvo niso pomenili zgolj vojaki in enote, ki jih naštevate, ki so se bojevale v različnih okoliščinah in razmerah, se rešile, njihovi pripadniki pa zdaj po zaslugi zaveznikov živijo razseljeni v različnih državah. Bog naj jim nameni še dolgo, zdravo in srečno življenje, iskreno želim. Vendar pa moramo ob vsem tem vedeti in upoštevati, da je bilo slovensko četništvo ves čas vojne in tudi po njej tudi politično gibanje, njegovi privrženci pa celotno to obdobje cilj in predmet represije revolucionarnih sil. Zaradi tega sem zapisal, resda nekoliko dvoumno, "da so bili preostali privrženci četniškega gibanja pobiti po vojni". Da, veliko je bilo pobitih, ker so jih oblasti odkrivale in fizično uničevale, tako kot vse druge resnične ali domnevne nasprotnike njihove nove ureditve. K slovenskim četnikom so se idejno in politično prištevale mnoge skupine zahodno opredeljenih Slovencev, ki so verjeli, da se bodo Angleži izkrcali nekje ob Jadranski obali ali v Furlaniji in potem skupaj z begunsko vlado v Londonu znova vzpostavili statusno nekoliko spremenjeno kraljevino Jugoslavijo. Slovensko četništvo se je zanjo zavzemalo, celo navduševalo, a bilo na morebitni prevzem oblasti nepripravljeno. Slovenski četniki na primer v nobenem kraju niso imeli svoje postojanke ali oporišča. Povsod so se le pripravljali na možne operacije, ki bi jih začeli izvajati v primeru že omenjenega izkrcanja, sicer pa so se četniki zbirali in živeli ilegalno. To velja, navajam, tudi za večkrat citirano Slovensko legijo, ki se je imela za del Jugoslovanske vojske v domovini, imela domnevno od 5.000 do 8.000 pripadnikov, toda svojih mož, možnih četnikov, nikoli ni zbrala in postrojila. Kot nekakšno zanimivost navajam to, da slovenski četniki niso nosili brade, ki močno zaznamuje srbske četnike, ampak so bili obriti. Nosili pa so kokarde z jugoslovanskim znakom.

Šele v novejšem času in novih mogočih raziskavah je bilo ugotovljeno, da se je več znanim Slovencem uspelo prikriti medvojni in povojni represiji, ter so ves čas delovali v korist četniškega gibanja. Pokojni akademik Aleksander Bajt, sicer zelo znan profesor politične ekonomije na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, je v svoji knjigi ***Dosje Berman*** *sam razkril, da je bil med okupacijo pripadnik četniške organizacije kot poročnik in šef protiobveščevalne službe v štabu majorja Novaka v Rimu. Ugotovljeno je, da je bil tudi olimpijski zmagovalec Leon Štukelj pripadnik slovenske četniške organizacije. Enako so ugotovili za četniškega polkovnika Hrvoja Maistra, sicer sina legendarnega slovenskega generala Rudolfa Maistra.*

Poskušal sem pojasniti svoje poglede na četništvo v Sloveniji, o čemer sicer pišem zgolj občasno. Osebno sem prepričan, da preživeli pripadniki četništva v Sloveniji, ki so se bojevali za svoje ideale in k sreči preživeli, in četniki enot, ki so se po zaslugi zahodnih zaveznikov lahko naselili po drugih državah in jih v svojem prispevku v Novem glasu podrobno navajate, skupaj in enotni sestavljajo četništvo, ki zato ostaja živ in ustvarjalni del naše zgodovine. V duhu tega prepričanja Vas, spoštovani g. Pavle Borštnik, prisrčno in iskreno pozdravljam, v OHIO, ZDA.

Marijan Drobež

Postaja Topolovo / Vsakoletni projekt Koderjana

Miha Mazzini in njegovi spomini

Vsakoletni literarno-umetniški projekt *Koderjana* je tudi letos zaživel v sklopu že tradicionalne poletne kulturne prireditve *Postaja Topolovo*, ki od leta 1994 julija oživlja istoimensko vasico v Nadiških dolinah. O sami Postaji ne bomo obširjene pisali, saj je to prireditev, ki je v naši narodni skupnosti že dobro zakoreninjena in poznana. Omenimo naj le, da postane mala gorska vasica pod Kolovratom v tem času stičišče vseh vrst umetnikov, tako besednih, likovnih, glasbenih in še bi lahko naštevali. Manj znan pa v njenem sklopu še vedno ostaja projekt *Koderjana*, ki je letos dosegel že deveto izvedbo. Javnosti je ta dostopen po priložnostni brošuri, ki jo vsako leto predstavljajo v Topolovem. Prireditelji tako literarni kakor likovni del vsako leto zaupajo drugemu protagonistu. V preteklih letih je prozno ustvarjanje – gre namreč za kratko zgodbo v obliki opisa enotedenskega bivanja v vasi – pripadlo med drugimi Dragu Jančarju, Marku Sosiču in Barbari Korun. Povabljeni avtor je namreč venomer slovenski pisatelj iz matice ali zamejstva, njegov zapis pa v brošuri nato izide v italijanskem prevodu, za katerega skrbi Miha Obit. Z Donatello Rutar sta namreč duša projekta, nad katerim je založništvo prevzela čedajska zadruga Novi Matajur, ki izdaja istoimenski tednik.

Miha Mazzini

Prireditelji se tudi letos niso izneverili tradiciji, saj so medse povabili pisatelja, scenarista in režiserja Miho Mazzinija, ki spada med sodobne slovenske avtorje. Rodil se je leta 1961 na Jesenicah, do danes pa je izdal lepo število samostojnih knjižnih izdaj, za katere je prejel marsikatero literarno nagrado. Tako ali drugače je tudi Mazzini povezan z našim prostorom, v svojem zapisu namreč velikokrat obuja spomine na to, kako je še v časih nekdanje skupne države pogosto prehajal državno mejo z Italijo in se tako – hočeš nočeš – soočal tudi s stvarnostjo, v kateri živi naša narodna skupnost. Kar se umetniškega oziroma likovnega dela brošure tiče, pa je letos prišlo do manjše spremembe. V preteklih letih sta namreč urednik oziroma založnik vanjo vključila likovno zbirko tega ali onega umetnika oziroma umetnice, ki je ustvarjal/a v Topolovem, dela pa je nato prevzela tamkajšnja Splošna pinakoteka (PUT – Pinacoteca universale di Topolo'). Likovna zbirka tudi letos prihaja iz le-te, a ne gre več za izvirne slike oziroma umetnine, temveč za reprodukcije znanih evropskih slikarjev, med katerimi naj omenimo Antonella iz Messine, Pisanella, Andyja Warhola, Kazimirja Maleviča, Albrechta Dürerja in še bi lahko naštevali.

Ker gre v našem primeru za literarno recenzijo oziroma predstavitev, se bomo osredotočili na besedni del, ki nosi naslov *Spomniti se pomeni narediti zgodbo* oziroma v prevodu *Ricordare vuol dire creare una storia*. Pripoved/zgodba se namreč začenja z avtorjevimi srhljivimi sanjami, katerih protagonisti so državna meja, obmejni organi, avtor sam in mumificirano telo njegove babice. Že sam začetek torej nakazuje, da bo Mazzinijevo izvajanje psihološkega, psihoanalitičnega in ponekod celo psihoterapevtskega značaja. V pripovedi se namreč prepletajo avtorjeva mladost in odraščanje z nono ter sprejemanje njenih, takih ali drugačnih vedenjskih vzorcev, življenje v tedanji Jugoslaviji, torej retrospektivni prvini, s tednom, ki ga je Mazzini preživel v Topolovem, kjer je zastavil nekaj svojih literarnih del – ta so v prvi polovici letošnjega leta tudi izšla v knjižni obliki. Poleg tega se avtor poglablja v književno, glasbeno in umetniško tradicijo tako ožjega kakor širšega evropskega prostora.

Pripoved Mihe Mazzinija ni linearna, kar je razvidno tudi iz njene zunanje oblike. Daljše ali krajše besedilne drobce namreč ločujejo oziroma povezujejo zvezdice (*). Kot smo že zapisali, je zgodba v glavnem uglašena na avtorjevo doživljanje lika stare mame oziroma none, ki je bila izredno verna in pobožna. Avtorjevo mladost pa so zaznamovali tudi redni 'izleti' onkraj meje, kamor se je v časih nekdanje skupne države še hodilo po nakupih dobrin, ki jih tedaj v Jugoslaviji ni bilo. Med Mazzinijevimi opisi pa je moč najti tudi doživljanje kraja in pokrajine, v kateri je lani jeseni prebival. Topolovo ga namreč spominja na Franceta Bevka in njegovega Kaplana Martina Čedrmaca, med premišljevanjem o književnosti pa najde čas tudi za retrospektiven pregled svojih že objavljenih del. Zanimiv je opis kraja, ki je avtorju hkrati blizu in daleč, njegove poglede pa deli tudi skupina otrok oziroma šolarjev iz Slovenije, ki se čudijo, da se v tako oddaljeni in zakotni vasici govori slovensko.

O pisanju in ustvarjanju pravi, da samo na sebi ni še terapija, a da je vsekakor znak premikov v določeno smer. Nato omenja odnos nekaterih umetnikov do te oblike zdravljenja (Rudyard Kipling, Samuel Beckett, James Agee, Graham Greene), ki so imeli nanjo seveda različne poglede. Enim je koristila, drugim škodila, tretji so se je otepali itd. V zadnjem razdelku avtor izjasnjuje svoj odnos do življenja in smrti. Piše namreč, da je po njegovem mnenju edino posmrtno življenje človeku omogočeno le v primeru, da postane protagonist neke zgodbe in da je le pisatelj tisti, ki lahko prosto spreminja življenje nekoga s tem, da v njegovo zgodbo vnaša nove prvine.

Primož Sturman

Kaninska žičnica bo obogatila poletno turistično ponudbo

Upajo v nov razcvet raznih športov

Na seji 28. avgusta je Vlada RS na predlog MGRT oziroma ministra Zdravka Počivalška sprejela sklep, da je projekt Sanacije žičniških naprav na smučišču Kanin nacionalnega pomena. Nov zakon o žičnicah zahteva tudi za kaninsko smučišče servisno "cesto" za celoletna vzdrževalna dela vse do najvišje točke žičnice 2285 metrov, od koder se spušča na Prevalo in na italijansko stran. To je tudi najcenejša možna varianta dostave potrebnega materiala za obnovo poškodovanih stebrov in drugih žičniških naprav na Kaninu. Tako imenovana "cesta" bo prišla prav za razvoj gorskega kolesarjenja in pozimi za množične lahke družinske pohodniške vzpone s prave sedanje ceste na 1150 metrih. To pa bo tudi nekakšen prosto-smučarski podaljšek smučarske proge do ceste, ki jo morajo čim prej spremeniti v turistično. Že to odpira novo poglavje razvoja turistične ponudbe v Posočju, Reziji, Benečiji in tudi Kanalski dolini ponudnikom, ki bodo sposobni to prednost izkoristiti.

Sanacijo izvaja podjetje Dr. DUHOVNIK d. o. o.; podizvajalca sta KASKADER d. o. o. in POMA; delavce ne najema podjetje Dr. DUHOVNIK d. o. o., ki podpisuje pogodbe s posameznimi podjetji za specializirana dela.

V medijih se je pojavilo kar nekaj napak, kot je npr. servisna cesta, ki ni cesta, opozarja projektant prof. dr. Duhovnik, ampak omogoča dostop strojem za potrebe na gradbišču, zato gre za tovrsten dostop do postaje D in Prevale, ni pa to cesta v pravem pomenu besede.

Podizvajalec podjetje Kaskader iz Idrije hiti graditi ta dostop za prevoz materiala in delavcev. Potem bo služil v prvi vrsti za takojšnjo obnovo vseh poškodovanih delov žičnice. Seveda pa je iz izkušenj na drugih alpskih smučiščih že sedaj jasno, da ponuja ta dostop dodatne vsebine turistične ponudbe v poletni in zimski sezoni. Sedanji projekt prof. dr. Duhovnika pomeni s tem servisnim dostopom prihranek te vrste izgradnje tudi novim investitorjem žičnice. Helikopter je predrag in ga po svetu uporabljajo le za nedostopne terene, kjer se servisni dostop ne da potegniti in je le dobrodošel (drag) pripomoček, ne more pa biti osnova za prenos in vzdrževanje žičnice. Ta dostop bo pocenil in poenostavil poletno in zimsko vzdrževanje. Po drugi strani pa bo omogočal lažje gibanje reševalcev. Že sedaj se turistični ponudniki veselijo novih možnosti za gorsko kolesarjenje, pohodništvo, dostope do podzemnih jam, plezalnih sten športnega in alpinističnega plezanja. V poletni vročini je zrak na Kaninu povsem nekaj drugega kot v dnu doline Soče. Gre za preizkušeno prakso alpskega turizma v Švici, Avstriji, Italiji, Franciji, Španiji, Nemčiji ... in tovrstni športniki radi potujejo od ene ponudbe do druge. Bolj kot se bo ponudba širila izven zime, ko so stroški žičnice zanemarljivo majhni, lažje bodo žičničarji prenesli stroške zimskega obratovanja in povrnitev investicije bo nekaj realnega.

Že sedaj bodo dostavna žičnica in obnovljene sedežnice hitrejše in rezultati dodatne ponudbe bodo opogumili javno-zasebno partnerstvo in skorajšnje načrtovanje sodobnega smučišča.

Na terenu delajo od zore do mraka in so optimistični, da bodo zastavljeni rok dokončanja del ujeli. Za sedaj dela dvanajst specializiranih višinskih delavcev (obenem višin vajeni alpinisti), šest strojnikov, miner gradbeni inženir kot vodja gradbišča. Od strojev sta najbolj opazna orjaška bagra, ki izravnavata teren po miniranju, in specialni transporter (Unimog) materiala in težkega orodja. Že sedaj je tu občasno še kdo, ko bo mogoč hiter prevoz ljudi in materiala, pa jih bo lahko na servisnem dostopu na celotni razdalji tudi sto, da se dela pospešijo.

Tako kot se spominjajo izgradnje kaninske žičnice pred štirideseti-mi leti nekdanji še živeči graditelji, pravega plačila za delo v teh napornih okoliščinah, ko se, v borbi s časom, utrujenost nabira iz dneva v dan, ni mogoče zagotoviti ... Napor, tveganje in iznajdljivost zaradi varnosti se tukaj mešajo z ljubeznijo alpinističnega idealizma, ki izziva: živeti, delati v objemu gora, gorskega zraka in vsakršnega, čeprav kdaj skoraj nevzdržnega vremena.

Brez tega dostopa bi bila gradnja dvakrat dražja in časovno neprimerno daljša, servisiranje pa negotovo. Že v začetku septembra prodirajo od vmesne C postaje in do konca meseca do postaje D. Glede na to, da potekajo dela po terminskem načrtu, upajo, da bo, kar se tiče njihovega dela, 15. decembra lahko začetek smučarske sezone tudi na Kaninu, čeprav v tej fazi razvoja še ne bo topov za umetno zasneževanje.

MM

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (78)

MOXA ZELIŠČE, KI POZDRAVI 100 BOLEZNI

September je mesec, ko je moxa terapija najbolj učinkovita!

Moxa, nam poznano zelišče iz tradicionalne kitajske medicine, učinkovito odpravlja zasluženost iz telesa, in sicer v sinusnem delu, v predelu ušes, v pljučih in v uro-genitalnem delu. Tako blažimo in odpravljamo obolenja, kot so: sinuzitis, otitis, bronhitis, pljučnica, astma, bolečine v grlu, endometrioza, ciste, miomi, vnetje mehurja, ledvic, maternice, jajčnikov, prostatitis, neplodnost, impotenca, pomanjkanje libida, bolečine v želodcu, razdraženo črevesje, diarejo, mrzle in vlažne noge in roke.

Čar moxe je ta, da jo lahko doma izvajamo sami tako na sebi kot na članih družine, otrocih, starejših idr.

Odpravljanje sluzi iz glave oziroma iz predela sinusov in ušes. Moxamo cel mesec september 20 minut na dan, na predelu čela ali bolje tretjega očesa. To lahko naredimo kadarkoli v dnevu. Pomembno je, da to izvajamo vsak dan cel mesec september. Tako prečistimo, okrepimo in zaščitimo šibki del telesa pred zimo, kajti sluz je vlaga in vlaga je bolezen.

Paličico moxe prižgemo na sveči, da je žareča, postavimo jo 1 cm od kože in grejemo tako, da vrtimo v krogu paličico moxe. Od nje terjamo, da je vedno žgoča in žareča, zato jo pogosto postavljamo na ogenj in jo pogosto otresamo. Več vlage je v telesu, več je bo moxa povlekla nase, bolj se bo ugašala.

Moxo varno ugasnemo tako, da jo zapremo v prazno steklenico. Tako ostane brez kisika in se ugasne. Naslednji dan jo lahko mirno spet prižgemo. Ena paličica zadostuje približno za 3 uporabe po 20 minut.

Če želimo razsluziti predel pljuč bomo moxali spredaj na pljučnem delu v sredini prsnega koša med bradavicami.

Otroke moxamo zadaj med lopaticami, takoj ko zaspijo kar skozi majico. Takoj ko otroci zaspijo takrat so najbolj mirni.

Moxa na predelu popka pa se izvaja za razsluzevanje uro-genitalnega dela. Tega navadno na otrocih ne izvajamo. V popek se postavi žličko soli, sol grejemo z moxo 20 minut vsak dan.

Moxa terapija je neboleča, neinvazivna in nima stranskih učinkov, lahko jo izvajamo sami doma pri vseh starostih. Glede na to, da z moxo razsluzimo telo, predvsem tisto staro sluz, ki je v telesu, moramo popaziti, da nove sluzi v telesu ne bomo proizvajali, zato se za zimo odpovejmo vsem mlečnim izdelkom in nove sluzi v telesu ne bo več.

Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B – Videm. Tel. št. 0039 0432 299664 – Faks 0039 0432 512095 – E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 1. septembra, ob 14. uri.

Stara navada, ki prikliče domačine v rodni kraj

Beneška Rožinca

Prijatelji so me na Veliki šmaren povabili v Dreko, na Rožinco. Z možem nisva oklevala, saj so nam obljubljali domačo gubanco in prijetno vzdušje. Ker sva bila zmenjena med enajsto in poldnevom, ko naj bi se v vaški cerkvi začela maša, sva zjutraj nekoliko dlje poležala in se šele okoli desete odpeljala z avtom po grebenu, ki povezuje Tarbij s Staro Goro, proti Dreki. Sicer v tej vasi na samem robu Rečanske doline, kamor pelje vijugasta cesta, ki je zaradi razgledov ena najlepših, kar jih poznam, doslej še nisva bila. A saj so kažipoti, pot je odprta in skoraj brez križišč. Že tri četrt čez enajsto je, ko končno zagledamo napis Drenchia di Sotto, Spodnja Dreka in ozko pot, ki pelje med hiše. Cerkve nikjer seveda, niti ljudi ali parkiranih avtomobilov. Joj, saj bova zamudila mašo, nama je žal, pa ne veva, kam naj se zapeljeva, saj tudi zgornji del vasi, kjer se cesta konča, se zdi popolnoma tih in osamljen. Končno najdem na avtobusnem postajališču oglas, ki vabi k Rožinci. Do Razpotija je treba, mi postane jasno, do majhnega naselja Kras. Peljeva se naprej in najdeva kažipote za cerkev Device Marije. Končno. Avtomobilov je veliko, čas naju preganja, saj se na vrhu griča sliši glasno pritrkavanje zvonov, do začetka maše manjka le nekaj minut. Gor grem peš, rečem možu in ga pustim, da išče parkirišče.

Vroče je, pot se vije navkreber brez konca, cerkve ni videti. Za seboj zaslišim glasove. Ženski mojih let hitita k maši in se veselo pogovarjata. V mojem značaju je, da imam rada družbo, pot navzgor je še dolga in zato ju kar nagovorim. A je še daleč do cerkve? Ne vesta, tako kot jaz sta prvič tu, iz okolice Kranja sta doma. Smejemo se, ker tudi onidve priznata, da sta se zgubili v Dreki in med osamljenimi domačijami zaman iskali cerkev. Seveda, vas je popolnoma prazna, saj je za ta del Benečije Rožinca eden izmed največjih praznikov v letu. Cerkev, sicer ena izmed večjih na teh pobočjih, ni dovolj prostorna, da bi sprejela številne domačine in izseljence, ki se sem vračajo v poletnih mesecih.

Ena izmed mojih novih znank, Marta, pove, da je tudi ona ena izmed tistih, ki jo je nostalgija zvabila na pot. Po krvi je Benečanka, oče je bil rojen pri Podutani in pokopali so ga ravno pred letom. Benečani se na koncu vedno vrnejo, doma hočejo umreti, prizna, ko gleda dol na pobočja in doline, ki se na obzorju ponavljajo do neskončnosti. Lepo je tu, da nikjer tako, doda in pove, da ji nekaj ne da miru in da bi se tudi ona rada vrnila v Benečijo. Naveličana sem tega slovenskega pohlepa, megalomanstva. Tu je drugače. Drugačni so odnosi med ljudmi, drugačno je biti Slovenec. Marta je prepričana, da je v teh dolinah, ki se kot odprta dlan stekajo v Nadižo, našla svoje bistvo, tisto, kar je toliko let zaman iskala. In mi je lepo, ko jo gledam, kako se sproščeno pridruži množici, ki se je zbrala pred nabito polno cerkvijo. Noter se ne da, maša se je že pričela, slišati je petje in molitev, ki se spajata z vročim, jasnim avgustovskim jutrom. In spodaj se tiha in osamljena spogleduje z gozdovi in zaraščenimi pobočji vas za vasjo, dokler se strmi grebeni ne iztečejo v nižino, ki jo nato, nekje v daljavi, požira morje. Benečija je dežela razgledov. Kot bi bile tem dolinam sanje in nostalgija pisane na kožo. Zeleno modra dežela z vasmi, ki se trmasto držijo strmin, da bi jih čas ne izbrisal za vekomaj.

Marta me sprašuje o šopkih, ki jih je polno pred cerkvijo. Gre mi na smeh, ker se spomnim, kako smo ravno včeraj, ko se je že temnilo, plezali po pobočjih Kolograta in iskali rože, primerne za snopiče, ali, kot jih tu imenujejo, pušjace. Prijateljici sta nam namreč povedali, da brez snopiča ne gre. Od nekdaj je pri hiši, izročilo pravi, da ga je treba požegnati na predvečer Marijinega vnebovzetja ali ponekod na isti dan. Potem se snopič hrani doma, če se pa bliža toča, ga je treba zažgati, da se prepreči najhujše. Ko sva vprašala, ali res pomaga, so nam povedali, kako je njihov nono nekoč rekel ženi, no, pušjac

smo prižgali, pa je vseeno prišla toča. Ona pa: ja in kaj bi šele bilo, ko ga ne bi!!!

Če tisto leto ne pride toča, se pušjac zažge ob božičnih praznikih in z dimom blagoslovi hišo in hlev. Ponekod potem pepel stresejo pred prag, da z njim zaščitijo hišo, tako kot pri nas na Krasu s svetoivanskimi venčki.

Midva z možem odločiva, da bova šopek naredila drugo leto, najprej morava namreč razumeti, katere rože so v njem in kako sploh ta starodavni obred poteka. Vse skupaj sploh ni tako lahko, kajti rože, ki ponazarjajo Marijine vrline in čednosti, so se sicer nabirale po navadi, ki se je prenašala iz roda v rod, vendar so v marsikateri vasi katero dodali ali na katero pozabili. Po večini gre za zdravilna zelišča, dišeče trave, ki so suhe napolnile hiše in podstrešja z značilnim vonjem. V snopič spadajo rman, pelin, koromač, konjska griva, šentjanževka in še mnoge druge divje rože.

Marta posluša, ko ji pripovedujem, lepo je gledati dekleta in žene, ki nosijo velike šope trav v rokah. Vsi se pripravljajo na procesijo, kajti maše je konec, pred cerkvijo se kar tare ljudi, v jasnem avgustovskem nebu pa se utaplja pritrkavanje zvonov. Z Marto in prijateljico se še nekoliko zadržimo pri dveh stojnicah, na katerih domačinke prodajajo prtičke, ročna dela in gubanco. Izkupiček naj bi šel v dobrodelne namene. Prtički so tako lepi, doma šivani, da si ne morem kaj, da ne bi enega kupila, z Marto vzameva še vsaka po eno dišečo gubanco. Sicer se nama zdi čudno, gubanca v avgustu, za nas je to božična poslastica. V resnici gre za strogo ohranjanje tradicije. Gubance v preteklosti v Benečiji niso prodajali za vsakim vogalom, ampak so jo pekli doma, in to samo za Rožinco ali če je bila kje poroka. Pekli so jo v štedilniku na drva, starejše žene se spominjajo, da je bilo v hišah od peke tako vroče, da so imele rdeče in solzne oči. Po gubancah, takih, ki jih ne najdeš v trgovinah, pa je dišalo po vsej vasi. Tudi naša gubanca, ki je žal doma pošla v dveh dneh, je bila narejena po starem, skoraj pozabljenem receptu. Kaj malo je bila podobna tistim, ki jih v lepo poslikanih škatlah za nekaj evrov prodajajo po veleblagovnicah. In imela je tisti pristni okus po preteklosti, ki zadiši in napolni hišo. Še najbolj je bila podobna potici, ki mi jo je, ko sem bila še otrok, za Božič spekla nona, tam na Krasu, v Bazovici.

Gubanci sva z Marto skrbno spravili na varno in se pridružili procesiji. Slovenske pesmi Mariji v čast so se spajale s pritrkavanjem zvonov. Ob koncu procesije je leto z gesto utišal sam mašnik, msgr. Qualizza, ki je tega dne skupaj s svojimi verniki praznoval tudi zlato obletnico mašniškega posvečenja. Ljudje so se ob koncu zbrali ob Marijinem kipu in skupaj zapeli. Veliko jih je bilo zbranih z vseh vetrov, ponekod je bilo slišati tudi nemško ali francosko govorico, veliko je namreč izseljencev, ki se vračajo domov samo za to veliko praznovanje. Ljudi je bilo toliko in življenja tudi, da si imel občutek, kot ne bi bila več kot polovica domačij v beneških vaseh praznih in kot bi nekdanje njive in pašnike ne zaraščala robida. Iz leta v leto višja in gostejša. Kot bi bili življenje in upanje, sredi teh šopkov, petja in veselja, spet tu.

Domačini so nas po verskem obredu povabili v vas, na skupno praznovanje. Sedli smo in se pomešali mednje, napolnili kozarce in poslušali godce, medtem ko se je pogled utapljal v neskončnosti zelenih grebenov, dolin in lepote. Ta nežna, lepa, čeprav prevečkrat žalostna Benečija... Marta je poslušala pesem, ne da se mi domov, je priznala. Občutek imam, mi je povedala, da so ti ljudje pravi Slovenci, ne pa mi, ki imamo v domovini vsega, a ne spoštujemo svojega jezika, še manj smo nanj ponosni. Ko so si nato pevci iz Volč in zbor Rečan segli v roke in skupaj zapeli *Oj božime*, sem tudi jaz začutila tisto globoko, ranjeno beneško dušo, ki jo je vsakdan skoraj izbrisal in živi nekje v zakulisju, kot bi si še vedno ne upala na plan. A vendar živi, obstaja, kljubuje, se prebuja in je del teh prelepih, teh čisto naših dolin. Pa čeprav mi je zoprno, ko se pozneje vozim domov in na križišču preberem Cividale, Cividat. Noben Cividat ne bi smel biti tu, to ni Furlanija, tu svojemu največjemu trgu pravijo Čedad in tu še vedno praznujejo Rožinco, kot so jo praznovali v preteklosti.

Marto povabim, naj naju obišče in naj se vrne. Obljubi, da se bo vrnila, najverjetneje zato, da bo tu ostala in živela. Ker se mi Benečani vedno vračamo, mi prizna, zato vsaj, če že drugega ne, da umiramo na svoji rodni zemlji.

Suzi Pertot

Na Bevkovem trgu v Novi Gorici

Sljehrnik in njegova kosmata vest

V poznopoletnem večeru - v sredo, 26. avgusta 2015, - katerega hlad je že nosil v sebi rahel pridih jeseni, se je na Bevkovem trgu v Novi Gorici zbrala ogromna množica ljudi različnih starosti - veliko je bilo mladih in otrok -, da bi se udeležila predstave *Sljehrnik*, ki jo je v rimani besedi v svojevrstni narečni govorici, "mlakarščini", mojstrsko stkal igralec Iztok Mlakar. Uprizoritev je nastala kot koprodukcija SNG Nova Gorica in Gledališča Koper. Iztok Mlakar, dolgo let član Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, je, kot znano, tudi imeniten avtor šansonov, v katerih opeva razne

Foto David Verlič

"štorije", in v zadnjih letih tudi verzificiranih dramskih tekstov, ki so doživeli ogromen uspeh pri širokem krogu občinstva. Ena izmed njegovih uspešnic je prav komedija *Sljehrnik*, za katero je navdih našel pri srednjeveški moraliteti. Sam jo je seveda začinil z značilnim humorjem in ji tako vtisnil neizbrisen pečat. Na odru je v vsej svoji plastičnosti zaživela l. 2011 v dognani domiselnosti režiserja Vita Tauferja, ki je že pred tem zrežiral prvo Mlakarjevo avtorsko delo *Duohtar pod mus!* . Očitno sta Mlakar in Taufer v veliki umetniški simbiozi. Komedija, ki poleg kopico smeha in šaljivih trenutkov vsebuje marsikatero bridko resnico, je doživela ničkoliko ponovitev – stota je bila že v februarju l. 2013! Tokrat sta jo SNG Nova Gorica in Mestna občina Nova Gorica ponudila brezplačno na ogled v sklopu poletnih prireditev *Stopimo skupaj nocoj*. Nastopajči igralci, Iztok Mlakar, Marjuta Slamič, Rok Matek, Teja Glažar, Igor Štamulak, Tjaša Hrovat, Ivo Barišič, Radoš Bolčina, in instrumentalni trio, David Trebižan, David Šuligoj in Roman Kobal, so podarili gledalcem, predvsem tistim, ki so sedeli na sedežih v prvih vrstah – ali kar na tleh -, veliko užitka in smeha. Mnogo gledalcev pa je zaman napenjalo ušesa in se trudilo usmerjati pogled na prizorišče, ki žal ni bilo na privzdignjenem odru. Zato je marsikdo predčasno, malce slabo razpoložen, odšel s trga. Mnogi so se spraševali, zakaj niso oder organizatorji postavili na bližnje stopnišče, tako da bi bil pogled nanj dosti boljši, in, zakaj niso igralci bolje ozvočeni, da bi jih slišali tudi tisti, ki so se gnetli na drugem koncu trga, in bi tako uživali vsaj ob poslušanju posrečenega teksta in songov. Res škoda za zapravljeno priložnost! V tiskovnem sporočilu se je sicer SNG Nova Gorica opravičilo gledalcem in organizatorju Poletnih prireditev, Mestni občini Nova Gorica, zaradi slabega zvoka med predstavo. Prišlo je namreč do nepredvidenih tehničnih težav, ki so jih v kratkem času le deloma lahko rešili. Obljubljajo, da bodo predstavo v sodelovanju z organizatorjem ponovili in zagotovili nemoten ogled.

Foto David Verlič

Na odru sta bila, kot omenjeno, tudi Marjuta Slamič in Ivo Barišič, ki prav te dni snemata film *Komedija solz* Marka Sosiča. Sosič se tokrat prvič spopada z režijo celovečernega filma, katerega scenarij je sam napisal. Filmsko realizacijo je omogočila produkcijska hiša Arsmedia v sodelovanju s slovenskim deželnim sedežem Rai za FJK, družbo za scenske storitve MB Grip in produkcijsko hišo Restart, sofinanciral pa Slovenski filmski center. Film bo na ogled verjetno jeseni l. 2016. Marjuta Slamič v njem igra lik Ide iz slovenske Istre, po rodu Bosanke, negovalke ostarelih, ki skrbno bdi nad nergaškim starcem Albertom; tega protagonista, priklenjenega na voziček, pooseblja Ivo Barišič. Igralca sta že nastopala skupaj na filmskem platnu, tudi v posnetkih, ki so dopolnjevali gledališka dela Nede Rusjan Bric. Zmeraj sta pokazala svoj zreli igralski izraz, še posebno Barišič, ki ima za seboj ogromno umetniških izkušenj in je bil nad štirideset let član SNG Nova Gorica in zna vselej ujeti gledalca v umetniško past, tudi s svojim značilnim nasmeškom, ki razkriva zmeraj nekakšen blag ironičen lesk.

IK

Z 8. strani

"Želela bi ..."

Prisotni ste tudi pri nas, zato nas zanima, kako ocenjujete sodelovanje z našima kulturnima hramoma, in če bi se ga dalo še nadgraditi?

Vedno poudarjam pomen Kulturnega doma Nova Gorica kot pomembnega snovalca kulturnega dogajanja tako v mestu kot širšem goriškem zaledju, večkrat izpostavljam to posebno in strateško pozicijo Nove Gorice in s tem Kulturnega doma, ki ima tudi vlogo promotorja slovenske umetnosti pri sosedih in vzpostavlja medkulturni dialog s sosednjo Gorico. Prav zato veliko pozornosti namenjamo prav čezmejnemu sodelovanju tako s Slovenci kot Italijani in se povezujemo z našima kulturnima domovoma v Gorici, Slovenskim centrom za glasbeno vzgojo Emil Komel ter številnimi italijanskimi društvi. Še posebej bi izpostavila zgledno sodelovanje s Kulturnim domom iz Gorice, s katerim že vrsto let skušamo prav s pomočjo kulturnih dogodkov podirati najrazličnejše meje. Menim, da jih prav s kulturo najlažje premagujemo, obenem pa povezujemo in vzpostavljamo nekoč že enoten goriški kulturni prostor. Zavedam se, da nas na tem področju čaka še veliko dela.

Veliko se je govorilo o tem, kako bo po padcu omejitev gibanja na državnih mejah vse drugače, a žal ugotavljamo, da ni tako, včasih se nam vsem skupaj zdi, da je sodelovanja med nami ob državni meji vse manj. Vaš komentar.

Ta občutek je pravilen. Z leti ugotavljamo, da so fizične meje sicer padle, a med nami je še veliko predsodkov in drugih ovir, ki nam očitno onemogočajo bolj tesno medsebojno sodelovanje. Goriška ima zaradi specifične lege v sebi neverjeten potencial, ki ga je potrebno izkoristiti, zato je nujno potrebno razvijati čezmejne projekte ter se bolj načrtno in premišljeno posvečati povezovanju s sosednjo Gorico. V zadnjem času je to sodelovanje res precej zamrlo, čeprav so bila ob padcu meje na tem področju pričakovanja upravičeno velika. Primer dobre prakse tovrstnega sodelovanja na kulturnem področju je bil v zadnjem času zagotovo naš festival Echos – čezmejni odmevi, financiran s strani Programa čezmejnega festivala Slovenija – Italija 2007-2013, ki mu je uspelo združiti in povezati tako kulturne institucije kot glasbene ustvarjalce in, kar je najpomembnejše občinstvo z obeh strani meje. Mi se bomo še naprej trudili vzpostavljati stike in iskati priložnosti za snovanje skupnih projektov. Veliko je namreč še neizkoriščenih možnosti za povezovanje obeh mest, ki bosta le skupaj lahko močnejši in pomembnejši tudi v skupnem evropskem prostoru.

Kako si predstavljate naš prostor v prihodnje?

Če se osredotočim na Novo Gorico in Gorico, bi si želela, da bi skupaj zaživeli kot odprto večkulturno mesto. Padec meje nam je zagotovo ponudil priložnost za boljše sobivanje v tem prostoru ter sožitje med različnimi narodi in kulturami. Padec meje nam omogoča tudi to, da z urbanističnega vidika začnemo načrtovati in vzpostavljati nova središča skupnega urbanega prostora. Tu velja izpostaviti skupni trg Evrope, ki je najlepši primer stičišča obeh mest, zato bi ga bilo nujno oplemenititi s takšnimi vsebinami, ki bi povezovale prebivalce obeh mest. Stavba remize - edinstven spomenik industrijske dediščine, Laščakova vila Rafut ali nekdanja bolnišnica v sosednji Gorici tudi še čakajo na obnovo in prave medmestne programe. Skratka, prihodnost obeh mest je v medsebojnem spoštovanju drugačnosti, iskanju poti do skupnih projektov, ki bi ponovno povezovali ta nekoč že enotni goriški prostor.

Ko vam voščimo veliko uspeha v novi sezoni, vas naprošamo, da povabite v svojo sredino tudi naše ljudi.

Hvala, da ste me povabili na pogovor in mi dali možnost predstaviti delovanje Kulturnega doma Nova Gorica. Z velikim veseljem vabim bralce Novega glasa, da se nam pridružijo na dogodkih v našem kulturnem hramu in skupaj z nami odkrivajo tisto najglobljе sporočilo lepega v umetnosti.

COMUNITÀ MONTANA DEL
Torre, Natisone e Collio
via Arengo della Slavia, 1 - 33049 San Pietro al Natisone (UD)
www.cm-torrenatisonecollio.it
tel. 0432 727552/0432727629
info@cm-tcn.regione.fvg.it

Gorska skupnost Ter, Nediža in Brda obvešča

Gorski praznik na Matajurju

Gorska skupnost Ter, Nadiža in Brda bo tudi letos organizirala Gorski praznik na Matajurju v sodelovanju z Občino Sovodnja, ustanovo Pro loco Matajur in krajevnima planinskima društvoma Planinsko družino Benečije in čedajskim odsekom društva Club alpino italiano, pododsek Nadiške doline ter z društvom Vallimpiadi.
Praznovanje bo v soboto 5. in nedeljo 6. septembra.
Ta, goram posvečena prireditev, je že 39. po vrsti in se kot vedno napoveduje s številnimi pobudami in zelo bogatim sporedom.

V soboto 5. septembra
bo ob 18. uri pri gorski koči Guglielmo in Giovanni Pelizzo na sporedu glasbena gledališka uprizoritev "Coppi" s Stefanom Rizzardijem in Alessiom Velliscigom:
Dogaja se septembra 1959. Natančno 15. septembra, na štirideseti rojstni dan Fausta Coppija. Njegov prijatelj novinar Gianni Brera je praznoval svojih 40 let sedem dni prej, 8. septembra. Dvojica se sreča: začneta se šaliti in pogovarjati. O življenju, o minevanju časa, o velikih podvigih ...
Fausto zaključuje svojo kolesarsko kariero, naslednje leto se bo zadnjič lotil agonistične sezone, čeprav je v njem še vedno volja, da bi tekmoval.
Med drugim Gianniju pove, da je pravkar prejel vabilo, naj se decembra udeleži tekme v afriški Zgornji Volti in še lepega safarija. Prav lepa priložnost za to, da združi svojo ljubezen do kolesa z navdušenjem nad lovom. Pogovor se nato dotakne preteklosti; Gianni prosi Fausta, naj obudi spomin na svoje celotno kolesarsko življenje.
Fausto začne pripovedovati. Ob koncu se oba prijatelja poslovita v prepričanju, da se bosta zopet srečala na prvih tekmah v novem letu …
Nastopa Stefano Rizzardi ob spremljavi kitare Alessia Velliscige; na odru goni dirkalno kolo, ki je nameščeno na valju za trening, in pripoveduje. Pripoved prekinjajo daljši glasbeni vložki in znane pesmi o kolesarstvu. Scena je razgibana zaradi dirkalnih koles, kolesarskih okvirjev, koles, balanc, roza in drugih majic, kolesarskih čevljev, čutar itd.
Poleg gledališke predstave bo na sporedu še shod kolesarjev, ki ga prireja društvo Vallimpiadi.

V nedeljo 6. septembra:
ob 7.15 se bo začel tradicionalni vodeni pohod iz Gorenjega Barnasa (Špietar) po stezah Matajurja v organizaciji pododseka društva CAI za Nadiške doline.
Ob 10. bo možen pohod po Poti treh občin; gre za panoramsko krožno pot na nadmorski višini od 1400 do 1550 m po ozemlju Podbuniesca, Sauodnje in Kobarida. Ta krožna pot ima majhno višinsko razliko in je primerna za lahkotno in zdravo telesno dejavnost. Na tej poti lahko spoznamo vsa matajurska pobočja z njihovo značilno raznoliko floro in izredno zanimivim gorskim okoljem.
Številne druge priložnosti za pohodništvo se ponujajo še na drugih gorskih stezah, ki so jih obnovili nedavno tega na pobudo Gorske skupnosti in krajevnih planinskih društev in so sedaj popolnoma prehodne.
Priporočamo vam sledeče poti: stezo Marsin-Matajur, stezo gorska koča Pelizzo – Marsinske planine – Matajur, stezo gorska koča Pelizzo – Dom na Matajure – Matajur.
Vse steze so označene z značilnimi belo-rdečimi planinskimi znaki društva CAI.
Navedene poti niso planinsko zahtevne, zato so primerne tudi za družinske pohode in pohode z otroki. Z vrha - na 1641 m nadmorske višine - se obiskovalcu odpira čudovit razgled vse do morja, Dolomitov in bližnjih Julijskih Alp.
Zlasti je zanimiv pogled proti Krnu in Batognici, kjer so bila prizorišča dogodkov v prvi svetovni vojni.
Gorski koči G. Pelizzo in Dom na Matajure bosta ves čas odprti in na razpolago pohodnikom. Do koče Dom na Matajure pridemo po 45 min. lahke hoje.
Ob 10.30 se bo pri Mostu začela kolesarska tekma Špietar – Matajur. Ta kolesarska tekma pomeni za vse kolesarske navdušence že tradicionalno srečanje na trasi s 1200 m višinske razlike. To kolesarsko športno prireditev organizira športno društvo Amis di Adorgnan.
Tudi letos bo zmagovalni pokal te kolesarske tekme posvečen spominu odvetnika Giovannija Pelizza iz Čedada, ki je bil zelo povezan z Matajurjem in Nadiškimi dolinami ter bil z našo Gorsko skupnostjo, krajevnimi upravami in planinskimi društvi pobudnik prve izvedbe Gorskega praznika.
Ob 12. uri bo na vrhu pri cerkvici, ki je posvečena Odrešeniku, don Natalino Zuanella daroval slovesno sveto mašo. Sodelovala bosta zbora Planinska roža iz Kobarida in zbor Montenero čedajskega društva CAI.

Na vrhu Matajurja se bodo zvrstili tudi pozdravi predstavnikov vseh navzočih oblasti.
Za vse mlade in manj mlade obiskovalce, ki bi si želeli pobliže spoznati športno plezanje, bo na razpolago plezalna stena v bližini koče Pelizzo, ki jo pripravijo gorski vodniki čedajskega odseka društva CAI. Na njej se bo mogoče popolnoma varno preizkusiti v plezanju.
Na parkirišču bodo odprti eno-gastronomski kioski ustanove Pro loco Matajur, ki od nekdaj opravlja izredno pomembno in edinstveno delo v korist te gorske prireditve.
Zato vabimo vse vas 5. in 6. septembra v Nadiške doline in na Matajur, kjer boste imeli priložnost preživeti prekrasen dan v športnem, kulturnem in prijateljskem veselem vzdušju.

REGIONE AUTONOMA FRIULI VENEZIA GIULIA
Financirano iz skladov zakona št. 38/2001, 8. člen in deželnega zakona št. 26/2007, 19.člen – Zakonska določila za zaščito slovenske jezikovne manjšine v deželi Furlaniji - Julijski krajini, "Projekti v zvezi z rabo slovenščine v javni upravi Furlanije – Julijske krajine."
Prevodi: Jelka Daneu Cvelbar